

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

KATEDRA DĚJIN UMĚNÍ

OBOR: DĚJINY UMĚNÍ

Ignác Rohrbach

(1691 - 1747)

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Simona Šedová

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Martin Pavlíček,

Ph.D.

OLOMOUC 2010

PALACKÝ UNIVERSITY OLOMOUC
PHILOSOPHICAL FACULTY
DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ART

BRANCH: HISTORY OF ARTS

Ignác Rohrbach
(1691 - 1747)

MASTER THESIS

Simona Šedová

Thesis supervisor: Mgr. Martin Pavlíček, Ph.D.

OLOMOUC 2010

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Název práce: Ignác Rohrbach (1691-1747)

Název práce v AJ: Ignác Rohrbach (1691-1747)

Datum zadání: 2007-11-30

Datum odevzdání: 2011-01-06

Vysoká škola, fakulta, ústav: Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Katedra dějin umění

Autor práce: Šedová Simona

Vedoucí práce: Mgr. Martin Pavlíček, PhD.

Oponent práce: prof. PhDr. Milan Togner

Abstrakt v ČJ:

Práce se zabývá životem a dílem Ignáce Rohrbacha, dosavadnímu stavu bádání a určení autorství či datace. Mezi tato díla patří první sochařovi práce pro Běstvinu, dále výzdoba mobiliářů kostelů v Královohradecké diecézi (Bojanov, Chrast, Holice, Dobřenice, Osice, Libčany, Dobřany, Choceň, Pardubice, Bohdaneč, Hlinsko, Havlíčkův Brod, atd.), ale také v Kolíně, Ježově nebo Zelené hoře u Žďáru nad Sázavou.

Abstrakt v AJ:

This work deals with life and works of Ignác Rohrbach, with its research up to now and dating or authorship. We can indicate as Rohrbach's work: Běstvina (the first Rohrbach's work), Bojanov, Chrast, Holice, Dobřenice, Osice, Libčany, Dobřany, Choceň, Pardubice, Bohdaneč, Hlinsko, Havlíčkův Brod, Kolín, Ježov or Zelená hora near Žďár nad Sázavou.

Klíčová slova v ČJ:

Ignác Rohrbach, barokní sochy, Bojanov, Chrast, Holice, Dobřenice, Osice, Libčany, Dobřany, Choceň, Pardubice, Bohdaneč, Hlinsko, Havlíčkův Brod, Kolín, Ježov, Zelená hora u Žďáru nad Sázavou.

Klíčová slova v AJ:

Ignác Rohrbach, baroque statues, Bojanov, Chrast, Holice, Dobřenice, Osice, Libčany, Dobřany, Choceň, Pardubice, Bohdaneč, Hlinsko, Havlíčkův Brod, Kolín, Ježov, Zelená hora u Žďáru nad Sázavou.

Rozsah: 146 s., 76 s. obr. příl., 1 CD příl.

Prohlašuji, že jsem magisterskou diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní veškeré informační zdroje a literaturu, kterou jsem použila.

V Olomouci dne 8. prosince 2010

.....

Obsah

Obsah.....	s. 7
Úvod.....	s. 8
I. Dosavadní stav bádání.....	s. 9
II. Ignác Rohrbach a jeho dílo.....	s. 13
III. Katalog děl Ignáce Rohrbacha a jeho dílny.....	s. 19
IV. Katalog děl dříve připisovaných I. Rohrbachovi.....	s. 117
V. Závěr.....	s. 119
Seznam umělců.....	s. 121
Literatura - seznam použitých zkratk.....	s. 121
Poznámky.....	s. 124
Prameny.....	s. 128
Literatura chronologicky.....	s. 129
Literatura abecedně (dle příjmení autora).....	s. 132
Summary.....	s. 135
Seznam obrazových a textových příloh.....	s. 136
Obrazové a textové přílohy	
Přílohy.....	přiloženo CD

Úvod

Ignác Rohrbach se stal jedním z významných sochařů východních Čech 1. poloviny 18. století. V jeho tvorbě sledujeme ovlivnění jak rodným Slezskem, tak českými sochaři jako jsou Matyáš Bernard Braun nebo Jiří František Pacák. Pravděpodobný, ale nedoložený, se zdá i jeho pobyt v Itálii, kdy do své tvorby vnášel podněty z této země spojené s českým vlivem. Rohrbach za svůj život vytvořil obrovské množství zakázek v mnoha lokalitách.

Hlavním úkolem této monografie bylo poznat sochařovo dílo, chronologicky ho seřadit a zabývat se otázkami rozporuplného autorství. Ač by se mohlo zdát, že Rohrbachova tvorba byla již probádána, mnohdy jeho realizace detailně neznáme. Účelem katalogu je právě tyto mezery osvětlit, upozornit na obzvláště zdařilá díla a vůbec zmapovat práci celé dílny.

Rohrbach dokázal pokrýt poměrně rozsáhlé území od Orlických hor přes Kolín a Havlíčkův Brod k Pardubicím a Chocni. Kolísavá je i kvalita jednotlivých prací, zřejmě vlivem dílenské spolupráce. Zde můžeme sledovat styl jednoho z dílenských spolupracovníků, který se opakovaně projevuje v různých interiérech kostelů.

Během pořizování dokumentace jsem nenavštívila kostel, kde by z mobiliáře nebylo něco odcizeno. Příjemným překvapením však je, že se v této době restauruje mnoho poškozených děl tohoto výjimečného sochaře a to nejen ve větších chrámech (Kolín), ale také v menších městech či vesničkách (Chrudim, Běstvina). Právě v těchto drobných obcích si velmi váží takových významných památek.

Touto cestou bych také ráda poděkovala za mnoho cenných informací a podnětů Martinu Pavlíčkovi, mému vedoucímu práce.

I. Dosavadní stav bádání

V druhé polovině 20. let 18. století začínají v různých oblastech Čech pracovat žáci a následovníci Matyáše Bernarda Brauna. Každý z těchto sochařů vytváří dílnu, která dostává zakázky v určité části země. Všichni jsou však výrazně ovlivněni dílem „svého učitele,“ a tak se bádání o nich rozvíjí jen pozvolna. Jeden sochař se odděluje od druhého ve studiích badatelů.¹

První zmínky o díle Ignáce Rohrbacha nalezneme již na přelomu 19. a 20. století v *Soupisech památek historických a uměleckých v království českém*. Jmenovitě je uveden při pracích na chrudimském sloupu.²

Spíše životopisné údaje nám přináší roku 1946 ve svém článku *O zednících a kamenících v Chrudimi* Čeněk Florián. Jako dobu Rohrbachova úmrtí zmiňuje rok 1746. V tomto roce sochař ještě pracoval na hlavním oltáři v klášterním kostele augustiniánů v Havlíčkově Brodě.³

Téhož roku vyšla publikace Oldřicha J. Blažíčka *Plastika raného rokoka*.⁴ Rohrbacha tu představuje jako autora několika prací v Chrudimi a Kolíně. Zajímavá jsou také životní data sochaře, kdy Blažíček bez uvedení pramene zaznamenává jako rok narození 1700 a úmrtí 1749. V této souvislosti datuje anděly oltáře sv. Barbory v Kolíně do roku 1749, kdy byl Rohrbach už dva roky po smrti.

Důležitou se stala další Blažíčkova práce *Barok v Čechách*. Rohrbacha považuje za žáka Jiřího Pacáka. K tomu ho jistě vedla blízkost sochařského názoru obou umělců. Teprve přes Pacáka vidí cestu k Braunovi. Mobilář kostela sv. Mikuláše v Dobřanech pod Orlickými horami připisuje Rohrbachovi. Dokládají to smlouvy vyhledané v opočenském archívu. Dále se zabývá vymezením sochařského podílu na chrudimském sloupu Proměnění Páně. Rohrbachovu práci odlišuje zcela jasně. Připisuje mu větší množství

soch. Blažíčkův názor byl již překonán pozdějšími atribucemi. Za práci stejného autora považuje čtyři sochy na náměstí v Dašicích.⁵

Pro poznání Rohrbachovy tvorby jsou nemálo podstatné práce Ivo Kořána. Ve svém článku *Umění a umělci baroka v Havlíčkově Brodě* přisuzuje Rohrbachovi výzdobu tamního klášterního kostela augustiniánů. Autor také, na základě stylové analýzy, určuje jako dílo stejného sochaře některé sochy pohledského, kolínského a pardubického kostela.⁶

Dalším jeho významným článkem se stal *Barok pod Orlickými horami*. Rohrbacha uvádí jako autora sochy sv. Floriána v Opočně.⁷

Našeho sochaře nemálo ovlivnil Jan Pavel Zechpauer, jak Kořán zdůrazňuje ve svém dalším článku *Umění a umělci baroka v Hradci Králové* z roku 1971. Sochy v Dašicích považuje, na rozdíl od Blažíčka, za dílo J. A. Devotyho.⁸

Další bádání se zmitá právě v rozdílných názorech na autorství. Dílo Pacáků, Rohrbacha i Devotyho je často zaměňováno a někteří badatelé se vrací ke starším názorům. Například Jiřina Hořejší v *Uměleckých památkách Čech* připisuje sochu sv. Floriána v Opočně Jiřímu Františku Pacákovi.⁹

Roku 1988 spojuje Kořán Rohrbachovo dílo s dílem Tomáše Weissfelda a Jana Riedela. Domnívá se, že se jeho tvorba formovala v Kladsku. Ve svém článku také formuje základní kostru Rohrbachovy tvorby, která se stává výchozí pro další bádání.¹⁰

Ve sborníku k příležitosti 300. výročí narození M. B. Brauna se k Rohrbachovi vyjadřuje také Josef Tejkl. Přiklání se k mínění, že se vyučil v litomyšlské dílně J. F. Pacáka.¹¹

Téhož roku Kořán přispívá s možností, že autor soch v tumbách v kostele sv. Klimenta v Praze je I. Rohrbach. Zde nastává počátek úvah o tom, zda tu mohl sochař tvořit jako jeden ze členů Braunovy dílny. Ta totiž vyzdobila zbytek kostela. Staví se proti možnosti jeho působení v dílně J. F. Pacáka.¹²

Roku 1989 přichází Blažíček s novou hypotézou. Poukazuje na Rohrbachův možný návrat do Kladska pracemi z tamní katedrály. Také zdůrazňuje, že v Kladsku nebyl před příchodem do Čech vyučen. V této otázce se přiklání k teorii J. Tejkla.¹³

Kořán v publikaci *Michal Klahr st.* rozlišuje jednotlivé okruhy Braunových žáků. Za jednoho z nejvýraznějších autor pokládá právě Rohrbacha. Kořán uvažuje o jeho možné pouti do Itálie, ale nepokládá jí za nezbytnou. Poukazuje na ovlivnění architektonickými návrhy architekta J. B. Santiniho, což se zdá nepravděpodobné vzhledem k tomu, že samotní sochaři oltářní architekturu sotva navrhovali.¹⁴

Důležité poznatky k této otázce přinesl o tři roky později Martin Pavlíček. Poukázal na Rohrbachovu spolupráci se stavitelem D. T. Morazzim. Tento chrudimský měšťan ho často doporučoval v místech, kde budoval své kostely (Choceň, Uhrov, Mikulovice). Pavlíček se domnívá, že pro Rohrbacha vypracoval řadu architektonických návrhů oltářů ovlivněných J. B. Santinim.¹⁵

Umělcovo dílo rozšiřuje Kořánova publikace věnovaná M. B. Braunovi a jeho následovníkům.¹⁶

Ke knize se v dalším roce vyjadřuje M. Pavlíček. Narodil od Kořána, jenž za první Rohrbachovu realizaci pokládá Assumptu v Žírči, považuje Pavlíček za sochařovo prvotní dílo výzdobu zámecké kaple v Běstvině. Také poukazuje na příliš rané datace u některých prací, kde je již patrné ovlivnění Braunem. To se v jeho tvorbě projevilo až později.¹⁷

Pavel Zahradník¹⁸ našel nový archivní doklad k soše sv. Floriána v Opočně. Sousoší je tak jistě datováno do roku 1734. Archiválie zároveň potvrzují Rohrbachovo autorství.

U příležitosti zrestaurování Rohrbachových soch vytvořených pro kostel sv. Máří Magdalény v Bohdanči a jejich následného vystavení v Národní galerii v Praze vyšel roku 2001 katalog.¹⁹ Na textech se podílelo hned několik autorů. Zdena Paukrtová předpokládá

v Rohrbachově tvorbě italské vlivy, kdy Pannu Marii z Bohdanče přirovnává ke sv. Terezii od Gian Lorenza Berniniho. Opakuje tak Kořánův starší názor. Porovnáním několika Rohrbachových soch sv. Jana Nepomuckého, poukazuje na bohatý počet kompozičních zobrazení jednoho tématu v jeho dílně. Kořán tu opakuje své názory na sochařovo školení a také se více zabývá jeho dílem samotným, obzvláště pak sloupem Proměnění Páně v Chrudimi. Přesněji datuje některé oltáře kostela v Bohdanči. Rohrbachovi nově připisuje sochy sv. Petra a Pavla v kostele v Chrasti.

Od dubna roku 2002 do srpna roku 2004 bylo možné ve Východočeské galerii v Pardubicích shlédnout výstavu týkající se sedmi století církevního výtvarného umění v Královehradecké diecézi. Roku 2003 byl vydán katalog výstavy *Ke slávě Duchů*,²⁰ kde se několik hesel zabývá Rohrbachovými pracemi. Pozornost byla věnována oblasti Královehradecké a tak zde bylo možné nalézt díla z mnoha kostelů této oblasti. Pavlíček Rohrbachovi nově připisal sochu sv. Jana Křtitele z hlavního oltáře Běstvině. Zároveň určil Assumptu kostela v Žírči, dříve připisovanou našemu sochaři, jako dílo J. F. Pacáka.

Značná pozornost byla tomuto sochaři věnována i na pražské výstavě *Slezsko perla v české koruně*, která proběhla na přelomu roku 2006 a 2007. K této příležitosti vyšel i katalog²¹ kde je věnováno několik stran právě jeho vystaveným pracím. Rohrbachovým raným dílem se na konferenci *Slezsko – země koruny české* zabýval Tomáš Hladík.

V současné době vzniká v Chrudimi projekt nového muzea. Do budovy bývalého kostela budou umístěny barokní sochy z kostelů okolních. Část expozice bude věnována i I. Rohrbachovi.²²

II. Ignác Rohrbach a jeho dílo

Ignác Rohrbach se narodil pravděpodobně roku 1691 ve slezském *Kaiserwalde* (dnešní *Lasówka*). Zda byl v *Kladsku* i vyškolen se neví jistě, ale v jeho tvorbě jsou patrné vlivy jezuity *Jana Riedela* (1654–1736) a švéda *Tomáše Weissfelda* (1670–1721), který se usadil ve *Vratislavi*.²³ Rohrbachova tvorba je porovnatelná se stylem jeho vrstevníka, též sochaře z *Kladska*, *Michaela Klahra st.* (1693–1742).²⁴

V rané tvorbě v Čechách je pro něj ještě charakteristické užívání prvků z rodného Slezska. Až později se v jeho díle objevuje vliv *Matyáše Bernarda Brauna*,²⁵ se kterým se mohl seznámit na *Kuksu*.²⁶ Zde bychom pak hledali východisko pro další spolupráci na zakázce pro pražský kostel sv. Klimenta. Braunovo dílo se pak nadále odráží v Rohrbachově stylu po celou dobu tvorby a pojí se s italskými prvky. Ty naznačují jeho předpokládaný pobyt v Itálii.²⁷

V rané době svého působení v Čechách vznikly některé práce pod vlivem *Jiřího Františka Pacáka*.²⁸ Nejednou bylo mnoho Rohrbachových prací považováno za dílo tohoto sochaře. Přesto dostával Rohrbach za své oltáře jen 60 zl. Pacákovi oproti tomu platili kolem 400 zl.²⁹

Sochy *Ignáce Rohrbacha* představují živoucí bytosti, které plně prožívají své emoce. Skvěle provedenou anatomii figur doprovází detailní tvarování svalů. Důležité je nejjemnější provedení všech drobností (žíly, slzy, ohyby kůže). To nás vtahuje zcela do prožitku jeho postav. Celkové vyznění podtrhuje draperie. Její spíše oblé traktování přechází od mělkých přehybů v hluboké rýhy. Vznáší se kolem těla v pomuchlaných pásech. Oděv soch je expresivní, stejně jako jejich kompozice a tváře. Právě v těchto prvcích můžeme hledat odkaz k italské barokní soše. Řezbu tváří charakterizuje ostrá profilace

s hluboce vykrojenými nadočnicovými oblouky. Odkazuje tak částečně na pozdně gotickou tradici.

Ignác Rohrbach je v Čechách archivně doložen až roku 1725 v *Běstvině*. Zde je mu také připisován dřívější *oltář sv. Vojtěcha* (1723), který byl původně umístěn v zámecké kapli. Dochované části oltáře se čtyřmi sochami a kartuší s vyřezaným letopočtem 1723 jsou nyní umístěny v tamním farním *kostele sv. Jana Křtitele a sv. Jana Evangelisty*.³⁰ Právě ještě tyto práce odkazují zcela na Slezsko.³¹ Další Rohrbachova díla se nacházejí v témže kostele. Jedná se o *oltář sv. Kříže* a o *sochy světců*, kterým je tento kostel zasvěcen. Vznikly zřejmě spolu s dostavbou kostela kolem roku 1726. V Běstvině se Rohrbach mohl seznámit s *Janem Pavlem Zechpauerem*, který je autorem výzdoby *hlavního oltáře*.³²

Na konci roku 1725 nebo na počátku roku 1726 tento sochař zemřel. Rohrbach se proto místo do Prahy vydal do *Chrudimi*, kde chtěl převzít jeho dílnu. Stalo se tak 3. září 1726, kdy si vzal vdovu po Zechpauerovi a dílnu vyženil.³³

Spolu s dílnou přebral i některé rozpracované zakázky. Jednalo se o *hlavní oltář kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře u Žďáru nad Sázavou* (1727-1728). V *Chrudimi* z kamene vytesal některé sochy *parapetu Novoměstské kašny* umístěné před farním kostelem (osazeny 1728) a další na *sloupu Proměnění Páně* (1731).³⁴

Práce v tomto materiálu pro něj nebyla žádnou výjimkou. Dokladem toho jsou sochy *sv. Jana Nepomuckého* (1730)³⁵ a *sv. Vavřince* (1734)³⁶, které se nacházejí v *Heřmanově Městci*. V kameni jsou provedeny i sochy *sv. Floriána* a *sv. Jan Nepomuckého* v *Opočně*.

Protože se Rohrbach usadil v Chrudimi, dostal tu řadu nových zakázek, ať už sakrálních nebo světských. Pro církve vytvořil sochy *Panny Marie Bolestné* a *sv. Jana Evangelisty*. Z jeho dílny také vyšlo vybavení arciděkanického *kostela Nanebevzetí Panny Marie*, do kterého zhotovil *kazatelnu* (1730), *oltář sv. Anny* (asi 1732), *oltář sv.*

Kříže (1733), dekoraci sakristie a sochu *sv. Františka Xaverského*.³⁷ *Chrudimský* děkan *Pavel Bernard Lyr* s Rohrbachem uzavřel 10. března 1733 smlouvu na zhotovení nového *mariánského oltáře*. Podle listiny měl za práci obdržet 95 zl. Nakonec k vytvoření oltáře nedošlo pro nedostatek financí a Rohrbach pouze upravil starý oltář, za který mu bylo zapláceno až o tři toky později.³⁸

Připisuje se mu také celé zařízení *kostela sv. Františka Serafinského v Chocni*.³⁹ V první polovině 30. let 18. století tu zhotovil *hlavní oltář, kazatelnu, čtyři boční oltáře a křtitelnici*.

Do *Kolína* dodal v roce 1733 sochy *Panny Marie* a *sv. Jana Evangelisty*. Figury byly určeny pro *oltář Kalvárie* umístěný v kostnici u arciděkanského chrámu.⁴⁰

Po smrti *br. Filipa*, sochaře tvořícího pro *klášter augustiniánů v Havlíčkově Brodě*, se nedokončených prací ujímá Ignác Rohrbach. Pro augustiniány tvoří až do své smrti. Zrestauroval tu *oltář sv. Mikuláše* (1733–1734) za 43 fl. a ve stejné době zhotovil *oltář Pěti ran Kristových* za 25 fl.⁴¹

Další archivně doloženou prací je část mobiliáře *kostela sv. Václava v Mikulovicích* (1733–1735)⁴² a to díky faráři *Josefu Františku Devotymu*, který zde od roku 1836 vedl pamětní knihu farnosti.⁴³ Zdejší *oltář sv. Jana Nepomuckého* pochází až z roku 1743.

Roku 1736 dostal „*chrudimský sochař*“ zapláceno 10 zl. za dosud neznámou zakázku pro *kostel Panny Marie Pomocnice křesťanů na Chlumku u Luže*.⁴⁴ Zda se jedná o Rohrbacha není jisté, ale jména se v záznamech většinou neužívalo, pokud umělec tvořil opakovaně v té samé lokalitě nebo byl takto znám. Protože v této době vedl Rohrbach sochařskou dílnu v Chrudimi, mohlo by se jednat právě o něho.

Zanedlouho po dokončení této práce se věnoval tvorbě pro pardubický děkanský *kostel sv. Bartoloměje*. Pro kostel vytvořil *Krucifix, boční oltáře, tabernákl a velké anděly hlavního oltáře* (1735 -

1737). V *pardubickém muzeu* jsou uloženy další Rohrbachovy sochy z této doby: *Bůh Otec, Dismas a Gesmas, sv. Jan Nepomucký, sv. Florián, Křest Kristův, Orel, kartuš s reliéfem Pardubic a kartuš s reliéfem svržení sv. Jana Nepomuckého do Vltavy*.⁴⁵

V *Havlíčkově Brodě* tvořil nejen pro augustiniány, ale i pro místní děkanský *kostel Nanebevzetí Panny Marie*, kde od něj můžeme vidět dva *boční oltáře* a *kazatelnu* (1737). *Zvěstování Panny Marie* se bohužel nedochovalo.⁴⁶

V *Kolíně* je zmíněn v souvislosti se zhotovením *Ukřižování* (1738), které vytvořil pro závěrovou kapli arciděkanského *chrámu sv. Bartoloměje*.⁴⁷ Pro kostel vytvořil ještě *sochy andělů z oltáře sv. Barbory* (1744), jejichž vznik je doložen smlouvou.⁴⁸

Roku 1738 pracoval na výzdobě *kostela sv. Mikuláše v Dobřanech*. Podle smlouvy si *colloredovský úřad z Opočna* objednal *hlavní oltář, dva boční oltáře a kazatelnu*.⁴⁹ Rohrbach je tak autorem celého vybavení interiéru.

Díky tomu můžeme do této doby datovat i dva *boční oltáře kostela v Bojanově*. Jejich architektura, i provedení soch andílků, je téměř shodná s bočními oltáři v *Dobřanech*.

Z téhož roku pochází výzdoba *bočních oltářů klášterního kostela sv. Ondřeje v Pohledě*.⁵⁰ Už Kořán si všiml značného výkyvu v provedení jednotlivých figur. Správně zdůrazňuje vysokou kvalitu soch *sv. Jana Evangelisty* a *sv. Jana Křtitele* na oltáři *sv. Jana Nepomuckého*. Výzdobu *oltářů sv. Rodiny a Panny Marie* považuje za slabší. Nevylučuje však autorství stejné dílny.⁵¹ Důležité je podotknout, že tento jev není nijak ojedinělý. Nejen v Rohrbachových mobiliářích (*Bohdaneč, Hlinsko, Pardubice*) často sledujeme značné kvalitativní rozdíly. Vysvětlitelné jsou snad pouze dílenským rozdělením práce, kdy se lepší sochaři podíleli na důležitějších částech výzdoby.

Do roku 1738 datujeme i vznik kamenné sochy *sv. Josefa v Popovicích u Jičina*.⁵²

O rok později Rohrbachova dílna pracovala na mobiliáři kostelů v *Dašicích a Holicích*.⁵³

Celá výzdoba interiéru *kostela sv. Máří Magdalény v Bohdanči* byla vytvořena do roku 1740,⁵⁴ ale dříve byla datována spolu s dostavbou kostelní budovy k roku 1737.⁵⁵

V roce 1740 vyzdobil několik kostelů na západ od *Hradce Králové*. V kostele v *Dobřenicích* stojí *kazatelna se zpovědnicí, oltář sv. Jana Nepomuckého* a kamenná socha *sv. Klimenta* v průčelí. V *Osicích* Rohrbach vytvořil, stejně jako v *Libčanech*, dva *boční oltáře*.⁵⁶

Až 23. ledna 1743 si Rohrbach v *Chrudimi* koupil dům v Prostřední čtvrti čp. 32-IV a to od *Martina Mělnického*. O tři roky později prodal varní dům a vinici, které vlastnil po *Zechpauerovi*.⁵⁷

Do roku 1744 je datováno sousoší *sv. Jana Nepomuckého s andělem v Platěnicích*.⁵⁸

O rok později zřejmě vznikla výzdoba právě dokončeného *kostela v Hlinsku*. Portálová architektura hlavního oltáře odkazuje k typu užitému v *Dobřanech*. Obzvláště kvalitní jsou některé sochy hlavního oltáře.

Další záznam z kroniky havlíckobrodských augustiniánů se týká přestavění Rohrbachem vytvořených soch na *kazatelně* (1746),⁵⁹ za což obdržel 10 fl.

Naposledy je v této lokalitě zmíněn v souvislosti se zhotovením *hlavního oltáře* (1746–1747), který dokončil po Rohrbachově smrti sochař *Václav Kovanda*. Kořán se zabývá myšlenkou, zda by Rohrbach mohl být autorem i dalších částí výzdoby kostela.⁶⁰ Podle stylové analýzy tomu tak skutečně je.

Ignác Rohrbach zemřel před 25. říjnem 1747 v *Chrudimi*, kde byl pohřben na hřbitově u sv. Jana. Jeho dům byl poté prodán a z této

kupní listiny se zjistilo, že dlužil 17 zl. zdejšímu kameníkovi *Janu Tušicovi*.⁶¹

III. Katalog děl Ignáce Rohrbacha a jeho dílny

1/Oltář sv. Vojtěcha

/obr. 1/

1723

Běstvěna, kostel sv. Jana Křtitele a sv. Jana Evangelisty.

Lipové dřevo, nepolychromováno, v.150 cm (sv. Florián, sv. Pavel, sv. František a sv. Antonín).

Literatura: UPČ I (1977), s. 67 (1. třetina 18. stol.); Kořán (1999), s. 134 (IR, nedat.); Pavlíček (2000), s. 98-99 (IR, 1723); KSD (2003), s. 77, č. k. 85 (IR, 1723); Slezsko (2006), s. 443 (IR, 1723).

František Leopold z Birkensteinu si u Rohrbacha roku 1723 objednal čtyři oltářní sochy pro zámeckou kapli sv. Vojtěcha. Tento stavebník se zasloužil jak o barokní podobu zámku, tak o stavbu zdejšího farního kostela. Do něj byl také oltář po svém rozebrání po roce 1977 přesunut. Oltář pochází ze stejné doby a ze stejné ruky jako baldachýn z parapetu oratoře, na kterém jsou dvě kartuše a datace 1723. Styl řezby všech čtyř figur nás odkazuje ještě ke Slezsku, kde se Rohrbach narodil a vyškolil. Teprve u dalších běstvěnských realizací se projevuje jeho obeznámení s tvorbou M. B. Brauna.

Na severní stěně hlavní lodi je osazena portálová architektura oltáře. Na bocích ho ohraničují dva tordované sloupy. Zdobené jsou akanty. Po levé straně stojí figura sv. Pavla jako vojáka s netradičním atributem v podobě mísy. Ta by mohla odkazovat na jeho misijní činnost. V druhé ruce drží palmovou ratolest. Jeho protějškem je sv. Florián, který má v rukou též nádobu s vodou a hasí hořící budovu. Opakující se důraz na vodu by mohl mít souvislost se zasvěcením kaple sv. Vojtěchovi. Tento světec je známý tím, že na Zelené hoře prosil o déšť pro českou zemi. Ve výklenku oltáře druhotně umístěná socha sv. Jana Evangelisty od Ignáce Rohrbacha.

Sv. František a sv. Antonín jsou dnes umístěni na západní stěně hlavní lodi po stranách vstupu.

2/ Oltář sv. Kříže

/obr. 2, 3/

1726

Běstvína, kostel sv. Jana Křtitele a sv. Jana Evangelisty.

Lipové dřevo, nepolychromováno, v.145 cm x 220 cm x 47 cm.

Autorství a datace archivně doloženy.

Literatura: Wirth (1906), s. 3-4 (neaut., nedat.); Kořán (1971b), s. 210 (IR, 1726); UPČ I (1977), s. 68 (IR, kolem 1730); Kořán (1988), s. 108 (IR, 1725); Pavlíček (1998), s. 118-119, č. k. 75 (IR, 1726); Kořán (1999), s. 134 (IR, 1725); KSD (2003), s. 75, č. k. 75 (IR, kolem 1726); Slezsko (2006), s. 445 (IR, kolem 1726).

Oltář sv. Kříže je spolu s dalšími sochami v kostele sv. Jana Křtitele a sv. Jana Evangelisty jedním z nejstarších Rohrbachových děl na našem území. Jedná se o reliéfně provedený nepolychromovaný oltář. Dílo nalezneme v postraní kapli Božího hrobu.

V místě tabernáklu sochař vyřezal reliéf vztyčení kříže. Jeho zpracování je velice jemné stejně jako další řezby v kartuších na oltáři. Vytváří tak kontrast k mohutnějším postavám andílků, kteří medailony nesou. Představují nám Kristovy pašije. Hravým prvkem na oltáři je draperie. Do oltářního závěsu se andílci všemožně zamotávají. Provedení jejich figur zcela odpovídá nejzdařilejším Rohrbachovým řezbám stejného námětu.

3/ Sv. Jan Evangelista

/obr. 4/

1726

Běstvína, kostel sv. Jana Křtitele a sv. Jana Evangelisty.

Lipové dřevo, nepolychromováno, v.188 cm. Autorství a datace archivně doloženy.

Literatura: Wirth (1906), s. 5 (neaut., nedat.); Blažíček (1958), s. 209 (ŘT, kolem 1730); Kořán (1971b), s. 210 (IR, 1726); UPČ I (1977), s. 69 (IR?, kolem 1730); Kořán (1988), s. 108 (IR, 1725); Kořán (1995), s. 293 (IR, 1725); Pavlíček (1998), s. 119, č. k. 76 (IR, 1726?); Kořán (1999), s. 134 (IR, 1725); KSD (2003), s. 77-78, č. k. 85 (IR, 1726); Slezsko (2006), s. 443-445 (IR, kolem 1726).

Kořánův archivní nález dokládá Rohrbachův pobyt v Běstvině roku 1725. Pracoval zde zřejmě spolu s J. P. Zechpauerem na výzdobě kostela, která byla dokončena s jeho dostavbou roku 1726.

Nepolychromovaná socha sv. Jana Evangelisty byla dříve považována za dílo Řehoře Thényho nebo Jiřího Františka Pacáka. Až Kořán tuto realizaci připisoval Ignáci Rohrbachovi. Jedna z posledních hypotéz považuje sv. Jana Evangelistu a sv. Jana Křtitele za sochy, které se měly v průběhu liturgického roku střídát na hlavním oltáři. Tvrzení je podloženo relevantními názory. Jednak zasvěcením kostela a také tím, že tento způsob výměny nebyl žádnou výjimkou. Podstatné jsou stejné rozměry soch a také totožné zpracování soklu.

Socha světce byla druhotně umístěna v nice hlavní lodi. Sedící figura sv. Jana Evangelisty nese charakteristické prvky Rohrbachovy tvorby. Řezba svědčí o poučení dílem M. B. Brauna (skica stejné kompozice v Národní galerii), ale i o jeho slezském východisku. Draperii člení husté ostře řezané záhyby. Tvář zvýrazňují vykrojené lícní kosti a nadočnicové oblouky. Vlasy se točí v silných vlnách na ramena. Světec jednu ruku pozvedá a o druhou má opřenou otevřenou knihu. U nohou mu stojí andílek se svíčkou v ruce. Na opačné straně rozpíná svá křídla orel. Stavebním prvkem kompozice se stala diagonála. Její linie je patrná hned třikrát. První tvoří noha andílka a sv. Jana Evangelisty s pařáty orla. Další se nese od ramene putti přes

kolena světce až k hlavě opeřence. Poslední, nejkratší, se nachází až na vrcholu. Pomyslnou čáru sledujeme od pozvednuté ruky k vlně vlasů na hlavě světce.

4/ Sv. Jan Křtitel

/obr. 5/

1726

Běstvína, kostel sv. Jana Křtitele a sv. Jana Evangelisty.

Lipové dřevo, polychromováno, v.188 cm.

Literatura: UPČ I (1977), s. 68 (neaut., 1730-1740); KSD (2003), s. 77-78, č. k. 85 (IR, 1726); Slezsko (2006), s. 443-445 (IR, kolem 1726).

Socha sv. Jana Křtitele s andílkem je umístěná ve středu hlavního oltáře. Ohraničuje jí stylizovaná jeskyně. Datovat jí můžeme shodně jako sochu sv. Jana Evangelisty do roku 1726. Farní kostel v Běstvině byl tohoto roku dostavěn podle projektu Morazziů. Spolu s Kořánovým archivním nálezem a tím, že světci byly vytvořeny zřejmě jako dvojice soch hlavního oltáře, můžeme Rohrbachovo autorství považovat za správné. Také stylová analýza nás dovede ke stejnému výsledku. Draperie obou běstvínských soch je dílo jednoho sochaře. Patrný je na ní vliv J. P. Zechpauera, autora zbylých soch hlavního oltáře. Charakterizují ji dlouhé ostré záhyby.

Sedící světec má u nohou ovečku. Její hlavu zvedá andílek, který je k nám natočen z profilu. Muskulatura je na rozdíl od pozdějších Rohrbachových prací jaksí roztržštěná. Tělo se skládá z malých na sebe napojovaných svalů. Tvář a vlasy světce představují znaky jeho rané tvorby. Všechny detaily splývají a sochař žádný rys nezvýrazňuje. Světec drží v rukou kříž s nápisem „*Ecce agnus Dei.*“

5/ Svatojánské oratorium

/obr. 6/

po 1726?

Běstvina, kaple sv. Jana Nepomuckého.

Dřevo, polychromováno, nadživotní velikost.

Literatura: UPČ I (1977), s. 69 (ŘT?, nedat.); Kořán (1995), s. 107 (IR, nedat.); NEČVU II (1995), s. 856 (ŘT, nedat.); Pavlíček (1998), s. 119-120 (IR, po 1726?); Kořán (1999), s. 134 (IR, nedat.).

V Santiniho kapličky na návsi je umístěná další Rohrbachova socha, dříve připisovaná Ř. Thénymu.

Sv. Jan Nepomucký klečí na oblacích, pod kterými se zmítají Turci. Paže má rozevřené a hledí do neznáma. Ostře lánaná draperie se přizpůsobuje tělu. Řezba tváře je jemnější, než jsme u Rohrbacha zvyklí. Porůstá jí bradka. Vlasy se stáčí ve vlnách ke krku.

Kolem světce stojí andělé. Levý se tyčí nad světcem, klade mu paži kolem ramen a ukazuje k nebi. Křídla má rozevřená a je připraven k letu. Vlnité vlasy mu padají na ramena. Druhý anděl stojí za zády světce a hledí k zemi. Dva andělé zřejmě symbolizují minulost a budoucnost sv. Jana Nepomuckého.

6/ Sv. Jan Nepomucký

/obr. 7/

1727

Chrudim, parapet Novoměstské kašny, socha z bývalého parapetu před kostelem Nanebevzetí Panny Marie.

Kámen, životní velikost. Datováno na soklu.

Literatura: Chytil (1900), s. 115 (JPZ, nedat.); UPČ I (1977), s. 547 (JPZ, 1719-1728); Kořán (1988), s. 108 (IR, 1728); Pavlíček (1998), s. 121 (IR, 1727); Kořán (1999), s. 134 (IR, 1728).

Socha sv. Jana Nepomuckého se stala počátečním vzorem pro další Rohrbachovi realizace stejného tématu. V práci s kamenem již poznáváme jeho ruku.

Klečící světec je oděn do poměrně ploché draperie, která není nijak zvlášť tvarovaná. Tvář však jasně potvrzuje, že se jedná o práci tohoto sochaře. Sv. Jan Nepomucký patří mezi kvalitnější sochy parapetu.

7/ Oltář sv. Jana Nepomuckého

/obr. 8/

1727 - 1728

Zelená hora u Žďáru nad Sázavou, kostel sv. Jana Nepomuckého.

Dřevo, bílá politura, zlacení, nadživotní velikost.

Literatura: Kořán (1971), s. 209-210 (JPZ a IR, 1727-1728); Blažíček (1989), s. 719 (IR, 1727-1729); Kořán (1999), s. 134 (JPZ a IR).

Dne 7. dubna 1725 byla uzavřena smlouva s J. P. Zechpauerem na výzdobu kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře. Tento sochař však zemřel před 3. zářím roku 1726, pravděpodobně při práci mimo Chrudim. Ignác Rohrbach přebírá některé jeho rozpracované zakázky. Mezi nimi i výzdobu zelenohorského kostela. Zde začíná otázka podílu prací těchto dvou umělců na výzdobě poutního místa. Oba se však jistě řídily návrhy J. B. Santiniho.

Hlavní oltář je vsazen do jednoho z cípů hvězdy, která tvoří půdorys celého kostela. Mensu podpírají dva orli a v jejím středu je erb. Dvířka tabernáklu jsou zdobena ornamenty, jenž připomínají prvky půdorysu kostela. Na jeho vrcholu je umístěn Krucifix. Stěny člení slepé lomené oblouky. Jistě návrh Santiniho. Na stropě je umístěn trojúhelník ve svatozáři symbolizující svatou trojici. Ve výšce je také zavěšen třídílný závěs, který spadá přes gotizující zábradlí až k andělům u zeměkoule, která vynáší sv. Jana Nepomuckého.

Oltář se skládá z postav několika dospělých andělů. První z nich podpírá zeměkouli s pěti zlatými hvězdami. Jeho tvář typově odpovídá sv. Janu Evangelistovi z Běstvin. Původ kompozice můžeme hledat u M. B. Brauna na jeho výzdobě Clam-Gallasova paláce v Praze. Jeden z Heraklů na pravé straně portálu mohl Rohrbachovi sloužit jako vzor. Draperie dosud není tak oblá, ale vyznačuje se ostrými tenkými okraji.

Po stranách zeměkoule se vznášejí další dva andělé. Do tváře levé figury téměř nevidíme. Její pohled totiž směřuje k postavě oltářního světce. Jsou tak zdůrazněny bohaté vlasy sahající na ramena. Celá postava je oblá a hybná. Dlouhé nohy anděla vystupují ze šatu, jehož hmota se plazí po architektuře mnohem níž. Traktování draperie je poměrně ostré. Druhý anděl je vměstnán mezi architekturu a zeměkouli. Natáčí se k nám čelem. Jednou paží se opírá o globus a druhou zvedá nad hlavu. Prsty na ruce jsou částečně poškozené a některé odpadly. Šat halí pouze spodní část trupu. Nohy anděl opírá o stěnu.

Na vrcholu zeměkoule kráčí sv. Jan Nepomucký. Zachycen je v pohybu, kterému se přizpůsobuje celá draperie. Šat člení ostré rýhy, které můžeme vidět na figurách hlavního oltáře v Běstvině, kde Rohrbach pracoval s Zechpauerem, který na něj měl jistě velký vliv. Stejně traktování draperie použil pro figury sv. Jana Evangelisty a sv. Jana Křtitele v tamním farním kostele. Podíl těchto dvou sochařů tedy nemůžeme přesně určit.

Hrany vítězného oblouku střeží další dva andělé. Mají tu svou úlohu. Nadzvedávají totiž spodní část draperie, která zdobí presbytář. Letící anděl nalevo si ji přehazuje přes rameno a rukou ještě vytahuje vzhůru. Šat se mu ovívá kolem pasu a zahaluje jednu nohu. Tvář se zamyšleným výrazem se sklání dolů. Vlasy tvoří hmota, která je přitisknutá k lebce. Z ní se vyčleňují krápníkové útvary představující jednotlivé prameny. Druhý anděl přetahuje hutnou hmotu závěsu až do hlavní lodi. Opět ji má přehozenou přes rameno. Podpírá ji oběma

rukama, které jsou v ní zabořeny. Pohled míří vzhůru. Křídla anděla spojují presbytář s hlavní lodí. Obě figury se skvěle přizpůsobují architektuře.

Nad ústředním motivem oltáře se nachází postavy třech putti. Andílek vlevo se přidržuje draperie závěsu a v ruce drží klíč. Další figura se vznáší nad hlavou sv. Jana Nepomuckého. Ruce drží před sebou. Ve tváři posledního letícího putti již vidíme rysy Rohrbachových andílků.

V hlavní lodi kostela jsou umístěné čtyři boční oltáře zasvěcené postavám evangelistů. Kvalitou za sochami hlavního oltáře pokulhávají. Po porovnání s některými figurami chrudimského sloupu Proměnění Páně, dojdeme k názoru, že se pravděpodobně bude jednat ještě o práce J. P. Zechpauera. Také na hlavním oltáři bych ještě viděla jeho ruku, ovšem tam už je jistý i Rohrbachův podíl. Z jeho ruky je figura sv. Jana Nepomuckého. Jistě také pracoval na sochách některých andělů (anděl podpírající zeměkouli, putti). Některé ze soch andělů jsou „*klasického*“ provedení.

Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře představuje dokonalé propojení architektury se sochařskou výzdobou.

8/ Oltář sv. Jana Nepomuckého

/obr. 9/

1728

Chrast, kostel Nejsvětější Trojice.

Dřevo, polychromováno, v.135 cm (sv. Jan Křtitel a sv. Václav), v. cca 100 cm (v nástavci: sv. Leopold, sv. Štěpán a Vítězný Kristus), v. cca 50 cm (v nástavci: dva putti), na mense reliéf Svržení sv. Jana Nepomuckého do Vltavy). Datace archivně doložena.

Literatura: Chytil (1900), s. 22–23 (neaut., 1728); UPČ I (1977), s. 534 (neaut., 1728); Pavlíček (1998), s. 123, č. k. 83 (IR, 1728).

První zmínka o oltáři sv. Jana Nepomuckého pochází ze soupisu památek království českého. Chytil tu zcela jasně uvádí, že oltář byl zřízen roku 1728 nákladem novohradeckého purkrabí Jana Leopolda Záruby. Tato datace je nadále opakována.

Architektura portálového oltáře sv. Jana Nepomuckého je postavena z tmavě hnědého dřeva. Zlacené rokaje a mřížky krásí oltář ve velmi umírněném rozsahu. Mensu zdobí oválný reliéf Svržení sv. Jana Nepomuckého do Vltavy. Světci se kolem hlavy typicky vznášejí pět hvězd. Nad výjevem pak letí anděl s ratolestí. Ozářen je božím okem.

Hlavní oltářní obraz znázorňuje sv. Jana Nepomuckého klečícího před mostem. Dílo ze stran lemují sloupoví se zlacenými patkami a hlavicemi. Na bočních volutových sloupcích stojí sochy sv. Jana Křtitele a sv. Václava.

Sv. Jan Křtitel je zachycen v chůzi v doprovodu ovečky, která jedno kopýtko spouští ze soklu sochy. Figuru světce oživuje výrazná modelace svalů. Masivní látku kolem těla formují oblé záhyby s jemnými přechody. Do hloubky hmoty zasahuje sochař jen málo. Přes hrud' přechází pozlacená páska patřící k plášti. Sv. Jan Křtitel třímá v ruce berlu. Ve tváři, stejně jako u draperie, sledujeme poměrně hladké formy.

Vlevo stojící sv. Václav si v oduševnělém gestu přikládá ruku k srdci. Oděn je jako voják v kovové zbroji, jejíž části spojují pozlacené hřeby. Kolem pasu má uvázané střapce. Na jeho ramenu spočívá červený plášť s hermelínovým límcem. Hlavu korunuje knížecí čapka ve stejném materiálu se zlatým křížkem na vrcholu. Jednou rukou se opírá o štít a druhou o praporec, který mu spolu s pláštěm splývá podél těla k nohám. Socha nevyniká obzvláštní kvalitou.

Ze středu oltářního nástavce probleskuje pozlacený jazyk, atribut sv. Jana Nepomuckého. Po stranách rozeklaného frontonu posedávají

sv. Leopold a sv. Štěpán. Charakterizují je krátce střižené vlasy s pěstěným vousem a bohatý šat. První má v ruce pokladnici, druhý říšské jablko.

Vrcholku nástavce dominuje postava Vítězného Krista. Z oltářního celku se jedná o nejzdařilejší sochu. Kompozice je rozvinutá do prostoru. Ramena Krista vedou diagonálně, čímž vzniká iluze pohybu. Kolem těla se vznáší hmotná draperie. Sochař kladl velký důraz na provedení figury.

Krista ze dvou stran adorují andělci. Jeden na něj ukazuje a druhý spíná dlaně v modlitbě. Provedením jsou druhotné kvality.

Samotná řezba je nepříliš kvalitní, až zjemnělá. Vše může být následkem mnoha vrstev polychromie.

9/ Sloup Proměnění Páně

/obr. 10-14/

kolem 1728

Chrudim, náměstí.

Kámen - pískovec, nadživotní velikost (sv. Šebestián, sv. Kateřina, sv. Michael), v. cca 90 cm (putti).

Literatura: Chytil (1900), s. 113 (JPZ, 1724–28; IR, 1728–34); Blažíček (1958), s. 211 (JPZ, do 1726; IR, po 1726); Blažíček (1971), s. 123 (IR, 1728–32); UPČ I (1977), s. 546 (JPZ a IR, 1719–34); Kořán (1988), s. 108 (GBB a JPZ, 1717–26; IR, 1726–31); Pavlíček (1998), s. 120-121, č. k. 78 (IR, kolem 1728); Kořán (1999), s. 134 (JPZ a IR, 1731).

Sloup Proměnění Páně byl postaven mezi lety 1714 – 1717 podle návrhu G. B. Bully. Zmiňován tu také bývá J. B. Santini. Sochařskou složku začal vytvářet J. P. Zechpauer a po jeho smrti pokračoval I. Rohrbach.

Nacházíme se tedy opět v situaci, kdy je třeba zvážit sochařský podíl výzdoby. Touto otázkou se zabývalo již několik badatelů.

Blažíček tvrdí, že na sloupu je přesně vidět, kde navázal na předešlou Zechpauerovu práci Rohrbach: „...*pokračoval většími a vodorovně vrstvenými oblými útvary až k vrcholové soše, která byla snad už připravena.*“ Připisuje mu sochy sv. Jana Nepomuckého, sv. Františka z Pauly a Krista.

Dalším, kdo se pokusil vymezit sochařský podíl je Pavlíček. Rohrbachovi správně připisuje sochy sv. Michaela, sv. Šebestiána a sv. Kateřiny.

S tímto názorem musím souhlasit. Tvář sv. Šebestiána zcela jasně nese rysy této tvorby. Socha sv. Michaela je obdobou Rohrbachova sv. Floriána v Opočně a řešení sv. Kateřiny odkazuje k soše stejného námětu v Rohovládově Bělé. Ze stejné ruky také pocházejí vynikající putti z dolní poloviny sloupu.

V roce 2009 proběhlo rozsáhlé restaurování sloupu a v nynější době je zpracovávána zpráva o tomto zásahu.

10/ Sv. Hubert

/obr. 15/

kolem 1728

Chrudim, parapet Novoměstské kašny, socha z bývalého parapetu před kostelem Nanebevzetí Panny Marie.

Kámen, životní velikost.

Literatura: Chytil (1900), s. 116 (JPZ, nedat.); Blažíček (1958), s. 211 (IR, nedat.); UPČ I (1977), s. 547 (JPZ, 1. pol. 18. stol.); Kořán (1988), s. 108 (IR, 1728); Pavlíček (1998), s. 122-123 (IR, 1728?); Kořán (1999), s. 134 (IR, 1728).

Kvalitně zvládnutá figura sv. Huberta připomíná některé Rohrbachovy sochy ze zdejšího sloupu (sv. Šebestián). Znamenitě

podanou esovitou kompozici na straně doplňuje jelen. Také zpracování šatu a tváře svědčí o sochařově zlepšující se práci s kamenem. Jedná se o nejkvalitnější figuru parapetu Novoměstské kašny.

11/ Sv. Václav

/obr. 16/

kolem 1728

Chrudim, před kostelem sv. Kateřiny, socha z bývalého parapetu před kostelem Nanebevzetí Panny Marie.

Kámen, životní velikost.

Literatura: Chytil (1900), s. 116 (JPZ, nedat.); Blažíček (1958), s. 211 (IR, nedat.); UPČ I (1977), s. 547 (JPZ, 1. pol. 18. stol.); Kořán (1988), s. 108 (IR., 1728); Pavlíček (1998), s. 122 (IR, 1727?); Kořán (1999), s. 134 (IR, 1728).

Nepříliš výrazná socha sv. Václava ve zbroji nás k Rohrbachovi odkazuje snad zpracováním tváře. Světec zachycen v pohybu se opírá o štít a praporec. Přes ramena má přehozený plášť a na hlavě mu drží knížecí čapka. Pohled se stáčí dolů. Jedná se o méně kvalitní figuru chrudimského parapetu. Podobnou variantu nalezneme na hlavním oltáři kostela v Hlinsku či Chrasti.

12/ Sv. Jan Nepomucký

/obr. 17/

1729

Heřmanův Městec.

Kámen - pískovec, životní velikost. Datováno chronogramem. Nápis na soklu: HONORI AC VENERATIONI DIVI JOANNIS NEPOMVCENI PATRONI POSVIT AFK.

Literatura: Chytil (1900), s. 167 (neaut., 1729); UPČ I (1977), s. 277 (braunovský okruh, 1729); Kořán (1988), s. 110 (IR, 1730); Pavlíček (1998), s. 124, č. k. 84 (IR, 1729); Kořán (1999), s. 139 (IR, 1730).

Sv. Jan Nepomucký stojí na oblacích a v rukou drží krucifix. U nohou má dva andílky. Jeden sedí a v rukou má knihu. V té ukazuje na určitou pasáž. Druhý si dává před ústa prst a tím naznačuje světcovu mlčenlivost. Stejný prvek sochař použil později u andílka na oltáři totožného světce v Dobřanech. Oba putti svědčí o tom, že se jedná o Rohrbachovu práci. Šat světce se skládá z oblých záhybů. Celkově se jedná o kvalitní sousoší.

13/Sv. Pavel

/obr. 18/

po 1730

Chrast, kostel Nejsvětější Trojice.

Dřevo, polychromováno, v.95 cm.

Literatura: UPČ I (1977), s. 534 (neaut., pol. 18. stol.), Bohdaneč (2001), s. 34 (IR, nedat.).

Sochy sv. Petra a Pavla poprvé určil jako Rohrbachovo dílo Kořán. I přes určité hrubší rysy a tvarování draperie můžeme obě figury přiřadit k tvorbě právě této dílny.

Dřevěná socha sv. Pavla zaujímá místo na pravé straně vítězného oblouku kostela v Chrasti. Ve výšce jí drží konzola, která je imitací červeného mramoru. Dynamická kompozice se zakládá na tom, že světec celou váhu těla přenáší na jednu nohu. Druhou končetinu, k níž naklání horní část trupu, ohýbá v koleni. Draperie se samozřejmě formuje kolem figury. Šat nad pevnou nohou splývá od vykasaného pasu jen s drobnými záhyby dolů. Hustější hmota s ostrými lomy se formuje na stehně druhé nohy. Světci na pravé paži spočívá kniha,

jejíž listy se prohýbají pod silou prstů. Druhou rukou se opírá o dlouhý skloněný meč. Hlavu naklání tak, že na nás shlíží dolů ze své výšky. Dlouhé svazky vousů se rozprostírají na všechny strany. Tvar obličeje a uspořádání vlasů je typické pro Rohrbachovu dílnu. Spolu se sv. Petrem na druhé straně vítězného oblouku má dozajista souvislost se sochami stejného námětu kostela v Dobřanech.

14/ Sv. Petr

/obr. 19/

po 1730

Chrast, kostel Nejsvětější Trojice.

Dřevo, polychromováno, v. 195 cm.

Literatura: UPČ I (1977), s. 534 (neaut., pol. 18. stol.), Bohdaneč (2001), s. 34 (IR, nedat.).

Na druhé stěně vítězného oblouku doprovází sv. Pavla sv. Petr. Umístěn je na shodné konzole. Postavu světce cele zahaluje ostře lámaná draperie. Na rozdíl od předešlé sochy na látce chybí jemné okrouhlé přechody. Oděv tvoří spodní šat, přehoz kolem krku a plášť. Světce pod jednou nohou podpírá skála. Žilnatou rukou se drží v bok. Druhou pozvedá a chrastí klíči. Na zakloněné hlavě vynikají kratší kudrnaté vousy. Vlasy, které kryjí čelo, se mu vlní ještě po stranách. Oproti soše sv. Pavla zde shledávám nevýraznou kompozici a méně kvalitní provedení. Obě sochy nesou poměrně výraznou polychromii.

15/ Křest Kristův

/obr. 20/

po 1730

Chrudim, kostel Nanebevzetí Panny Marie.

Dřevo, polychromováno, v. cca 40 cm.

Literatura: Chytil (1900), s. 60 (neaut., 18. stol.); UPČ I (1977), s. 542 (neaut., 18. stol.); Pavlíček (1998), s. 125 (IR, po 1730).

Mezi lety 1850 – 1880 byl děkanský kostel v Chrudimi zásadně regotizován. Úpravy, které řídil F. Schmoranz, se netýkaly pouze vnějšku, ale i interiéru. Vybavení kostela bylo částečně přesunuto do muzea a na faru. Křest Kristův však dosud zůstal v presbytáři.

Zdejší zobrazení je velmi kvalitní. Sochař znázornil Krista stojícího ve vodě přímo v křtitelnici. Jeho nohy tudíž nevidíme. Ruce má zkřížené na prsou. Sv. Jan Křtitel se k němu sklání, aby ho pokřtil. V druhé ruce drží kříž. Zlacená draperie se lehce vznáší kolem těl obou figur.

16/ Krucifix

/obr. 21/

po 1730

Chrudim, kostel Nanebevzetí Panny Marie.

Dřevo, polychromováno, životní velikost.

Literatura: Chytil (1900), s. 59 (neaut., 18. stol.); UPČ I (1977), s. 542 (neaut., 18. stol.); Pavlíček (1998), s. 125-126 (IR, po 1730).

Dalším Rohrbachovým dílem v chrudimském kostele je Krucifix. Patří do skupiny soch stejného námětu (Pardubice, Mikulovice, Uhrov), které sochař vytvořil ve 30. letech 18. století.

Kristovo asketické tělo je perfektně anatomicky zvládnuté. Před očima se nám rozehrává hra světla a stínu. Svaly a žíly doplňují ve výrazovosti krvácející rány. Bedra halí ztužená draperie, která ční do prostoru po obou stranách. Tvář se zavřenými víčky padá k levému rameni.

17/ Panna Marie Bolestná

/obr. 22/

po 1730

Chrudim, původně kostel Nanebevzetí Panny Marie.

Dřevo, polychromováno, podživotní velikost.

Literatura: Pavlíček (1998), s. 126 (IR, po 1730, 1733?).

Panna Marie Bolestná se dnes v kostele nenachází. Otázkou je kam byla přesunuta. Zcela zřejmá se zdá její příbuznost ke kamenné soše stejného námětu před kapucínským kostelem v Chrudimi. Tváře obou figur jsou totožné a liší se jen sklonem. Sochař pracoval rozdílně s kompozicí a šatem. Pavlíček vyjádřil domněnku, že by se mohlo jednat o sochu z oltáře Kalvárie, který pro děkanský kostel vytvořil roku 1733 Rohrbach.

Jedná se o figuru jejímž hlavním výrazem je dozajista draperie. Pannu Marii obtáčí mohutná masa látky, kterou má přehozenou přes předloktí. Plášť pokrývá i hlavu a ramena. Obě paže jsou široce rozevřené. Tvář charakterizují plné tvary, tak jak je známe z Rohrbachových ženských figur.

18/ Veduta Chrudimi

/obr. 23/

po 1730

Chrudim, městské muzeum.

Dřevo, pozláceno, v. cca 130 cm x 193 cm.

Literatura: Chytil (1900), s. 26 (neaut., kolem 1720); Blažíček (1958), s. 211 (IR, kolem 1735); Kořán (1988), s. 108 (IR, nedat.); Pavlíček (1998), s. 124, č. k. 85 (IR, po 1730).

V reliéfní kartuši je vyřezán pohled na Chrudim. V centru se nachází děkanský chrám. Rohrbach vytvořil i další reliéfy měst (Pardubice, Opočno).

**19/ Sv. Jakub, sv. Karel Borromejský a neznámý světec /obr. 24, 25/
po 1730**

Chrudim, městské muzeum.

Dřevo, pozlaceno, životní velikost.

Literatura: Kořán (1988), s. 108 (IR, nedat.); Pavlíček (1998), s. 124-125, č. k. 86, 87, 88 (IR, po 1730).

Nepochybně Rohrbachovy sochy jsou uloženy v chrudimském muzeu. Jedná se o velmi kvalitní řezby, které zřejmě zdobily oltáře zdejšího děkanského chrámu.

Z těchto soch obzvláště vyniká figura neznámého světce. Propracovaný šat se v záhybech vlní kolem postavy. Pohled je upřen vzhůru. Vlasy se stáčí na ramena. Na vrcholu hlavy drží vavřínový věnec. Soše však chybí ruka.

20/ Putti

/obr. 26/

po 1730

Chrudim, fara.

Dřevo, polychromováno, v.65 cm.

Literatura: nepublikováno.

Na půdě chrudimské fary je uloženo větší množství soch. Mezi nimi jsou putti, které se snad také mohly nacházet v děkanském kostele. Dle řezby tváří a celkového pojetí se zajisté jedná o Rohrbachova díla.

Stylově jsou figury porovnatelné s putti na bočních oltářích kostelů v Dobřanech, Bojanově a Libčanech. Tváře se vyznačují vysokým čelem. Vlasy se stáčí v silných vlnitých pramenech.

21/ Panna Marie Bolestná

/obr. 27/

po 1730

Chrudim, Michelský park.

Kámen, polychromováno, podživotní velikost.

Literatura: Blažíček (1958), s. 211 (IR, nedat.); UPČ I (1977), s. 547 (JPZ, 1. pol. 18. stol.); Kořán (1988), s. 108 (IR, nedat.); Kořán (1999), s. 134 (IR, nedat.).

Pannu Marii Bolestnou Rohrbachovi prvně připsal Kořán, spolu se sv. Janem Evangelistou nacházejícím se též v Michelském *parku*. V kapucínském archivu v Praze by měla být dochována kresebná skica k postavě Panny Marie. Blažíček již dříve vyjádřil názor, že některé práce z výzdoby kapucínského kostela patří stejnému autorovi.

Figura stojí na trojbokém soklu. Esovitě prohnutou postavu zahaluje plášť, který se vpředu rozevívá a po stranách vytváří shluky látky. Vyčnívají nohy, které látka těsně kopíruje. Člení ji jen lehké sklady. Stejnou kompozici a podobné utváření draperie v této partii můžeme vidět u Braunovy řezby Panny Marie Bolestné z Kalvárie v Plasech. Tvář Panny Marie rámuje draperie. Její pohled míří vzhůru a ruce spíná v modlitbě. Socha dokládá Rohrbachovu mistrovskou práci v kameni.

22/ Sv. Jan Evangelista

/obr. 28/

po 1730

Chrudim, Michelský park.

Kámen, polychromováno, podživotní velikost.

Literatura: Blažíček (1958), s. 211 (IR, nedat.); UPČ I (1977), s. 547 (JPZ, 1. pol. 18. stol.); Kořán (1988), s. 108 (IR, nedat.); Kořán (1999), s. 134 (IR, nedat.).

Dílem tohoto sochaře je i sv. Jan Evangelista nacházející se spolu s Pannou Marií Bolestnou před kapucínských kostelem v Chrudimi.

Esovitě rozpohybovaná figura zaujme především výrazným zpracováním muskulatury. Přirovnat jí můžeme obzvláště k řezbě stejného námětu z farního kostela v Běstvině. Kolem spodní partie sochy se vznáší v hladkých záhybech vzdušně pojatá draperie.

23/ Oltář sv. Jana Nepomuckého

/obr. 29/

30. léta 18. stol.

Hemže, kostel Nanebevzetí Panny Marie.

Dřevo, polychromováno a pozlaceno, v. 150 cm (sv. Vít a sv. Václav).

Literatura: Wirth (1902), s. 373 (neaut., nedat.); UPČ I (1977), s. 373 (Pacákův okruh); KONUD (2000), s. 60 (neaut., 30. - 40. léta 18. stol.).

Sochy sv. Víta a sv. Václava, pocházející z 30. až 40. let 18. století, se nacházely na oltáři sv. Jana Nepomuckého v márnici pod zvonici při poutním kostele v Hemži. Roku 1999 byly odcizeny. Do kostela se vrátila pouze socha sv. Víta. Druhá je dodnes nezvěstná.

Vzhled oltáře popsal Kotrba v Uměleckých památkách Čech. Jednalo se o oltář s predelou a adorujícími sochami sv. Víta a sv. Václava z „*Pacákova okruhu*.“ Zde vznikla prvotní myšlenka spojit obě díla s tímto směrem.

Podrobnější informace hlavně o soše sv. Václava se dozvídáme z katalogu odcizených a nezvěstných uměleckých děl. Kvalitnější socha sv. Víta ponouká k domněnce o vytvoření děl pod vlivem Pacáka.

Sv. Vít se nacházel na levé straně oltáře sv. Jana Nepomuckého. Umístěn byl na soklu, ze kterého byl odřezán. Světec místo v klasickém kontrapostu napůl klečel. V jedné ruce měl knihu a druhou pozvedal.

Pravá noha o něco přesahovala sokl, jak je u Rohrbachových soch poměrně běžné. Svrchní plášť sochy se tolik neotvíral do prostoru, jak jsme zvyklí u jiných figur našeho sochaře. Traktování pláště bylo členěno více než suknice. Hlava s čapkou se mu zakláněla dozadu.

Socha je nyní umístěna v pravé postraní kapli přímo v kostele v Hemži. V současné době čeká na restaurování, protože během doby od odcizení byla značně poškozena. V zápěstí pravé ruky odpadla celá dlaň a u levé prst. Nevydržela ani pravá noha, kterou bude zřejmě brzy následovat nos. Nepříliš kvalitní polychromie je téměř zničena a objevují se v ní praskliny vedené do hloubky dřeva. Lité krůpěje bílé barvy se objevují téměř po celé soše. Z figury je barva na některých místech sedřena na bílou vrstvu.

Ze stylového hlediska socha sv. Víta ponouká k porovnání s tvorbou nejen Pacákova okruhu, ale také s Rohrbachovou dílnou a možná s ním samotným. Pro Rohrbacha by svědčila řezba očí a obočí. Vlasy se stáčí v bohatých vlnách až na záda stejně jako u dalších jeho soch.

Sochu sv. Václava známe pouze z fotografií. Původně byla umístěna na pravé straně oltáře sv. Jana Nepomuckého. V jakém stavu se nachází v současné době je otázkou.

Sv. Václav přiklekal k oltáři podobně jako druhá oltářní socha. Ruce měl sepjaté k modlitbě a pod pravým loktem ho podpíral štít. Hlava v knížecí čapce se přikláněla k oltáři. Oděn byl téměř totožně jako předešlý světec. Výrazněji profilovanou draperii má přece jen předešlá socha. Obě figury světců byly kompozičně řešeny nepříliš odlišně. Celkové provedení nás vede k dílenské spolupráci. O tom svědčí i další detaily soch a to hlavně utváření rukou a nohou, které nenesou žádné výraznější detaily.

24/ Oltář sv. Jana Nepomuckého

/obr. 30/

1731

Chocně, kostel sv. Františka Serafinského.

Dřevo, polychromováno (dva andělé, reliéf Svržení sv. Jana Nepomuckého do Vltavy),

Literatura: Wirth (1902), s. 29 (neaut, 1731); UPČ I (1977), s. 509 (neaut, 1731); Kořán (1988), s. 109 (IR, po r. 1733); Kořán (1999), s. 137-138 (IR, po r. 1733).

Oltář sv. Jana Nepomuckého byl zaplacen hraběnkou A. M. Kinskou. Podle Wirtha měl být zhotoven roku 1731. Tato datace se objevuje i v dalších soupisech.

Ve spodní partii sedí po stranách dva větší andělé. Levý v rukou drží kartuš s reliéfem Staroboleslavského palladia, za kterým podle barokní legendy putoval sv. Jan Nepomucký. Tento typ známe již z Karlova mostu. Anděl z Brokofova sousoší sv. Františka Borgii je jakýmsi „předtypem“ Rohrbachovy výzdoby svatojánského oltáře v Chocni.

Pravý anděl třímá také kartuš, ale s reliéfem pěti hvězd a zámekem. Hvězdy připomínají událost, podle které našli rybáři ve Vltavě tělo sv. Jana Nepomuckého a zároveň odkazují na pět ran Kristových či pět liter slova „*tacui*“, tedy mlčel jsem. Zámek symbolizuje jeho mlčení. Oči obou dvou andělů se stáčí vzhůru. Charakterizuje je velice reálné ztvárnění těla. Svrchní plášť z části přiléhá těsně k tělu a stáčí se kolem něj v hutných přehýbaných lomech. Jejich křídla jsou vyvedena podobně jako na hlavním oltáři. Polychromie oděvů je tu však mnohem barevnější (zelená, červená, modrá).

Nad hlavním oltářním obrazem z roku 1731, na kterém je sv. Jan Nepomucký jako almužník, vystupují po stranách dvojice andílčích hlav v oblacích. Mezi nimi se nachází dvojitý erb. Levý, se třemi bílými

kančími zuby na červeném pozadí, patří rodu Kinských. Druhý, téže barevnosti, s černými vinařskými noži označuje rod Dietrichsteinů.

Reliéf zobrazující svržení světce do Vltavy je umístěn ve štítovém nástavci v bohatě zdobeném rámu. V pozadí výjevu se nachází stylizovaná Praha na kopcovitém terénu. Andílek po levé straně nástavce má v rukou mitru. Druhý drží berlu. Výsadu nosit mitru či berlu mají biskupové, arcibiskupové, kardinálové a papeži. Ve výjimečných případech pak někteří preláti a opati. Vzhledem k tomu, že ani jeden titul sv. Janu Nepomuckému nenáležel, by se mohlo jednat o odkaz na jeho funkci generálního vikáře arcibiskupa pražského ve všech věcech duchovních. Vrcholová dvojice andělů stojící na oblacích se o sebe opírá čely (stejně jako dvojice andílčích hlav na hlavním oltáři). Společně nesou věnec jako symbol vítězství.

Architektura oltáře se skládá z totožného materiálu jako oltář hlavní a to i barevně. Sochy andělů sice nepatří k vrcholům umělcova díla, přesto jsou velmi kvalitní narozdíl od soch andílků na témže oltáři. Pokud přihlédneme k množství vytvořených soch v tomto kostele a zároveň k Rohrbachově rozsáhlé tvorbě v mnoha lokalitách, není se čemu divit. Musíme mít na paměti, že přímo on vytvořil jen ty nejdůležitější figury z každého oltářního celku. Zbylé jsou prací dílenských pracovníků.

25/ Kazatelna

/obr. 31/

1732

Havlíčkův Brod, kostel sv. Rodiny.

Dřevo, polychromováno a pozlaceno, v.120 cm (církvní otcové a evangelisté)

Literatura: Kořán (1963), s. 145 (okruh JFP, 1732); UPČ I (1977), s. 367 (IR?, 1731).

Na výzdobě augustiniánského kostela pracoval až do své smrti jeden z tamních bratří, fr. Philippus a Sancto Hermanno. Mezi lety 1697-1715 vytvořil téměř celé vybavení. Některé práce však nestihl dokončit a tak byl povolán chrudimský sochař Ignác Rohrbach.

Rohrbachovým podílem na výzdobě klášterního kostela se dopodrobna zabýval Kořán. V klášterní kronice je sochař zmíněn třikrát (1733-1734 restauroval oltář sv. Mikuláše a vybudoval baldachýn pro oltář Pěti ran Kristových, 1746 přestavěl sochy na kazatelně, 1746-1747 pracoval na hlavním oltáři). Kořán se domnívá, že se podílel na téměř celém vybavení kostela a tudíž zde můžeme v menší či větší míře vidět jeho ruku. Svědčí tomu i to, že kronika neuvádí jméno sochaře, který na oltářích pracoval. To se mohlo stát pouze pokud autora v klášteře dobře znali.

V klášterní kronice je zmíněno, že Rohrbach dostal roku 1746 zapláceno 10 fl. za přestavění soch na kazatelně. Pokud porovnáme figury církevních otců ze zdejší kazatelny s téměř totožnou výzdobou kazatelny kostela v Bojanově, dojdeme k závěru, že se jedná o téhož sochaře. Ignác Rohrbach tedy sochy nejen přestavěl, ale také vytvořil.

Kolem řečniště sedí čtyři postavy církevních otců. Velice kvalitní figury jsou dobře kompozičně zvládnuty. Skladba draperie i řezba tváře odkazuje k Rohrbachovi a jeho dílně. Snad jen sv. Jeroným připomíná spíše pacákovskou tvorbu. Plochu mezi sochami vyplňují medailony s reliéfy z jejich života.

Stěna kazatelny je rámována vlající draperií, kterou přidržují dva putti.

Střechu pokrývají figury evangelistů. Oproti spodní partii se jedná se o méně kvalitní řezby.

26/ Oltář sv. Josefa

/obr. 32,33/

před 1733

Choceň, kostel sv. Františka Serafinského.

Dřevo, polychromováno, v.130 cm (sv. Jan Nepomucký, sv. Jan Sarkandr), (andělci s pilou).

Literatura: UPČ I (1977), s. 509 (neaut, 2. pol. 18. stol.); Kořán (1988), s. 109 (IR, po r. 1733); Kořán (1999), s. 137-138 (IR, po 1733); Berger (2001).

Oltář sv. Josefa byl kolem roku 2000 napaden Dřevomorkou slzící a následně došlo k rozebrání celého oltáře, aby se nákaza nerozšířila na zbylé vybavení kostela.

Z restaurátorské zprávy, zhotovené akademickým malířem Petrem Bergerem roku 2001, vyplývá, že obrazy, sochy světců a andělů nacházející se v horní části oltáře nebyly napadeny a tak zůstaly v kostele. V seznamu a popisu jednotlivých zachovaných částí uvádí tyto dříve jmenované části jako napadené červotočem bez známek spor dřevomorky. Na závěr pak doporučuje sochy restaurovat v budoucnu pro jejich stav, který v té době nebyl katastrofální. Podezřelé je, že přestože sochy byly v dobrém stavu, do dnešní doby nepřečkala jediná.

Pan P. Půlkrábek z Chocně, který má kostel na starosti mi sdělil, že sochy andělů a světců z oltáře (sv. Jan Nepomucký a sv. Jan Sarkandr) byly, jako ostatní části, zataveny do igelitových pytlů, aby vyčkaly na restaurování. Než však bylo o restaurování rozhodnuto, všechny části oltáře podlely rozpadu. To se zdá velmi nepravděpodobné i vzhledem k užitým technikám při restaurování. Dnes nám vzhled oltáře připomíná jen nepříliš kvalitní fotodokumentace, kterou zhotovil restaurátor.

Oltář sv. Josefa je stále zapsaný jako nemovitá kulturní památka pod č. 1791 přesto, že děkanství v Chocni několikrát žádalo o vyškrtnutí oltáře z tohoto seznamu.

Retábllová architektura oltáře odpovídala protějškovému oltáři sv. Františka z Pauly. Na soklu po levé straně oltáře stál sv. Jan Nepomucký oděn v tělem rozpochybovanou kleriku a zdobnou rochetu, která se mu točila kolem těla a lehce vlála do prostoru. Oproti tomu se prudčeji projevoval svrchní plášť. V levé ruce držel skloněný kříž, zatímco pravou měl sevřenou a odkloněnou směrem do vnějšího prostoru. Domnívám se, že v této ruce původně držel palmový list jako symbol mučednictví. Nasvědčovalo by tomu jak klasické znázorňování sv. Jana Nepomuckého, tak užití doplňků na soše a konečně i sevření ruky světce. Přiklánějící hlavu k oltáři pokrýval kvadrátek a obklopovalo ji pět hvězd. Tvář nesla podobný výraz s pootevřenými ústy jako některé další sochy od Rohrbacha a sochařů Pacákova okruhu.

Sv. Jan Sarkandr se nacházel na pravé straně oblečen v téměř totožném oděvu jako předešlý světec. Kolem krku měl štolu. Draperie byla pojednána otevřeněji než u protějškové sochy. U obou figur není pochyb, že vznikly Rohrbachovou rukou s ohledem na stylovou jednotu. Po vnější straně oltáře si světec o bok opíral uzamčenou knihu. Sv. Jan Sarkandr je stejně jako sv. Jan Nepomucký patronem zachování zpovědního tajemství. Pravou rukou si na rameni přidržoval doplněk (palmový list nebo nástroj umučení?). Hlava krytá kvadrátkem se mu prudce zakláněla dozadu a do strany. To doplňovalo lehké esovité prohnutí postavy. Kanonizován byl až roku 1995, tedy téměř o 270 let později. V době prací na oltáři ještě nebyl ani blahoslaven. Z tohoto důvodu mu zde chybí svatozář.

V centru retabula visel obraz sv. Josefa s malbou z 20. století. Vyloučit se nedá barokní vrstva pod novější přemalbou.

Reliéf andílků řezajících pilou dřevo se nacházel uprostřed štítového nástavce ve zlaceném bohatě zdobeném rámu zakončeném lasturou. Výjev připomínal tesařské povolání hlavního oltářního světce. Celá polychromie, jako ostatní části mobiliáře, pocházela z 19. nebo 20. století. Úpatí výjevu po obou stranách obklopoval motiv akantů. Po

stranách postávali na obláčcích dva andílci ve složitě utvářených postojích. Levý andílek ukazoval jednou rukou k nebi a druhou na protější stěnu kostela, kde je umístěny oltář sv. Františka z Pauly. Na tomto oltáři se nachází socha sv. Josefa a toto gesto by tedy mohlo mít spojitost s dvojí přítomností světce v kostele. Zde bych chtěla podotknout, že i sv. Jan Nepomucký se v kostele nachází dvakrát (podruhé ho připomíná vlastní oltář). Celý oltář byl završen motivem kříže na lastuře.

27/ Oltář sv. Františka z Pauly

/obr. 34/

před 1733

Choceň, kostel sv. Františka Serafinského.

Dřevo, polychromováno, (reliéf sv. Rodiny).

Literatura: UPC I (1977), s. 509 (neaut, 2. pol. 18. stol.); Kořán (1988), s. 109 (IR, po r. 1733); Kořán (1999), s. 137-138 (IR, po r. 1733).

Celá architektura oltáře sv. Františka z Pauly napodobuje užití barevného mramoru. V dolní části stojí na postraních soklech dvě novogotické sochy představující sv. Josefa a sv. Františka z Assisi.

V oltářním nástavci, nad obrazem sv. Františka z Pauly, je zdobený zlacený rám (lastura, zavinutá páska) s reliéfem sv. Rodiny. Po stranách se na oblacích nesou dva andílci, kteří ukazují k tomuto výjevu. Jejich postavy zřejmě patří k pracím Rohrbachovy dílny, i když méně kvalitním.

Na úplném vrcholu se tyčí zlacený křížek na lastuře. Tento motiv nesl na vrcholu i zničený oltář sv. Josefa.

28/ Oltář sv. Anny

/obr. 35/

před 1733

Choceň, kostel sv. Františka Serafínského.

Dřevo, polychromováno, (skupina andílčích hlav v oblacích s Bohem Otcem).

Literatura: UPČ I (1977), s. 509 (neaut, pol. 18. stol.); Kořán (1988), s. 109 (IR, po r. 1733); Kořán (1999), s. 137-138 (IR, po r. 1733).

Samotný oltář sv. Anny je retáblový s geometricky jednoduchým členěním. Nalezneme na něm podobné dekorativní pásy ve stejném barevném provedení jako na hlavním a bočních oltářích (kromě oltáře sv. Františka z Pauly, který měl svůj protějšek zase v oltáři sv. Josefa). Chybí tu původní oltářní menza, která byla zřejmě odřezána a nahrazena jinou. Dnešní menza povrchově napodobuje zbytek oltáře. V jejím středu je připevněn kryptogram IHS, který zřejmě pochází z původní části oltáře.

Ve spodní partii jsou po stranách umístěny novogotické sochy sv. Ludmily a sv. Anežky.

Mezi figurami je umístěn sanktuář, v němž se tyčí zlacený krucifix. Hlavní oltářní obraz sv. Anny nese přemalbu z 20. století. Pod ní mohou být stopy původní malby z 18. století.

Po stranách štítového nástavce stojí na volutových zakončeních dvě vázy. Celý nástavec zaplňuje skupina andílčích hlav v oblacích s Bohem Otcem držícím zeměkouli uprostřed. Téměř totožná socha Boha Otce se nachází na oltářích v mnoha kostelech vyzdobených Rohrbachem. Patří k nim například Dobřany. Nelze tedy, i v tomto případě pochybovat o autorství a lze uvažovat o vytváření jakýchsi dílenských typů pro ztvárnění určitých námětů. Andílčí hlavy jsou různé kvality i velikosti.

Skupina je na vrcholu uzavřena volutovým zakončením, na kterém stojí podstavec s dvěma napůl ležícími andílky. Kolem nich se lehce vznáší draperie a oblaka.

29/ Kazatelna

/obr. 36/

před 1733

Choceň, kostel sv. Františka Serafinského.

Dřevo, polychromováno, (anděl Posledního soudu).

Literatura: UPČ I (1977), s. 509 (neaut, 2. pol. 18. stol.); Kořán (1988), s. 109 (IR, po r. 1733); Kořán (1999), s. 137-138 (IR, po r. 1733).

Nástěnná kazatelna je umístěna po levé straně hlavní lodi, těsně u vítězného oblouku. Čtyřhranné řečniště s otupenými rohy dělí na tři části voluty s páskovým dekorem. V polích jsou umístěny tři polychromované reliéfy, jejichž tematika se váže k Novému zákonu. Jedná se o výjevy Krista se Samaritánkou u studně, Zázračný rybolov a Petr jako skála církve. Všechny reliéfy rámuje totožný jemně utvářený zlacený rám s akanty a rozvilinami.

Prostor mezi řečništěm a stříškou vyplňuje rámeček, po jehož stranách lehce vlaje reliéfní draperie. Na modrém stropě se mezi paprsky vznáší holubice Ducha svatého.

Obvod stříšky lemuje motiv čabraky, nad kterou je připevněna kartuš s nápisem: „*Kdo z Boha jest, slovo boží slyší.*“ Po stranách kartuše posedávají na volutových zakončeních dva andělci. Oba mají na klíně položenou knihu s tím rozdílem, že levý si v ní čte a pravý se jí chystá teprve otevřít. Vrcholová figura anděla Posledního soudu drží knihu a vytáčí ji do té míry, aby byly čitelné nápisy. Tuto sochu halí expresivně řasená draperie, která andělovi značně odhaluje obě nohy a

rameno. Anděl hraje na pozoun. Postava je nakročena a jakoby v pohybu. Toto pojetí nalezneme téměř u všech Rohrbachových soch.

30/ Křtitelnice

/obr. 37/

před 1733

Choceň, kostel sv. Františka Serafínského.

Dřevo, polychromováno a pozlaceno, (sv. Jan Křtitel).

Literatura: UPČ I (1977), s. 509 (neaut, 1796); Kořán (1988), s. 109 (IR, po r. 1733); Kořán (1999), s. 137-138 (IR, po r. 1733).

Dřevěnou křtitelnici s cínovou mísou na bocích zdobí mřížka, voluta a lastura. Na jejím vrcholu stojí socha sv. Jana Křtitele, která je kompozičně rozpohybována nakročením nohy. V jedné ruce drží kříž a druhá je formována v kazatelském gestu. Draperie se bohatě rozkládá do okolního prostoru, přičemž figuře odkrývá celý hrudník. Tvář i tělo jasně odkazuje k dalším Rohrbachovým pracím, jak řezbou, tak anatomickým zpracováním, silným emociálním prožitkem a dalšími detaily.

Křtitelnice je Kotrbou datována až do konce 18. století. Typově však odpovídá zbylému vybavení a proto lze zcela jistě považovat za autora Ignáce Rohrbacha. Doba jejího vzniku by se tak pohybovala kolem roku 1733, spolu s ostatními pracemi umělce v kostele sv. Františka Serafínského v Chocni.

31/ Oltář Kalvárie

/obr. 38/

1733

Kolín, kostnice u kostela sv. Bartoloměje.

Dřevo, bíle štafírováno, (Panna Marie, sv. Jan Evangelista).

Literatura: UPČ II (1978), s. 87 (dílna IR, 30. léta 18. stol.); Kořán, (1988) s. 110 (IR, 1733); Kořán (1999), s. 138 (IR, 1733).

Oltáře kolínského chrámu a zdejší kostnice se v současné době restaurují.

Stěny kostnice jsou cele obloženy lidskými kostmi a lebkami. Celku vévodí oltář Kalvárie, ke kterému Rohrbach dodal sochy Panny Marie a sv. Jana Evangelisty. Obě figury ještě nesou znaky sochařovy rané tvorby. Vyloučit se nedá ani dílenská spolupráce. Dosud není znatelný ostrý řez. Nevýraznou kompozici nepodtrhuje ani dynamické skládání draperie, jak jsme u Rohrbacha zvyklí.

32/ Oltář *Immaculaty*

/obr. 39/

1733

Lázně Bohdaneč, kostel sv. Maří Magdalény.

Dřevo, leštěná běl a pozlaceno, podživotní velikost, (sv. Anna, sv. Jáchym a Panna Marie Immaculata).

Literatura: Blažíček (1958), s. 210 (neaut., kolem 1740); UPČ I (1977), s. 91 (Braunův následovník, kolem 1740); Kořán (1988), s. 109 (IR, kostel dostavěn roku 1737); Pavlíček (1998), s. 137-138 (IR, 1737-1740); Kořán (1999), s. 135 (IR, kostel dostavěn roku 1737).

Oltář *Immaculaty* se nachází na levé straně hlavní lodi těsně před vítězným obloukem. Nad jednoduchou mensou je umístěna dřevěná predela se zlaceným reliéfem ukřižovaného Krista. Na bočních sloupcích stojí sochy rodičů Panny Marie.

Vlevo je to důstojně vyhlížející sv. Anna, která v rukou drží otevřenou knihu. Tento atribut odkazuje na starozákonní zaslíbení Mesiáše. Světice je tu zobrazena klasicky jako starší žena zahalená v plášti se závojem na hlavě. Lehce esovitou kompozici zdůrazňuje

ruka opřená v bok. Po těle se stejnoměrně rozkládá draperie bez jakéhokoliv většího zdůraznění. Podání pokožky na tváři a viditelná ruka nese známky stáří. Tvář se zavřenými víčky má skloněnou k rozevřené knize jakoby v ní četla.

Sv. Jáchym je zobrazen jako starší muž s knihou a holí. Tělo má esovitě rozpochybované stejně jako sv. Anna. Jeho šat se nevyznačuje žádnou zvláštní modelací. Hlavu zakrytou pláštěm sklání na stranu. Tvář s pootevřenými ústy zdobí plnovous.

Umístění sv. Anny a sv. Jáchyma v portálové architektuře oltáře může odkazovat na jejich setkání v jeruzalémské Zlaté bráně, po té, co bylo Jáchymovi zvěstováno narození Panny Marie.

V centru ústupkového retabula se vznáší Panna Marie Immaculata. Její postava klečí na půlměsíci se zeměkoulí, kterou podpírá andílčí hlava. Kolem se obtáčí had s vyceněnými zuby. Socha má kvalitně zpracovaný šat, v bocích vypasovaný. Subtilní partie v kontrastu k rozevlátému plášti nás opět vede úvaze, do jaké míry byl Rohrbach obeznámen s italskou barokní sochou a zda nemohl v Itálii i pobývat. Zakloněnou hlavu pokrývají vlnité vlasy, které spadají na záda. Panna Marie má kolem hlavy svatozář, netradičně s třinácti hvězdami. Sochu Immaculaty lemují bělené andílčí hlavy se zlacenými křídly.

V centru oltářního nástavce se mezi paprsky vznáší pozlacená holubice. Její zář ještě zdůrazňuje dovnitř proudící světlo. Úmyslně užitý prvek známe z mnoha Berniniho realizací. Prostor je uzavřen obloukem, na němž sedí dva objímající se andílci. Další dva se modlí v úpatí štítového nástavce.

33/ Oltář sv. Jana Nepomuckého

/obr. 40/

1733

Lázně Bohdaneč, kostel sv. Maří Magdalény.

Dřevo, leštěná běl a pozlaceno, mírně podživotní velikost, (sv. Jan Nepomucký, andělé).

Literatura: Blažíček (1958), s. 210 (neaut., kolem 1740); UPČ I (1977), s. 91 (Braunův následovník, kolem 1740); Kořán (1988), s. 109 (IR, kostel dostavěn roku 1737); Pavlíček (1998), s. 137-138 (IR, 1737-1740); Kořán (1999), s. 135 (IR, kostel dostavěn roku 1737); Bohdaneč (2001), s. 31 (IR, 1733).

Oltář sv. Jana Nepomuckého v hlavní lodi je řešen obdobně jako oltář Immaculaty.

Po bocích predely stojí dva andělé. Levého charakterizuje silné esovité prohnutí. Pravou rukou se opírá o štít se zlaceným reliéfem zpovědního tajemství. Z jednoduše řešeného šatu mu vykukuje noha. Anděl má na nohách páskové boty se šněrováním až pod koleno. Zakloněnou hlavu charakterizuje výrazná brada (to můžeme vidět i u Immaculaty). Expresivně řešené vlasy zasahují do prostoru.

Druhý anděl je kontemplativní. Pozorujeme na něm zármutek nad smrtí světce, jež je znázorněna na štítu, o který se opírá. Druhou ruku se zohýbanými prsty drží vysoko. Vyvážené esovité prohnutí koresponduje s provedením draperie. Šat odhaluje nakročenou nohu anděla. Svrchní plášť jednoduše kráší zlaté lemy a spona na prsou.

Ústřední socha sv. Jana Nepomuckého stojí na oblacích. Ke světci vzhlíží anděl, který mu předává klíč. Tento motiv je hlavním stavebním prvkem kompozice. Druhý anděl mu z boku předává věnec. Celek graduje směrem nahoru spolu s pohledem sv. Jana Nepomuckého. Světec pozvedá paži s krucifixem. Hlavu typicky rámuje vlnité vlasy, které doplňuje vous na bradě. Okolo obíhá svatozář s pěti hvězdami. Draperie není nijak zvlášť výrazná. Opět zde sledujeme křehkou modelaci. K bělené soše se připojují zlacené detaily. Patří mezi ně věnec, klíč, spona na plášti a krucifix.

Oltární nástavec je vyjma sochařské výzdoby totožný s protějším oltářem Immaculaty. Koncepce soch však zůstává stejná. Všichni andělé nějakým způsobem odkazují na sv. Jana Nepomuckého. Ať už drží atributy jako knihu nebo zámek, vždy se nám tu připomínají světce, kterému je oltář zasvěcen.

34/ Oltář Pěti ran Kristových

/obr. 41-43/

1733

Havlíčkův Brod, kostel sv. Rodiny.

Dřevo, pozlaceno a polychromováno, v.180 cm (Panna Marie, sv. Jan Evangelista).

Literatura: Kořán (1963), s. 145 (okruh IR, 1738); UPČ I (1977), s. 367 (z dílny JFP nebo IR, kolem 1730); Kořán (1999), s. 138 (IR, 1733).

V klášterní kronice je z let 1733 zmínka, že Rohrbach vytvořil baldachýn pro oltář Pěti ran Kristových za 25 fl.

Na postraních dvířkách stojí postavy Panny Marie a sv. Jana Evangelisty. Před každým ještě klečí putti. Vynikající sochy zajisté vyšly z ruky Rohrbacha. Pannu Marii odívá vlající bohatě skládaná draperie. Kompozice se vyznačuje silným kontrastem. Pohled míří vzhůru ke kříži. Tvář nese ostré rysy, podle nichž můžeme určit jako Rohrbachovo dílo figuru sv. Anny z dašického kostela, přestože tam se jedná o sochu nižší kvality.

Protější socha sv. Jana Evangelisty je vytvořena obdobně. Perfektní zpracování realistických detailů posouvá i tuto figuru mezi vrcholná díla našeho sochaře.

Oba klečící putti jsou obdobou figur stejného námětu z Dobřan, Bojanova nebo Libčan.

Další putti a andílčí hlavy se vznášejí v nástavci. I zde se projevil stejný typ řezby jako u figur spodní partie oltáře.

V těchto letech Rohrbach pracoval ještě na oltáři sv. Mikuláše, který se však nedochoval. Za práce mu podle kroniky bylo vyplaceno 43 fl.

35/ Oltář sv. Františka Serafinského

/obr. 44/

1734

Chocně, kostel sv. Františka Serafinského.

Dřevo, polychromováno, (čtyři andělé).

Literatura: Chytil (1900), s. 29 (neaut., 1734); UPČ I (1977), s. 509 (IR, 1734); Kořán (1988), s. 109 (IR, po r. 1733); Kořán (1999), s. 137-138 (IR, po r. 1733).

Oltář sv. Františka Serafinského byl postaven roku 1734 nákladem hraběte Štěpána Kinského za 700 zl. Celek byl roku 1790 přestavěn z pěti menších. O dva roky později přišlo na řadu zdobení a zlacení. Z původního oltáře zůstali čtyři andělé a obraz Salvátora.

Tabernákl hlavního oltáře sv. Františka Serafinského je po stranách ohraničen sokly s volutami, na kterých se vznášejí dva andělé. Levý se drží za prsa a ukazuje směrem k sanktuáři. Charakteristická je typika obličeje s výrazně vykrojenými nadočnicovými oblouky. Druhý anděl se napůl vznášejí. Ruce má roztažené a jeho pohled míří vzhůru. Oběma spadají na záda bohaté kroucené kadeře vlasů. Měkce modelovaná, ale výrazně členěná draperie jim odkrývá téměř celý hrudník.

Nad nimi adorují hlavní oltářní obraz další dva andělé. První má ruce sepnuté k modlitbě a hledí přímo před sebe. Protější sune obrácené dlaně vzhůru k výjevu na obraze. Pláště andělů se vznášejí kolem jejich těl. Souhra výzdoby a architektury oltáře je pro Rohrbachovu tvorbu

typická. Tváře těchto figur nesou zcela jinou, „klasickou“ řezbu s jemnějšími rysy, výraznějším nosem a lehce vyklenutýma očima. Stejně znaky tváře můžeme často sledovat i u jiných Rohrbachových soch. Nebude se tu tedy jednat o přežezání, jak tvrdí Kořán.

Uprostřed se nachází sanktuář se zlacenými dvířky a Kristovým kryptogramem X P. Na vrcholech nároží stojí dva velmi drobní andílci s pochodněmi. Vedle nich jsou ještě usazeny dva zlacené a dekorativně zdobené relikviáře (mřížka, rozvilina). Nalezneme v nich celkem šestnáct relikvií. V centrální části hlavního oltáře je umístěn obraz Stigmatizace sv. Františka, který bývá připisován Petru Brandlovi. Obraz výrazně obklopuje motiv andílčích hlaviček. V tabernákové architektuře měla být osazena kopie chrudimského Salvátora.

Centrální část štítového nástavce prolamuje koncha s motivem Božího oka uzavřeného v trojúhelníku, ze kterého vycházejí paprsky. Po stranách sedí dva andílci na oblacích. Na vrcholu konchy jsou dvě andílčí hlavy, jenž se k sobě těsně tisknou. Stejný motiv se nachází na vrcholu štítového nástavce. Tam také stojí andílek s útrpným výrazem a opírá se o Veraikon.

Oltář se sestává z kombinace tmavě hnědého dřeva a světlých částí napodobujících mramor. Hlavními dekory se staly páska, akant nebo mřížka, které již odkazují k rokoku. Novodobý inkarnát andělů a soch se vyznačuje střízlivostí. Křídla andělů mají zlatou polychromii. Výjimku tvoří sochy dvou největších, jejichž křídla jsou stříbrozlatá s tónováním do zelenomodré. Zlatě polychromované draperie šatí veškeré sochy na oltáři.

36/ sv. Florián

/obr. 45/

1734

Opočno, náměstí před zámkem.

Kámen, polychromováno.

Dochované části nápisu na soklu: „ITA SVSPIRAT ORAT QUE EXCELLENTISSIMUS DNUS D... OLPHUS... MES... VALSE... U... YNAS... TA. HANC URBEMA NO XIS DIVE TUERE FOCIS. DIVE FUO... UM... FLORIANE LE VAV... T HONORI. VOMIAM PRO BA... TINOS DEUS IGNE NUS EXAMINAS... “ Autorství a datace doloženy archivně.

Literatura: Blažíček (1958), s. 206 (JFP, 1734); Kořán, (1970), s. 117 (IR, po 1733); UPČ II (1978), s. 539 (JFP, 1731); Kořán (1988), s. 110 (IR, 1731); NEČVU (1995), s. 687 (IR, 1734); Kořán (1999), s. 139 (IR, 1731); Zahradník (1999), pozn. 62 (IR, 1734).

Socha sv. Floriána byla postavena jako díky za záchranu města před ohněm, úmyslně založeným 1. května 1733. Nachází se na drobném náměstí před kostelem Nejsvětější Trojice nedaleko zámku.

Rohrbachovo autorství bylo doloženo Zahradníkem roku 1999. V Průzkumech památek dle archivního materiálu dokládá, že za sochu mělo být zaplaceno 14. prosince 1734. Rohrbach si za zhotovení sv. Floriána z hořického kamene a natření sochy modravou (blaulich) barvou vyúčtoval 150 zl. a tři vědra piva. Tímto zjištěním tedy padají poslední pochybnosti o autorství i dataci.

Z dalších archivních materiálů vyplývá, že dne 23. října 1734 dostal pivem zaplaceno i opočenský zednický mistr Václav Haniawecz za postavení sochy sv. Floriána.

Ze dne 30. října 1734 je další pivní účet pro učitele a muzikanty hrající na svěcení této sochy.

V týdnu mezi vystavením těchto dvou účtů tedy muselo dojít k slavnostnímu svěcení, které zřejmě bylo, z důvodu účasti výše zmíněných muzikantů, velkou událostí pro celé město. Můžeme se tedy domnívat, že sochu sv. Floriána dokončil Rohrbach již v říjnu, přestože si náklady vyúčtoval až v prosinci.

Sousoší sv. Floriána obklopuje pětiboká balustráda. Světec stojí na trojbokém soklu zdobeném na nárožích volutami a květinami. Všechny tři strany podstavce nesou latinské nápisy, které jsou v částech téměř nečitelné. Oproti tomu z obou postraních nápisů bylo možné přečíst alespoň části. Jedná se o jakousi modlitbu ke sv. Florianovi a prosbu k Bohu, aby pohleděl na ohněm zkoušené měšťany.

Na krycí desce soklu se zvedá další nižší podstavec. Vyrůstá z volut a směrem nahoru se zužuje. Nad ním se rozprostírá značná masa kamene, která je dobře staticky řešená. Pod nohama sv. Floriána se vyklání andílek, který z nádoby lije vodu na hořící město Opočno, znázorněné na reliéfu. Na scéně stojí několik domů, kostel a další budova s věží (asi stylizovaný opočenský zámek). Volutový rám reliéfu v levém horním rohu přetíná šlehající oheň, který se spojuje se shora litou vodou. Okolo se vytváří dým. Do výjevu přesahuje ruka andílka.

Ke stranám reliéfu se přimykají další dva andílci držící v rukou napolo stočené listy s nápisy, jež se staly zubem času nečitelnými. Andílci jsou zakryti podobně výrazně sekanou draperií jako sv. Florián. U nich je ale patrné opotřebenění kamene v záhybech z důvodu externího umístění a jemnějších profilací jejich oděvu. To se zdá patrné i na dalších detailech sousoší. Oba andílci hledí vzhůru k tváři světce.

Socha sv. Floriána se chystá překročit andílka hasícího požár. Oděna je v masivně pojatý oděv s vlajícím pláštěm za zády, který jí překrývá paže a partii od beder dolů. Z těla je vidět horní část trupu a vykročená noha. Tvář s pootevřenými ústy nese nepřítomný pohled mířící do dálky. Vlasy, kryté zdobenou helmou, mu ve vlnách sahají až po ramena. V pravé ruce drží prapor, přes který má přehozený plášť.

Sousoší sv. Floriána zajisté patří k vrcholům Rohrbachovy kamenné tvorby.

37/Sv. Vavřinec

/obr. 46/

1734

Heřmanův Městec, ul. Pokorného.

Kámen, životní velikost. Datováno chronogramem.

Přední nápis na soklu: DIVVS LAVRENTIVS PATRONVS
NOSTER AB IGNE TEMPORALI ET AETERNO NOS
CONSERVET.

Zadní nápis na soklu: ISTA STATVA EXPENSIS IOANNIS
IOSEPHI COMITIS DE SPORK ERECTA FVIT. 1729 – 1892.

Literatura: Chytil (1900), s. 167-168 (neaut., 1729); UPČ I (1977), s. 277 (braunovský okruh, 1729); Kořán (1988), s. 110 (IR, 1729); Pavlíček (1998), s. 126-127 (IR, 1734); Kořán (1999), s. 139 (IR, 1729).

Badatelé datovali sochu sv. Vavřince téměř celých sto let do roku 1729. Pavlíček přišel s objevem, že nápis s datací na soklu je novodobý a podle chronogramu socha vznikla roku 1734. Dále autor figuru řadí mezi díla, která mají blízko k výzdobě kostela v Mikulovicích.

Prohnuté tělo světce se opírá o rožeň. V prsou má zabodnutý šíp, na kterém drží ruku. Tvář bez výrazu se natáčí vzhůru. Spodní část těla charakterizuje bohatě řasená draperie. V látce jsou umístěny andílčí hlavy.

38/Oltář *Immaculaty*

/obr. 47, 48/

1735

Mikulovice, kostel sv. Václava.

Dřevo, polychromováno a pozlaceno, v.150 cm (sv. František z Assisi, sv. řeholník). Datace archivně doložena.

Literatura: Kořán (1970), pozn. 17 (IR, nedat.); Kořán (1971b), s. 210 (IR, nedat.); UPČ II (1978), s. 380 (neaut., před pol. 18. stol.); Kořán (1988), s. 108 (IR, 1733–35); Blažiček (1989), s. 721 (IR, do 1735); Pavlíček (1998), s. 127 (IR, 1735); Kořán (1999), s. 135 (IR, 1733–1735).

Interiér farního kostela sv. Václava Pavlíček datoval podle Pamětní knihy fary v Mikulovicích do roku 1735. Mezi lety 1836–1855 jí vedl místní děkan J. F. Devoty.

Oltář Immaculaty stojí na levé straně vítězného oblouku. Nad jednoduchou architekturou oltáře vládnu sochy světců a andělů.

Na levé straně tabernáku klečí sv. František z Assisi. Zachycen je v okamžiku, kdy padá na kolena před Pannou Marií. Chodidla v sandálech se boří do mračen pod ním. Oděn je v sutanu s kápí. Šat nad boky člení pásek s připevněným růžencem. Draperii roucha zdobí malebné záhyby. Paže běží v diagonální lince. Prsty rukou se elegantně rozvírají a tím vyjadřují nejhlubší pocity světce. Rohrbach tu opět ukazuje citlivé provedení sochy až k její dokonalosti. Po celém těle jsou viditelná stigmata. Sv. František zaklání hlavu, aby mohl sledovat Immaculatu. Profil vyniká pootevřenými ústy a orlím nosem, jehož kořen lemují úzké obočí. Pramínky vlasů přechází kolem uší ve vousy. Obojí člení jen nepatrné zákruty.

Postavu sv. řeholníka také zahaluje zlacený šat. Lomy draperie kopírují přesně pohyb těla. Nevidíme tu žádnou snahu o expresi. Pokrčenou nohou se opírá o postříbřená mračna. Ze širokých rukávů sutany vykukují ruce, které světec spíná ve vodorovné poloze v úrovni žaludku. Svalnatá tvář na zakloněné hlavě má opět pootevřená ústa.

Nad obrazem Immaculaty je přilepená andílčí hlavička se střapatými křídly a rozplácnutým širokým nosem.

Střed oltářního nástavce patří monogramu Panny Marie, který je umístěn v oblacích se zlacenými paprsky. O jeho boky se opírají dva

andílci. Figura nalevo zaujímá strnulou vertikální polohu. Pruh draperie se zaoblenými lomy kryje andílkovi stehna. Bez viditelné návaznosti se mnohem užší pruh látky táhne horizontálně pod hrudí. Anděl zaklání hlavu, pod kterou se skládají varhánky kůže. Druhý anděl spočívá na oblacích. Paže pozvedá a hraje si s prsty. Hlavu má lehce nahnutou k oltáři. Tvář nese zádušný smutný výraz. Vlasy se přichytávají k lebce a v místech se formují v prostoru.

39/ Oltář neznámé světice

/obr. 49, 50/

1735

Mikulovice, kostel sv. Václava.

Dřevo, polychromováno a pozlaceno, v.150 cm (archandělé Michael a Rafael). Datace archivně doložena.

Literatura: Kořán (1970), pozn. 17 (IR, nedat.); Kořán (1971b), s. 210 (IR, nedat.); UPČ II (1978), s. 380 (neaut., před pol. 18. stol.); Kořán (1988), s. 108 (IR, 1733–35); Blažiček (1989), s. 721 (IR, do 1735); Pavlíček (1998), s. 127 (IR, 1735); Kořán (1999), s. 135 (IR, 1733–1735).

Na stěně vítězného oblouku, hned vedle Krucifixu, stojí oltář neznámé světice. Architektura je totožná s oltářem Immaculaty. Nad mensou je umístěn svatostánek se zlaceným reliéfem ukřižovaného Krista.

Tabernákl po bocích chrání dva andělé. Na levé straně zobrazil sochař archanděla Michaela, jak vítězí nad ďáblem. Pod nohama se mu kroutí zjevení s rohy. V pozvednuté ruce třímá meč a v druhé drží štít se zobrazením božího oka. Šat halí celé tělo archanděla od nohou až po krk. Vlnění draperie je spíše jednoduché. Bohatší záhyby zdůrazňují důležitá místa kompozice. Osa ramen se nachází v ostré diagonále, tak jak tento výjev známe z mnoha významných děl. Křídla

má anděl široce roztažená. Hlavu mezi nimi sklání dolů k monstru. Tvář se vyznačuje spíše nenápadným řezem.

Z druhé strany přichází archanděl Rafael s malým Tobiášem, který se právě chystá vystoupit na sokl ke svému ochránci. Tobiáš spíná ruce a hledí k Rafaelovi. Z archanděla i jeho oděvu čiší pohyb. Vlídne se sklání k dítěti a promlouvá s ním. Šat mu spadá z ramen, kde se stáčí v reálných útvarech. Jen místy draperii rozfoukává vítr. Vlny z husté kštic se mu stáčejí přes krk až na ramena. Peří na křídlech charakterizuje detailní provedení i rozvrstvení.

Po stranách volutového nástavce se nakrucují dva andílci. Oba dva rukama ukazují k iniciálám IHS. Levý anděl hlavu otáčí pryč od oltáře. Pozlacená draperie zahaluje téměř celé jeho tělo. Tvář má pootevřená ústa a hluboce vykrojené nadočnicové oblouky. Vlasy se skládají z drobných kadeří. Socha je lehce poškozená. Na jedné ruce chybí prsty a v partii hlavy a krku se táhne prasklina. Druhý anděl stojí vzpřímeně se zakloněnou hlavou. Kolem něj se obtáčí úzký pruh draperie podobně, jako je tomu na soše jednoho z andílků u oltáře Immaculaty.

40/ Kazatelna

/obr. 51/

1735

Mikulovice, kostel sv. Václava.

Dřevo, polychromováno a pozlaceno, (reliéfy ze života sv. Václava).

Datace archivně doložena. V roce 1769 kazatelna upravena.

Literatura: Kořán (1970), pozn. 17 (IR, nedat.); Kořán (1971b), s. 210 (IR, nedat.); UPČ II (1978), s. 380 (IR, 1735); Kořán (1988), s. 108 (IR, 1733–35); Blažíček (1989), s. 721 (IR, do 1735); Pavlíček (1998), s. 127 (IR, 1735); Kořán (1999), s. 135 (IR, 1733-1735).

Nástěnná kazatelna spočívá na levé stěně vítězného oblouku. Vstupuje se na ní po schodech z presbytáře. Architektura stejně jako zbylé vybavení napodobuje mramor.

Zábradlí podél schodů zdobí první z několika reliéfů. Jde o výjev z hostiny ve Staré Boleslavi u příležitosti svátků sv. Kosmy a Damiána. Řečniště, sestavené z konkávních a konvexních částí, nese další tři reliéfy ze světceva života. Na prvním z nich založení kostela sv. Víta sv. Václavem. Dramatická kompozice druhého výjevu představuje zavraždění sv. Václava ve Staré Boleslavi. Světec na kolenou se rukou pevně drží kruhu kostelních dveří. Nad ním se sklánějí dva vrahové s tvářemi těsně u sebe. Mezi sebou drží pozvednutý meč. Nad celou scénou se vznáší anděl. Důležité je upozornit na tvarování draperie, kde se s její pomocí sochař snažil potlačit plošnost a zdůraznit hloubku. Třetí událost představuje bitvu s Radslavem. Sv. Václav je tu ztvárněn jako rytíř na koni jedoucí na nebi. Podle legendy se měl Radslav utkat v souboji pouze se sv. Václavem. Když k němu však světec přijížděl, uviděl v jeho doprovodu anděly. Radslav tedy padl na zem a bitva se nekonala. V přední části reliéfu sochař opět vytvořil kontrast, kterým zasahuje do hloubky i do prostoru.

Stěnu nad řečništěm tvoří látkový závěs, na kterém je umístěna pozlacená deska s reliéfní scénou. Řezba má rozevlátý charakter. Na stropě řečniště se tradičně vznáší holubice ducha svatého. Obvod stříšky lemuje čabraka. Na její stěny se lepí andílčí hlavičky. Střecha je členěná pomocí volut.

41/ Křest Kristův

/obr. 52/

1735

Mikulovice, kostel sv. Václava.

Dřevo, polychromováno, v. cca 40 cm (Kristus a sv. Jan Křtitel).

Literatura: Kořán (1971b), s. 210 (IR, nedat.); UPČ II (1978), s. 380 (neaut., 18. stol.); Kořán (1988), s. 108 (IR, 1733–35); Pavlíček (1998), s. 127 (IR, 1735); Kořán (1999), s. 135 (IR, 1733-1735).

Křest Kristův z víka dřevěné křtitelnice se v současné době restauruje. Mohutnější a sraženější proporce těla Krista i sv. Jana Křtitele nasvědčují podílu dílny. Obě figury se však vyznačují výraznou muskulaturou. Kolem dolní části těla Krista je obalena draperie. Kristus obě ruce drží zkřížené na hrudi. Pohled upírá k zemi. Vlasy nemají žádnou výraznou modelaci. Sv. Jan Křtitel stojí ve „*zkamenělé pozici*.“ V ruce drží berlu a za hlavou má svatozář.

42/ Oltář sv. Barbory

/obr. 53/

kolem 1735

Běstvína, kostel sv. Jana Křtitele a sv. Jana Evangelisty.

Dřevo, polychromováno a pozlaceno, podživotní velikost (andělé).

Literatura: UPČ I (1977), s. 68 (neaut., 1730–40); Pavlíček (1998), s. 129 (IR – dílenský pomocník, kolem 1735).

Jednoduchý oltář sv. Barbory datoval Pavlíček podle Křtu Kristova z Mikulovic do roku 1735. Nově ho také určil jako dílo Ignáce Rohrbacha a jeho dílenského pomocníka.

Nástěnná architektura tvoří jen jakýsi rám pro hlavní oltářní obraz. Po stranách sanktuáře se nacházejí postavy dvou andělů nepochybně z Rohrbachovy dílny. Klečící anděle zahaluje lehce vrstvená draperie. Přestože figury nedosahují takové kvality (anatomické disproporce), můžeme je považovat za cenný doklad sochařovy tvorby v této oblasti.

43/ Oltář sv. Kříže - Uhrovský oltář

/obr. 54-56/

po 1735

Galerie výtvarného umění v Havlíčkově Brodě, původně zámecká kaple Povýšení sv. Kříže v Uhrově.

Dřevo, nepolychromováno, životní velikost (sv. Máří Magdaléna, Panna Marie, sv. Jan Evangelista, Krucifix, Bůh Otec).

Literatura: Kořán (1988), s. 110 (IR, nedat.); Kořán (1999), s. 138 (IR, před 1730).

Oltář sv. Kříže zakoupila roku 1996 Galerie výtvarného umění v Havlíčkově Brodě. Po restaurování byl umístěn do stálé expozice zmíněné galerie. Pro svou velikost však nemohl být prezentován ve své původní podobě a tak byla vystavena pouze jeho sochařská složka. Oltář datuji po roce 1735, kdy vznikly díla, která jsou s ním srovnatelná (Kalvárie z Pardubic, Lázně Bohdaneč, atd.).

Monumentální oltář sv. Kříže charakterizovala portálová architektura s vysokými profilovanými římsami. V dekoru převažovaly voluty a akantové rozviliny.

Prostor nad mensou napodobuje skálu, v jejímž centru je umístěn tabernákl. Na jeho dvířka sochař vyřezal skvělý reliéf znázorňující sv. Rodinu. Nad ním je již napojeno tělo kříže, ke kterému se plně tiskne sv. Máří Magdaléna. Tělo světice zahaluje expresivní draperie. Rukávy jejího šatu jsou ohrnuty. My tak vidíme silné, téměř „mužské“ paže. Podobné rysy charakterizují i tvář světice. Její ženství připomínají vlasy, ve vlnách padající až k pasu.

Modlící se Panna Marie je umístěná nalevo. Jednoduchá draperie se podřizuje tělu. Zvýrazněné jsou jen určité partie. Panna Marie má na nohách sandály stejně jako druhá oltářní světice. Hlavu zahaluje šátek, který se formuje podle linie těla. Na protější straně truchlí sv. Jan Evangelista. Na jeho tváři je znatelná hluboká bolest. Ze zavřených očí proudí slzy, které světec otírá kusem látky. Tlusté

prameny vlasů směřují od hlavy do prostoru v útvarech připomínajících hady. Dynamické pojetí zdůrazňují záhyby oděvu. Celkovou výrazovost podtrhuje rozevřená dlaň směřující od těla.

Ve vyšším pásmu je umístěn kříž s asketickým tělem Krista. Řezba zcela odpovídá jiným Rohrbachovým krucifixům. Draperie zakrývající intimní partie tvoří uzel. Tvář se zavřenými víčky korunuje trnová koruna. Svatozář kolem hlavy doplňují třísky přibité po celém kříži. Na horizontální části kříže se vznášejí dvě andělčí hlavičky.

Zcela nahoře je pak umístěn Bůh Otec. Paže má rozevřáté a zcela zahalené vlajícím šatem, který pokrývá celé tělo. V samotné draperii se opět vznášejí andělčí hlavy. Z vážné tváře *Boha* visí husté prameny vousů. Hlavu pak korunuje trojúhelná svatozář.

44/ Andělé

/obr. 57, 58/

1735 - 1737

Pardubice, kostel sv. Bartoloměje.

Dřevo, polychromováno a pozlaceno, životní velikost (andělé).

Literatura: Blažíček (1958), s. 206 (JFP, nedat.); UPČ IV (1982), s. 23 (JFP, kolem 1730); Kořán (1988), s. 108-109 (IR, kolem 1735); Pavlíček (1998), s. 130 (IR, před 1737); Kořán (1999), s. 135 (IR, kolem 1735).

Vybavení kostela sv. Bartoloměje v Pardubicích patří k vrcholným dílům Rohrbachovy tvorby. Ještě před polovinou 20. století byly zdejší sochy považovány za dílo J. F. Pacáka a jeho dílny.

Na hlavním oltáři se na postraních brankách nesou dva andělé. Jejich figury mají typické znaky sochařova stylu. Oba dva svůj pohled stáčí k zlatému sanktuáři s reliéfním zdobením.

Sedící anděl nalevo jednu ruku pozvedá a druhou se drží za svůj vlastní šat. Drapérie ho zahaluje do půl těla a je dramaticky rozpohybovaná v prostoru. Důraz je kladen na rozepjatá křídla. Tvář sochy je podtržena úsměvem. Vlasy se stáčí v hutných útvarech směrem dozadu, jakoby pod silou větru. Zdůrazňují tak celý pohyb sochy.

Druhý klečící anděl spíná ruce k modlitbě a naklání se též směrem k sanktuáři. V jeho kompozici hraje hlavní roli diagonála, kterou tvoří drapérie a sklopené křídlo.

Architektura oltáře je jednoduchá, střízlivě doplněná pozlacenými zdobnými detaily (akant, tordované sloupky). Kombinace dřeva a umělého mramoru můžeme v tomto kostele pozorovat i na ostatních částech mobiliáře. Sochy andělů pokrývá polychromie. Drapérie i křídla jsou zlatené stejně jako doplňky oltáře.

45/ Oltář sv. Anny

/obr. 59/

1735 - 1737

Pardubice, kostel sv. Bartoloměje.

Dřevo, polychromováno a pozlaceno, v. cca 60 cm (putti).

Literatura: UPČ IV (1982), s. 23 (JFP, kolem 1730); Kořán (1988), s. 108-109 (IR, kolem 1735); Pavlíček (1998), s. 130 (IR, před 1737); Kořán (1999), s. 135 (IR, kolem 1735).

Oltář sv. Anny se nachází v pravé boční lodi. Hned nad mensou je v architektuře zasazen pozlacený reliéf Ukřižovaného. Spodní partii zdobí mřížové motivy. Po stranách retabula jsou na volutách posazeni andílci. Oba dva kynou pravou rukou k oltářnímu obrazu s bohatě zdobeným rámem.

Sochy andělů halí jen zlatá bederní rouška. Levý drží v ruce list a pravý pootevřenou pokladnici plnou klenotů. Střední partii dělí od

oltářního nástavce masivní voluty. Ústředním motivem této partie je oblačná scéna modlícího sv. Antonína Paduánského s knihou a Jezulátkem. Z vrcholu nástavce vede zlatá drapérie, která spadá až k soškám andělů na bocích oltáře.

Oltář sv. Anny je nesporně mnohem kvalitnější, než druhý boční oltář v kostele. Díky provedení můžeme za autora bočního oltáře považovat z větší části samotného Rohrbacha.

46/ Oltář Panny Marie Svatohorské

/obr. 60/

1735 - 1737

Pardubice, kostel sv. Bartoloměje.

Dřevo, polychromováno a pozlaceno, v. cca 60 cm (putti).

Literatura: UPČ IV (1982), s. 23 (JFP, kolem 1730); Kořán (1988), s. 108-109 (IR, kolem 1735); Pavlíček (1998), s. 130 (IR, před 1737); Kořán (1999), s. 135 (IR, kolem 1735).

Méně kvalitní oltář Panny Marie Svatohorské je umístěn v levé boční lodi pardubického chrámu.

Část oltáře nad mensou zdobí stejné motivy jako na oltáři sv. Anny. Ústřední obraz Panny Marie adorují na obou stranách andílci. Jejich inkarnát je doplněn zlatem, které barví pokrývku jejich těla. Levý klečí natočen k Marii, ruce sepjaté k modlitbě. Anděl napravo se modlí též, pohled má však upřený do dálky. Tabernákl kolem obrazu zdobí mřížky, lastury a další motivy. Vrchol ozdobného rámu korunují dva menší andílci srdcem. Tato partie tabernáklu je na bocích uzavřena volutami s andílčími hlavami. Na štítovém nástavci je upnuta zelená čabráková drapérie se zlatým lemem, která slouží andílčím hlavám jako pokrývka. Pod volutami se přetáčí a vlaje až k andílkům uctívajícím Pannu Marii. Celek je završen zlatým erbem s červeným srdcem.

47/ Oltář Kalvárie

/obr. 61, 62/

1735 - 1737

Pardubice, kostel sv. Bartoloměje.

Dřevo, polychromováno a pozlaceno, nadživotní velikost (andělé, Panna Marie, sv. Máří Magdaléna, sv. Jan Evangelista a Krucifix).

Literatura: Blažíček (1958), s. 206 (JFP, kolem 1736); Kořán (1963), s. 146 (IR?, nedat.); Kořán (1970), pozn. 17 (IR, nedat.); Blažíček (1971), s. 123 (IR, kolem 1735); UPČ IV (1982), s. 23 (dílňa JFP, IR?, kolem 1736); Kořán (1988), s. 108-109 (IR, kolem 1735); Pavlíček (1998), s. 131 (IR, před 1737); Kořán (1999), s. 135 (IR, kolem 1735).

Působivý oltář Kalvárie vznikl pro kapli Božího hrobu při kostele sv. Bartoloměje. Ta však byla na počátku 20. století zbourána a celek byl přemístěn do nově postavené kaple u hlavního vstupu kostela. Zde je Kalvárie umístěná dodnes. Sochařská složka se rozkládá na jednoduché trojstupňové architektuře. Jedná se o vynikající díla ze sochařova vrcholného období. Kalvárie navazuje na litomyšlský obraz Trevisaniho, jak zmínil již Kořán a později Pavlíček. K výzdobě oltáře patřil ještě Dismas a Gesmas (dnes v pardubickém muzeu).

Figury ve spodní části oltáře můžeme rozdělit na dvě sféry. Na nižších bočních podstavcích se sklánějí dva rozjímající andělé. Ty jakoby ke scéně mezi sebou ani nepatřili. Jsou to jen tiší diváci. Cítíme z nich vnitřní bolest nad utrpením Mariiným. V centru dění je ležící postava omdlelé Marie. Celé její tělo je zahaleno v drapérii. Její hlava spočívá na klíně Máří Magdalény, která jí pravou rukou jemně přidržuje tvář. Obličej Máří Magdalény je plný hlubokého pohnutí. Dlouhé vlasy má svázané a přehozené na stranu, kde ve vlnách spadají na pozvednutou levou paži. Sv. Jan Evangelista je skloněn nad pannou Marií, kterou drží za ruku. Jeho pohled míří do prázdna. Dynamická kompozice těla vyjadřuje, že mu právě došlo co se stalo. Každá

z postav prožívá událost sama za sebe, s jiným vnitřním prožitkem. Přesto tvoří ucelenou, v gestech se doplňující skupinu, která by bez jediné figury nevyzařovala takovou hloubku a dokonalou harmonii.

Z jejich středu povstává vysoký kříž s Kristem, který se právě svěsil mrtvý. Bezvládné tělo zadržely před pádem čtyři přibité hřeby (dva hřeby v nohách). Bedra zakrývá, stejně jako ostatní figury sousoší, zlacená drapérie. Ta mu spadá po straně až k lýtku. Vývoj námětu Ukřížovaného můžeme u Rohrbacha sledovat v jeho vrcholném díle poměrně často (Mikulovice, Chrudim). V kostele sv. Bartoloměje se nachází ještě jeden kříž, kde je Kristus zobrazen jako umírající.

U této skupiny soch se již zcela vyvinula typika tváří, kdy ženská figura má jemnější oblejší tvary a mužská ostřeji řezané rysy. Pod draperií bez výjimky vidíme těla postav. Látka samotná je však nadýchaná s mnoha sklady. Pardubický oltář Kalvárie můžeme směle označit za jedno ze sochařových nejlepších děl.

48/ Krucifix

/obr. 63/

1735 - 1737

Pardubice, kostel sv. Bartoloměje.

Dřevo, polychromováno a pozlaceno, podživotní velikost.

Literatura: Pavlíček (1998), s. 132 (IR, před 1737).

Na pravé straně vítězného oblouku visí majestátný Kristus na kříži. Figura je silně anatomicky propracována. Sochař modeluje kosti, šlachy, svaly i žíly. Kristova bedra halí vlající zlatá drapérie, která vytváří mystický dojem jeho nadcházející smrti. Hlavu, korunovanou trním, má skloněnou v bolesti na stranu. Pootevřené oči v nás vzbuzují soucit s jeho utrpením. Paže jsou vytaženy nad úroveň hlavy. Protlučené dlaně se kroutí v bolestech spolu s prsty.

49/ Bůh Otec

/obr. 64/

1735 - 1737

Východočeské muzeum v Pardubicích, (i.č. 127).

Dřevo, nepolychromováno, v.165 cm. Restaurováno v r. 1967 (Dílny KPS Pardubice).

Literatura: Pavlíček (1998), s. 132 (IR, před 1737).

Socha Boha Otce, která původně završovala oltář Kalvárie v pardubickém děkanském chrámu, se nyní nachází v depozitáři muzea.

Řezbu draperie charakterizuje drobnopisné traktování. Takové zpracování není u Rohrbachových soch časté. Potlačuje řezbu tváře, jenž je ve většině případů dominantní. Jedná se však o velmi kvalitní sochu s rozhybanou kompozicí. Dlouhé vousy Boha Otce padají až na hrud', kde se jejich vlny začleňují do obdobných skladů látky. Výrazný nos určuje celkový vzhled tváře. Hlavu pokrývají buclaté kudrny.

50/ Sv. Jan Nepomucký

/obr. 65/

1735 - 1737

Východočeské muzeum v Pardubicích, (i.č. 160).

Dřevo, polychromováno, v.190 cm. Restaurováno 2000-2004 (H. Vítová).

Literatura: Kořán (1988), s. 109 (IR, nedat.); Pavlíček (1998), s. 133 (IR, před 1737); Kořán (1999), s. 135 (IR, po 1735); Slezsko (2006), s. 445 (IR, kolem 1735).

Vysoký reliéf oblíbeného světce vytvořil Rohrbach pro kapli Tří králů na zámku v Pardubicích. Z tamní výzdoby se také dochoval reliéf svržení světce do Vltavy, sv. Florián a sochy dvou andělů. Vše je dnes uloženo v pardubickém muzeu.

Poslední restaurování odkrylo zajímavé detaily. Sejmutím všech vrstev pozdější polychromie odhalila restaurátorka původní vzhled. Zlatý světcův šat nyní doplňují odstíny temně růžového inkarnátu. Vyniklo i detailní propracování řezby celého oděvu.

Oblíbený světec barokní doby má i v Rohrbachově dílně časté zastoupení. Kompozici pardubické řezby odpovídá sv. Jan Nepomucký v Santiniho kapli v Běstvině. Zde však dospělého anděla nahrazuje putti. Traktace draperie je zde jemnější. Výraz světce je však totožný. Pohled se stáčí vzhůru a pootevřené rty zcela vycházejí z běstvinské práce.

51/ Dismas a Gesmas

/obr. 66, 67/

1735 - 1737

Východočeské muzeum v Pardubicích, (i.č. 37, 38).

Dřevo, polychromováno, v.165 cm.

Literatura: Blažiček (1958), s. 206 (JFP, kolem 1736); Kořán (1988), s. 108-109 (IR, kolem 1735); Pavlíček (1998), s. 132 (IR, před 1737); Kořán (1999), s. 135 (IR, kolem 1735).

Další dvě sochy z Východočeského muzea v Pardubicích byly také původně umístěny na oltáři Kalvárie. Kvalitně zpracované figury jsou zářným příkladem Rohrbachova pojetí lidské anatomie.

Zmítající se Gesmas na kříži představuje skvěle zvládnutou řezbu, tak jak jí známe z dalších děl našeho sochaře. Na bocích mu drží látka, která se ve výrazových záhybech pohybuje kolem těla. Poměrně drobnou tvář ze všech stran lemují husté vousy a vlasy.

Obdobné je i zvracování Disma, kterému však chybí paže. Socha nese známky dalších drobných poškození.

52/ Sv. Florián

/obr. 68/

1735-1737

Východočeské muzeum v Pardubicích.

Dřevo, polychromováno, životní velikost.

Literatura: Kořán (1988), s. 109 (IR, nedat.); Pavlíček (1998), s. 134 (IR, před 1737); Kořán (1999), s. 135 (IR, po 1735); Slezsko (2006), s. 445 (IR, kolem 1735).

Jedná se o kvalitní variantu sochy téhož světce v Opočně. Základ celé kompozice tvoří vlající plášť sv. Floriána a na protější straně pak pozdvihnutý praporec. Draperie, na rozdíl od opočenské sochy, přesahuje vysoce nad hlavu světce. Tím se stává dominantní nad samotnou figurou, kterou Rohrbach upřednostňoval především.

53/ Křest Kristův

/obr. 69/

1735-1737

Východočeské muzeum v Pardubicích, (i.č. 186).

Dřevo, polychromováno, v.48,5 cm (Kristus a sv. Jan Křtitel).

Literatura: Pavlíček (1998), s. 135 (IR, před 1737).

Velice kvalitní sousoší svou řezbou odpovídá Rohrbachovu rukopisu. Jeho dílenskou obdobou je stejný námět z víka křtitelnice v Mikulovicích nebo Chrudimi. Pardubický Křest Kristův byl původně umístěn ve zdejším děkanském chrámu.

54/ Andělé

/obr. 70/

1735-1737

Východočeské muzeum v Pardubicích, (i.č. 162, 163).

Dřevo, polychromováno, v.150 cm.

Literatura: Kořán (1988), s. 109 (IR, nedat.); Pavlíček (1998), s. 135-136 (IR, před 1737); Kořán (1999), s. 135 (IR, po 1735); Slezsko (2006), s. 445 (IR, nedat.).

Figury andělů umístěné v pardubickém muzeu považuje Kořán za součást vybavení tamní zámecké kaple. Oproti tomu se Pavlíček domnívá, že mohly být součástí výzdoby hlavního oltáře kostela sv. Bartoloměje.

Sochy charakterizuje poněkud mohutnější stavba těla. Draperie se obtáčí kolem figury, tak jak je u Rohrbachových soch typické. Řezba tváře, jak zdůraznil Pavlíček, je blízká andělům hlavního oltáře.

55/ Kartuš s reliéfem Pardubic

/obr. 71/

1735–1737

Východočeské muzeum v Pardubicích, (i.č. 705).

Dřevo, pozlaceno, v.130 cm x 193 cm.

Literatura: Pavlíček (1998), s. 134-135 (IR, před 1737).

Kartuš odkazuje k dalším Rohrbachovým vedutám měst (Chrudim, Opočno). Pohled na město působí monumentálně. V medailonku nad Pardubicemi je umístěn reliéf koně.

56/ Sv. Josef

/obr. 72/

1735-1737

Pardubice, kostel Zvěstování Panny Marie.

Dřevo, polychromováno, podživotní velikost.

Literatura: Blažíček (1958), s. 210 (neaut., nedat.); UPČ III (1980), s. 25 (neaut., nedat.); Pavlíček (1998), s. 136-137 (IR, před 1737?).

Pavlíček se domnívá, že socha by mohla pocházet z kostela sv. Bartoloměje. V kapli Božího hrobu byl totiž umístěn oltář sv. Josefa a světec tak mohl tvořit část výzdoby.

Spíše reliéfně pojatá draperie odkazuje k sochám zámecké kaple. V řezbě tváře však již poznáváme prvky Rohrbachovy tvorby.

57/ Sv. biskupové

/obr. 73/

1736

Lázně Bohdaneč, kostel sv. Máří Magdalény.

Dřevo, polychromie, mírně nadživotní velikost.

Literatura: Blažíček (1958), s. 210 (neaut., kolem 1740); UPČ I (1977), s. 91 (Braunův následovník, kolem 1740); Kořán (1988), s. 109 (IR, kostel dostavěn roku 1737); Pavlíček (1998), s. 137-138 (IR, 1737-1740); Kořán (1999), s. 135 (IR, kostel dostavěn roku 1737); Bohdaneč (2001), s. 31 (IR, 1736).

Stavba kostela sv. Máří Magdalény v Bohdanči u Pardubic byla dokončena roku 1737. Do roku 1740 pak byl kostel vybaven mobiliářem, jehož autorství roku 1984 připsal Ivo Kořán baroknímu sochaři Ignáci Rohrbachovi. Výbavu tvoří hlavní oltář, dva protějškové boční oltáře zasvěcené Neposkvrněné Panně Marii a sv. Janu Nepomuckému a kazatelna se sochami andělů a reliéfem Rozeslání apoštolů na amboně.

Součástí původního hlavního oltáře kostela sv. Máří Magdalény byly nejspíše sochy andělů a světců (sv. Vojtěch a sv. Prokop), které jsou dnes umístěny v nikách lodi. Podle strojopisu F. Bachmana o Bohdanči datoval Kořán tento oltář do roku 1736.

Po požáru v roce 1772 byl nahrazen o dvě léta později iluzivní malbou oltáře od Josefa Kramolína. Se změnou dobových trendů v této době byla pozměněna i barevnost sochařské výbavy hlavního a obou

bočních oltářů do šedobílých tónů. Roku 1774 nebo krátce poté došlo k úpravě soch v leštěné běli jemně okrového odstínu s kombinací zlacení a stříbření některých detailů soch. Oltářní architektury se podle průzkumu změny nedotkly. Dané barevné rozvržení respektovaly i pozdější zásahy v 19. a 20. století.

Další velká úprava bohदानěčského kostela se konala roku 1885, kdy byly pravděpodobně přesunuty sochy hlavního oltáře do nik lodi. To dokládá nápis tužkou na soklu pravého anděla: „*M. Říha dne 2. července /1885/ Heřman městec*“. Tehdy byla asi dořezána i část jeho chybějícího křídla. Celkově byly zjištěny čtyři vrstvy úprav. Třetí odpovídá právě roku 1885 a poslední roku 1926, kdy byly oltáře Panny Marie, sv. Jana Nepomuckého, sv. Barbory a sv. Floriána převezeny do Kutné hory firmě Charvát (sochař a řezbář) a Řehna (pozlacovač). Poškozené díly byly nahrazeny jiným materiálem, z kterého byly dořezány chybějící části. Posléze řemeslníci provedli sjednocující úpravy povrchu soch i oltářů.

Na konci 20. století bylo nutno sochy znovu restaurovat. Toho se ujali restaurátoři ak. mal. Hana Vítová a ak. mal. Roman Ševčík.

Pro stanovení postupu prací byla spolu s výsledky průzkumu důležitá i snaha o zachování jednoty interiérového řešení. Restaurátoři se rozhodli u sochařské výzdoby respektovat jediné kvalitní a dochované úpravy v leštěné běli se zlacenými detaily. Jedinou výjimku z této koncepce tvoří dvě sochy světců z výklenků, u kterých závažné technické důvody vedly k ponechání původní povrchové úpravy. Tento postup nepůsobí rušivě díky barevným a silně zlaceným rokokovým oltářům.

Na sochách andělů byly zjištěny pouze fragmenty původní polychromie. Největší dochovanou část povrchové úpravy restaurátoři našli na levém křídle anděla z pravé niky a na pravém křídle anděla z levé niky. Sochař zde použil zlacení na vysoký lesk na červeném polimentu.

Překvapením byl stratigrafický průzkum soch světců, kde byla objevena originální polychromie. Na soše sv. Prokopa byla až na drobnější defekty dochována celá povrchová úprava. Restaurátorům se podařilo sejmout druhotné přemalby bez poškození ochranné lakové vrstvy. Oproti dobovým zvyklostem můžeme zlacení nalézt i v nejhlubších záhybech látky. Podobnou úpravu nesla i socha sv. Vojtěcha, kde byla původní podoba dochována jen v horní třetině.

Figury obou biskupů můžeme zařadit mezi nejkvalitnější Rohrbachovy sochy. Nachází se v levém výklenku hlavní lodi. Sv. Prokopa sochař znázornil při chůzi. Drapérie působí neklidně a těkavě, což ještě zdůrazňuje pocit pohybu. Figura drží v pravé ruce biskupskou hůl. Levou ruku spouští v elegantním a nenápadném gestu podél těla. Z realistické postarší tváře rostou středně dlouhé vousy. Jejich bohatá modelace je v souladu s vlasy, které vykukují z biskupské čepice. Tvář je stočena dolů. Pokrývku hlavy zdobí jemný reliéf. Nenápadnost kompozice účinně zdůrazňuje celou postavu sv. Prokopa.

Socha sv. Vojtěcha tvoří kompoziční opak předešlé sochy. V jedné ruce nese hůl. Druhou však pozvedá stejně jako pohled k nebi. Figura je sice také nakročena, ale necharakterizuje jí ona tichá strnulost, ale esovitý pohyb. Z tohoto důvodu tu drapérie nepůsobí tak výrazným dojmem jako u sochy sv. Prokopa. Za povšimnutí stojí dynamické rozhrnutí svrchního pláště, který hraje důležitou roli v konceptu celé sochy. Charakteristické je precizní anatomické zpracování. Tento prvek někdy přechází téměř v expresi. Sv. Vojtěch má na tváři na rozdíl od protějškové sochy kratší a ukázněnější vous. Stejně se vyznačují i jeho vlasy.

Z výklenků vystupují částečně nejen ruce a nohy obou soch, ale také konzoly, které je podpírají.

1736

Lázně Bohdaneč, kostel sv. Maří Magdalény.

Dřevo, leštěná běl, životní velikost.

Literatura: Blažíček (1958), s. 210 (neaut., kolem 1740); UPČ I (1977), s. 91 (Braunův následovník, kolem 1740); Kořán (1988), s. 109 (IR, kostel dostavěn roku 1737); Pavlíček (1998), s. 137-138 (IR, 1737-1740); Kořán (1999), s. 135 (IR, kostel dostavěn roku 1737); Bohdaneč (2001), s. 31 (IR, 1736).

V pravém výklenku hlavní lodi kostela sv. Máří Magdalény se nachází oltář, jehož součástí jsou sochy andělů z původního hlavního oltáře. Vsazeny jsou, stejně jako protější sochy biskupů, do výklenků ve zdi po stranách oltáře. Jak už bylo výše řečeno, sochy andělů zůstaly po restaurátorských zásazích v leštěné běli.

Anděla usazeného ve zdi nalevo můžeme obdivovat z profilu. Na původním hlavním oltáři měl zřejmě adorující funkci. V nynějším umístění je jeho význam alespoň částečně zachován tím, že se natáčí k oltáři. Figura klečí, jednou nohou opřená o oblaka. Drapérie těsně obepíná tělo až do výšky prsou. Zvlněná je jakoby fučícím větrem, a proto za zády utváří pevnější formy. Jemné a zároveň dynamické tvarování látky odkazuje na vliv italského barokního sochařství. Ruce nemá při modlitbě spojené klasicky, ale prsty jsou do sebe zaklesnuté. Zakloněnou hlavu s pozvednutou tváří charakterizují pozvednuté oči, pootevřená ústa a jednoduché vlasy. Ty tvoří jednoduše formu, jen na několika místech zdůrazněná kadeří. Pozlacená křídla korespondují s výklenkem do té míry, že nemůže být pochyb o skvělém druhotném umístění sochy.

Pravý anděl je do niky ve zdi umístěn tak, abychom ho mohli pozorovat z ánfasu. Pokrčené nohy se opírají o pyramidální obláček. Šat anděla sahá nad prsa a zakrývá soše jedno rameno. Za zády vzniká

z látky vertikální útvar, který se u břicha stáčí a pokračuje mezi kolena. Poté se rozevívá na obě strany a zcela přirozeně přechází v jemnou modelaci. Pod drapérií opět cítíme tělo. Jemné profilování je zdůrazněné hlubokými sklady látky. Za vynikající lze považovat ztvárnění rukou. Jejich detailní propracování, jako jsou dolíčky u kloubů nebo záhyby kůže, jsou pro Rohrbacha typické. Klidnou tvář figury podtrhuje stažené obočí a velké oči. Vlasy v bohatých loknách splývají podél krku na ramena. Rozpjatá křídla vyčnívají z výklenku do prostoru.

Figury andělů odkazují k dalším sochařovým realizacím (Hlinsko, Pardubice, Ježov).

59/ Oltář sv. Jana Nepomuckého

/obr. 76-78/

1737

Pohled, kostel sv. Ondřeje.

Dřevo, polychromováno, v.160 cm (sv. Jan Křtitel a sv. Jan Evangelista).

Literatura: Kořán (1963), s. 145–146 (IR, kolem 1740); UPČ III (1980), s. 117 (IR, kolem 1740); Kořán (1988), s. 110 (IR, 1737); Blažíček (1989), s. 721 (IR, kolem 1740); NEČVU II (1995), s. 856 (ŘT., nedat.); Kořán (1999), s. 138 (IR, 1737).

Přítomnost Rohrbachových soch vysvětlují časté styky s havlíčkobrodským klášteřem, kde sochař působil. Kontakt potvrzuje i tamní kronika, podle které jsou sochaři připisovány některé práce z kostela sv. Rodiny.

Oltář sv. Jana Nepomuckého je umístěn přímo proti vchodu do klášterního kostela. Jeho materiál napodobuje práci v mramoru. Dekorativní detaily jsou užity v přiměřeném množství. Portálové architektuře dominují skvělé sochy sv. Jana Křtitele a sv. Jana

Evangelisty. Jejich oděv kombinuje zlacení a stříbření, stejně jako výzdobné prvky oltáře.

Po levé straně hlavního obrazu stojí sv. Jan Křtitel. U nohou mu leží ovečka. Samotná postava světce je znázorněna v pohybu. Vynikající anatomické zpracování ještě podtrhuje dramaticky uskupená draperie pláště. Její dvě strany napodobují odlišný materiál (kožešina a látka). Světec expresivně vyklání paži do prostoru. Zřejmě v ní držel hůl, svůj další atribut. Vlasy v divokých vlnách rámují tvář sv. Jana. Bradka se projevuje umírněněji. Profilace celého obličeje je hrou světla a stínu.

Neméně půvabná je i socha druhého světce, sv. Jana Evangelisty. U nohou mu sedí orel. Postavu rozhybává výrazné esovité prohnutí. Rozdílné je pojetí draperie oděvu. Zde sochař nevsadil na dramaticčnost, ale spíše na tichou důstojnost. Hlavu drží sv. Jan zcela vzpřímeně a vážně pohlíží před sebe. Kolem asketicky řezané tváře se mu ve vlnách stáčejí vlasy až na ramena. Nejúžasnější je na Rohrbachových sochách to, jak nedbale světci drží své atributy. Jedná se přece o předměty, které mají být chovány v patričné úctě. Nám se zdá, že tato vratká kompozice dlouho nevydrží, a právě proto je tento prvek příčinou našeho očekávání pohybu. Sv. Jan Evangelista má o tělo opřenou knihu. Na ní balancuje pohár, který přidržuje palcem ruky. Číše se tak naklání k oltáři.

Mezi sochami leží prosklená rakev s postavou uvnitř. Na vrcholu je umístěn malý zlacený krucifix. Uprostřed oltáře je upevněn přemalovaný Brandlův obraz se sv. Janem Nepomuckým. V oltářním nástavci je mezi plameny znázorněn jazyk. Odkazuje tak na zasvěcení oltáře. Na samém vrcholu byly umístěny andělci, kteří byli odcizeni.

60/ Oltář Panny Marie

/obr. 79, 80/

1737

Pohled, kostel sv. Ondřeje.

Dřevo, polychromováno, v.160 cm (sv. řeholníci).

Literatura: UPČ III s. 117 (1980), (IR, kolem 1740); Blažíček (1989), s. 721 (IR, kolem 1740); Kořán (1999), s. 138 (IR, 1737).

Oltář Panny Marie je umístěn v hlavní lodi vlevo, za vchodem do kostela. Materiál opět napodobuje mramor. Prohnutou desku retabula ohraničují sloupy s korintskými hlavicemi. Dekorativní výzdoba tu není prakticky žádná, pokud nepočítáme několik andělích hlav.

Kvalitní Rohrbachovy sochy nalezneme i na tomto pohledském oltáři. Figury řeholníků nás zcela jasně odkazují ke stylově stejným sochám v Mikulovicích. Oba muži zde klečí na oblacích a klaní se Panně Marii s dítětem. Jejich těla jsou zahalena až po krk do řádového oděvu. Traktace draperie je umírněná, přesto se skládá v malebných záhybech měkké látky. Řeholník napravo se chytá u srdce a s vírou hledí k Panně Marii. Druhý se pokorně dívá k zemi. Řezba jejich pohublých tváří nese výrazné rysy Rohrbachova díla (nos, hluboce posazené oči, atd.).

Na podstavci mezi řeholníky stojí nevýrazná soška Madony s dítětem. Nad ní je baldachýn s rozevřenými závěsy a okolo se vznášejí andělí hlavy.

V oltářním nástavci se rozprostírá polychromovaný reliéf Zvěstování. Po obou jeho stranách sedí andělci průměrné kvality. Celý oltář uzavírá pozlacené Boží oko.

61/ Oltář sv. Rodiny

/obr. 81/

1737

Pohled, kostel sv. Ondřeje.

Dřevo, polychromováno, v.160 cm (světice - jeptišky).

Literatura: UPČ III (1980), s. 117 (asi ŘT, kolem 1740); Kořán (1988), s. 110 (IR, 1740); Blažíček (1989), s. 721 (IR, kolem 1740); Kořán (1999), s. 138 (IR, 1737).

Poslední boční oltář se nachází na jižní stěně kostela, těsně před hlavním oltářem. Jeho architektura navazuje na zbylé vybavení, jen není tak monumentální jako u oltáře sv. Jana Nepomuckého. Zdobné detaily (mušle, voluty) jsou zlacené.

Centrální obraz sv. rodiny adorují postavy dvou jeptišek, které jsou pozdější. Původní sochy stejného námětu se nacházejí v kapli za hlavním oltářem. Nepříliš kvalitní figury jsou zřejmě prací Rohrbachovy dílny. Rytmičké traktování draperie neukazuje k typické expresi. Podobná je však řezba tváří.

Na oltářním nástavci se vznášely sošky andělů, dnes bohužel odcizené.

62/ Vzkříšený Kristus

/obr. 82/

1737

Pohled, kostel sv. Ondřeje, uloženo v sakristii.

Dřevo, polychromováno, v. 55 cm.

Literatura: KSD (2003), s. 78, č. k. 86 (IR, kolem 1737).

Soška Krista se zvedala nad skálou z centra kamenné křtitelnice. Ta se dodnes zachovala v klášterní kapli za hlavním oltářem. Kvalitní figura odkazuje k dalším sochám stejného námětu i umístění, jejichž autorem je Ignác Rohrbach. Anatomické zpracování

protáhlých oblých nohou je totožné s anděly hlavního oltáře v Chocni. Výzdobu tamního kostela sv. Františka Serafinského považoval Kořán za přerývanou. Avšak zdá se, že se jedná jen o další polohu v sochařově tvorbě. Expresivně zpracovaná draperie se světci vzdouvá kolem boků a zaplétá se mu při chůzi mezi nohy. Na těle ji drží široký zlatený pásek. Hlavu lehce naklání a pohled směřuje k nebi. Vousy jsou jemně reliéfně zpracované na rozdíl od vlasů, které sochař tvaroval jako celistvou hmotu.

63/ Sv. Josef

/obr. 83/

1737

Popovice u Jičína.

Kámen, doloženo datací na zadní části soklu, v.175 cm.

Literatura: UPČ III (1980), s. 136 (okruh Braunův – patrně dílo Pacáků, 1737); Kořán (1988), s. 110 (IR, 1737); Blažiček (1989), s. 721 (IR, 1737); Kořán (1999), s. 139 (IR, 1737).

Socha sv. Josefa byla zřízena nákladem jičínských jezuitů. Tento fakt zřejmě dokládá dnes již nečitelný nápis na zadní straně soklu, kde se nám dochovala pouze datace.

V kompozičním východisku vidí Kořán Braunova sv. Judu Tadeáše. Z Rohrbachovy výtečné sochy však oproti tomu číší tichá radost a melodičnost. Prohnutá figura světce se opírá o kamenný sokl, na kterém stojí Ježíšek. Ten se k němu s láskou naklání a přidržuje se světcových vousů. Celý výraz sousoší doplňuje kvalitně podaná draperie, pod kterou cítíme hmotu těla.

64/ Oltář sv. Petra a Pavla

/obr. 84/

kolem 1737

Rohovládova Bělá, kostel sv. Petra a Pavla.

Dřevo, polychromováno, podživotní velikost (sv. Barbora a sv. Kateřina).

Literatura: UPČ III (1980), s. 229 (neaut., 1. pol. 18. stol.); Kořán (1988), s. 109 (IR, po 1740); Pavlíček (1998), s. 137 (IR, kolem 1737); Kořán (1999), s. 137 (IR, po 1740).

Nepříliš kvalitní sochařskou výzdobu kostela sv. Petra a Pavla připsal Rohrbachovi Ivo Kořán. Z bočních oltářů dnes přičiněním zlodějů zůstala jen torza. Draperiová architektura připomíná některé Rohrbachovi realizace.

Hlavní oltář se sestává z poměrně jednoduché architektury s tordovanými sloupy na bocích. Mensu zdobí kvalitní reliéf sv. Josefa. Po stranách oltářního obrazu stojí figury sv. Barbory a sv. Kateřiny. V jejich strnulých pózách je třeba hledat značný podíl práce dílenského pomocníka. To nám potvrzují i neživotné řezby tváře. Oproti tomu je třeba upozornit na velice kvalitní zpracování svrchních plášťů, které vlají kolem těla. Podobně bychom mohli charakterizovat i sochy andělů v nástavci. Kompozice figur připomíná další realizace naší dílny.

65/ Oltář sv. Lucie

/obr. 85, 86/

kolem 1737

Ježov, kostel sv. Lucie.

Dřevo, bílá politura a pozlaceno, v.180 cm (andělé).

Literatura: UPČ I (1977), s. 590 (dílna IR?, kolem 1730); Kořán (1988), s. 110 (IR, nedat.); Blažíček (1989), s. 721 (IR, do 1735); Kořán (1999), s. 138 (IR, nedat.).

Rohrbachovi patří i výzdoba hlavního oltáře hřbitovního kostela sv. Lucie. Sochařskou složku tvoří dvě vynikající figury klečících andělů. Bohatě skládaná draperie je pozlacená. Tváře andělů nesou identické rysy jako u bohdanečských soch stejného námětu. Andělé jsou blízcí i výzdobě pardubického kostela, proto je vhodné zařadit dobu jejich vzniku kolem roku 1737, kdy Rohrbach vytvořil již zmíněná díla.

66/ Oltář sv. Josefa

/obr. 87-89/

po 1737

Havlíčkův Brod, kostel Nanebevzetí Panny Marie.

Dřevo, polychromováno a pozlaceno, v.160 cm (sv. biskup, sv. Václav), v.140 cm (andělé). Nad mensou obraz Chrudimského Salvátora.

Literatura: UPČ I (1977), s. 366 (neaut., po 1737); Kořán (1988), s. 110 (IR, po 1737); Kořán (1999), s. 138 (IR, po 1737).

V Havlíčkově Brodě pracoval Rohrbach nejen pro augustiniány, ale také v kostele Nanebevzetí Panny Marie. I zde je obtížné určit jeho podíl na výzdobě.

Boční oltář sv. Josefa nese styl dílenské řezby. Ze sochařovy ruky bude zřejmě figura biskupa s mitrou u nohou, který je zároveň nejkvalitnější prací celku.

Na figurách andělů poznáváme styl některého z dílenských spolupracovníků. Sochy jsou prkenné a výraz tváří strnulý. Tento sochař zřejmě také vytvořil figury andělů, které jsou umístěny v kostele sv. Jiří ve Vápně u Přelouče /obr. 90/. Při jejich restaurování byly nalezeny zbytky polychromie, odpovídající nálezů na figurách sv. biskupů v bohdanečském kostele. Zda do tohoto interiéru skutečně

patřily, jak se domnívá T. Hladík, je otázkou. Důležité je, že v Rohrbachově dílně se stylově vymezuje dílenský sochař. Jeho strnulé figury s charakteristickou ostře až geometricky lámanou draperií můžeme vidět v několika realizacích této dílny (boční oltář sv. Jana Nepomuckého v Hlinsku).

67/ Oltář sv. Ignáce z Loyoly

/obr. 91, 92/

po 1737

Havlíčkův Brod, kostel Nanebevzetí Panny Marie.

Dřevo, polychromováno a pozlaceno, v.160 cm (sv. biskup a sv. Vít), v.140 cm (andělé).

Literatura: UPČ I (1977), s. 366 (neaut., po 1737); Kořán (1988), s. 110 (IR, po 1737); Kořán (1999), s. 137 (IR, po 1737).

Podobně je koncipován i oltář sv. Ignáce z Loyoly. Přestože sochařská složka poněkud pokulhává za oltářem sv. Josefa, princip výzdoby je stejný. Menší obraz nad mensou adoruje opět světec a biskup. To si lze vysvětlit pouze tím, že i tuto práci provedla Rohrbachova dílna.

Strnule zpracovanému sv. biskupovi ovšem chybí mitra. V ruce drží pouze berlu. Na druhé straně stojí sv. Vít jako vznešený mladík. Provedení biskupa můžeme přirovnat k dalším pracím dílny (oltář Immaculaty v Mikulovicích, oltář Panny Marie v Pohledě). Zobrazení sv. Víta jako mladíka není na výzdobě oltářů zcela běžné. V samotné Rohrbachově tvorbě se s tímto typem setkáváme poprvé.

Andělé po stranách hlavního obrazu patří do stejné dílny jako figury na předešlém oltáři. Celkově musíme větší podíl řezbářské práce hledat ve značném dílenském podíle.

68/ Oltář Kalvárie

/obr. 93/

1737-1738

Kolín, kostel sv. Bartoloměje.

Dřevo, polychromováno a pozlaceno, (Panna Marie, sv. Jan Evangelista, Krucifix a Bůh Otec).

Literatura: Mádl (1897), s. 33-34 (neaut., 1738); Blažíček (1958), s. 211 (JFP, nedat.); UPC II (1978), s. 86 (IR, asi 1737-1738); Kořán (1963), s. 146 (IR, nedat.); Kořán (1988), s. 110 (IR, 1738); Blažíček (1989), s. 719 (IR, 1737-1738); Kořán (1999), s. 138 (IR, 1738).

Oltář Kalvárie je umístěn v Řeznické kapli, kam si ho roku 1737 objednal řeznický mistr Jan František Pábíček.

Nad svatostánkem je umístěn obraz chrudimského Salvátora. Po jeho stranách stojí Panna Marie a sv. Jan Evangelista. Charakterizuje je otevřená kompozice, která plně koresponduje s jinými Rohrbachovými figurami. Jejich postavy jsou oděny v rozevlátý šat. Na volné ploše retábula je umístěn ukřižovaný Kristus. Kolem asketického těla se vznáší expresivní draperie, která celku dodává na výrazu. Oltář je završen postavou Boha Otce na oblacích, ve kterých se prohánějí andělci. Kompozice a skladba draperie je řešena obdobně jako u ostatních soch.

V celkové výzdobě nechyběl ani Dismas a Gesmas. Dodnes se dochoval pouze kající Dismas. Figuru charakterizuje typický ostrý řez a vlající draperie. Obdobné řešení tohoto námětu známe z Rohrbachovy výzdoby pardubického kostela (dnes v tamním muzeu). Gesmas byl zničen při požáru roku 1796. Není náhodou, že právě pardubická a kolínská Kalvárie bývá v literatuře často spojována.

69/ Krucifix

/obr. 94/

1738

Mikulovice, kostel sv. Václava.

Dřevo, polychromováno, pozlaceno, v.160 cm.

Literatura: UPČ II (1978), s. 380 (neaut., 1738); Kořán (1988), s. 108 (IR, 1733–35); Pavlíček (1998), s. 139 (IR, 1738).

Sochu ukřižovaného Krista nalezneme na pravé straně vítězného oblouku. Ve 30. letech 18. století vytvořil Rohrbach několik velmi příbuzných Krucifixů. Dva z nich nalezneme v kostele sv. Bartoloměje v Pardubicích, další v Chrudimi nebo Kolíně.

Zdejší Kristus má celé tělo napjaté ve smrtelné křeči. Stavbu těla zvýrazňují do detailu provedené svaly, viditelné kosti, šlachy i žíly. Stejně je tomu u pardubických soch. Draperie mu na bedrech vytváří kaskádovitý útvar, který je přes kyčel spojen vlající zlacenou páskou se zbytkem látky. Ta se vlní ve větru pryč od stehna. Hlavu Kristus tiskne k prsům, čímž na jednom rameni vytváří hluboký stín. Víčka zavírá v posledních záchvěvech blížící se smrti. Tvář doplňuje krátce střížená bradka a rýhy odkazující na Kristův věk. Kučeravé vlasy se pod trnovou korunou stáčejí na záda. Nohy jsou přibity hřeby do obou nártů, stejně jako u ostatních Rohrbachových soch tohoto námětu. Nad hlavou visí potrhaná páska s nápisem INRI. Figura drží na jednoduchém kříži.

70/ Oltář sv. Mikuláše

/obr. 95-98/

1738

Dobřany, kostel sv. Mikuláše.

Dřevo, polychromováno a pozlaceno (sv. Petr, sv. Pavel, andělé a Bůh Otec). Autorství a datace archivně doloženy.

Literatura: Blažiček (1958), s. 211 (IR, 1738); Kořán (1970), s. 117 a pozn. 17 (IR, 1738); UPČ I (1977), s. 276 (IR, 1738); Kořán (1988), s. 110 (IR, 1738); Kořán (1999), s. 138-139 (IR, 1738).

Kostel sv. Mikuláše v Dobřanech u Dobrušky byl postaven roku 1738 na místě původního kostela asi ze 14. století. Ze stejné doby, jako výstavba dobřanského kostela, pochází i hlavní oltář, boční oltáře a kazatelna. Obrazy všech oltářů a další vybavení vznikalo ve stejné době jako oltáře samotné.

Zdejší mobiliář je dobře zachován. Velmi kvalitním sochám ubírá na kráse jen novodobá „pestrá“ polychromie. Všechny oltáře i s kazatelnou jsou téměř padesát let archivně doloženy jako dílo I. Rohrbacha.

Objevil se názor, že ve smlouvě na výzdobu kostela sv. Mikuláše, kterou uzavřel colloredovský úřad v Opočně přímo s Rohrbachem, je zmíněn jen hlavní oltář. Proto bylo nezbytné vyhledat smlouvu znovu a prověřit dané informace. V uzavřené smlouvě se mluví o zhotovení třech oltářů a kazatelny. Sochař měl práci dokončit do svátku sv. Václava roku 1738.

Hlavnímu oltáři dominují výrazně kvalitní sochy sv. Petra a sv. Pavla. Sv. Petr, umístěný na levé straně, nostalgicky sklání pohled k zemi. V pravé ruce třímá klíče. Vlasy a vousy se stáčí ve vrkočích.

Druhý světec je esovitě prohnutý a stejně jako jeho tělo symbolicky míří k nebi, stáčí se stejným směrem i pohled. Levou rukou drží meč a v pravé ruce má otevřenou knihu. Za povšimnutí stojí až podrobné zpracování desek knihy a také naznačení rozevřených stran.

Velice působivé jsou detaily obou soch, kdy expresivita a stylizace vlasů či vousů vytváří kontrast k naprosté realističnosti a propracovanosti žilnatých rukou a tváří. Pavlovy vousy splývají v bohatých silných pramenech až na hrud', ale vlasy má zakryty pláštěm. Měkké záhyby oděvu rozehrávají hru světla a stínů od nejjemnějšího

odstínění s postupem až k nejtmašším místům. Expresivní plášť se ovíjí kolem těla a doplňuje celkové pojetí kompozice.

Silnější dojem ještě podtrhuje rozvržení postav, kdy u Rohrbacha není výjimkou užít kontrast s tím, že nohy z části přesahují sokl. Obzvláště u těchto soch je prvek přesáhnutí zdůrazněn bosými chodidly. Dalo by se říci, že na rozdíl od andílků, kteří jsou více typizováni i v obličejích, jsou tváře světců provedeny s jakousi důkladností. Právě tyto znaky jsou typické pro Rohrbachovu tvorbu druhé poloviny třicátých let. Obdobné řešení figur těchto světců nalezneme v kostele v Chrasti, kde Rohrbach vytvořil část výzdoby.

Tabernákl se skládá ze sanktuáře, který je z části prosklený a v němž se nachází drobný zlacený kříž rámovaný lasturou. Nad touto částí mají své místo andílčí hlavy a kryptogram IHS. V téže rovině sedí po stranách dva andělci. Na štítu je posazen další drobný kříž. V této části se objevuje prvek voluty.

Za tabernáklem se prostírá mohutná plocha s oltářním obrazem sv. Mikuláše jak rozdává almužnu. Malířské dílo opět hojně obklopuje motiv andílčích hlav. Oltářní stěnu s postraními pilastry rámuje ionské sloupy. Na vrcholu sloupů jsou po obou stranách andělé, kteří kompozicí lehce napodobují postavy sv. Petra a sv. Pavla. Z šatu jim vyčnívají nohy a část ramen, jímž sochař opět dodal velmi propracovaný charakter. Všechny sochy, kromě andílků po stranách sanktuáře, jsou oděny v suknicích a svrchní plášť.

Obraz světce v oltářním nástavci lemuje zdobení mřížemi a andílčími hlavami. Na samém vrcholu se tyčí postava Boha Otce. Jeho plášť je rozpoříván až unášen vlajícím větrem. Pod nohama se mu roztahují oblaka, v kterých drží zeměkoule. Na nich nalezneme další hlavy andílků, jenž se zaklání a hledí na hlavní sochu nástavce.

71/ Oltář Panny Marie

/obr. 99/

1738

Dobřany, kostel sv. Mikuláše.

Dřevo, polychromováno, v.90 cm (putti), (Nejsvětější Trojice).

Autorství a datace archivně doloženy.

Literatura: Blažiček (1958), s. 211 (IR, 1738); Kořán (1970), s. 117 a pozn. 17 (IR, 1738); UPČ I (1977), s. 276 (IR, 1738); Kořán (1988), s. 110 (IR, 1738); Kořán (1999), s. 138-139 (IR, 1738).

Oltář Panny Marie nalezneme v hlavní lodi na evangelijní straně vítězného oblouku. Prostor, na němž je umístěn jen dosvědčuje, že mobiliář vznikl spolu s kostelem a to z důvodu, že oltáře přesně doplňují architekturu.

Spodní partii rámuje dvojice andílků. Postavu jim halí bohatě řezaná draperie expresivního pojetí, jíž sochař u každého kompozičně obměňuje. Opět si na nich můžeme povšimnout typického kontrastu. Na rozdíl od andílků druhého bočního oltáře, působí tito optimističtější dojmem. Možná je tomu tak proto, že hlavním motivem obrazu i oltáře se stalo narození. Rohrbach byl tedy schopen reagovat na daný námět. Krásné modelování těla i tváře zdůrazňuje dokonalé anatomické pojetí. Andílkům také ještě více vystupují obkrouhlé brady. Projevuje se tu výrazný prvek vysoce řezaných nadočnicových oblouků.

Mezi anděly stojí prosklený sanktuář s postavou Jezulátka. Na jeho vrcholu je kříž. Ve zdobení se objevuje jemná rokokaj. Nad oltářním obrazem Narození Panny Marie je hlava andílka ve velké zdobné lastuře.

Štítový nástavec završuje sousoší Nejsvětější Trojice. Mezi Kristem s křížem a Bohem Otcem leží korunovaná zeměkoule, nad níž se vznáší holubice Ducha svatého. Obě postavy horní partie se k sobě naklánějí a jejich ruce živě gestikulují. Figury Boha Otce i Krista se

v mobiliáři celého kostela opakují. Krista nalézáme ještě na vrcholu kazatelny a Boha na hlavním oltáři. Boha Otce zakrývá suknice i svrchní oděv, kdežto Krista a andělky jen plášť. Stylově jsou draperie i sochy pojaty stejně jako ostatní práce mobiliáře.

Oltářní architektura napodobuje vzhled barevného mramoru. Oba boční oltáře jsou však od pohledu více dekorativně zdobeny než hlavní. Vynikají tu mříže, voluty, lastury, rokaj a v neposlední řadě také rozviliny.

Těžko si představit původní podobu oltáře, co se týče polychromie. Nutno však podotknout, že současná podoba je značně nezdařilá. Tento problém však není tak markantní, aby zastínil kvalitu soch.

72/ Oltář sv. Jana Nepomuckého

/obr. 100, 101/

1738

Dobřany, kostel sv. Mikuláše.

Dřevo, polychromováno, v.90 cm (putti). Autorství a datace archivně doloženy.

Literatura: Blažíček (1958), s. 211 (IR, 1738); Kořán (1970), s. 117 a pozn. 17 (IR, 1738); UPČ I (1977), s. 276 (IR, 1738); Kořán (1988), s. 110 (IR, 1738); Kořán (1999), s. 138-139 (IR, 1738).

Architektura oltáře sv. Jana Nepomuckého je totožná s oltářem Panny Marie. Asi jediný zřetelný rozdíl nalezneme ve výzdobě mezi mřížemi, kde se vyskytuje prvek čtyřlístku. Umístěn je po pravé straně vítězného oblouku v hlavní lodi kostela.

Na postraních soklech spočívají dva andělci v nakročených pozicích. Pohled levého padá přímo do hlavní lodi. V rukou má otevřenou knihu nasměrovanou stejným směrem. Prstem ukazuje na německý nápis: „*Der Verschwiegene und Vernünftige wird geehrt.*“

Eceli 21, 31. “ Na levé straně knihy nalezneme totožný nápis v češtině: „*Mlčenlivý a rozumný vážen bude. Sirach 21, 31.*“ Slova jistě odkazují ke sv. Janu Nepomuckému a legendě o zpovědním tajemství.

Pravý anděl znovu odkazuje k oltářnímu světci. V levé ruce svírá zámek a pravou si klade před ústa v gestu naznačujícím mlčenlivost. Jeho smutný výraz napovídá o špatném konci oltářního světce. V řezbě všech andílků mobiliáře stojí za povšimnutí provedení vlasů. Kudrlinky se jim v bohatých vlnách stáčí kolem uší až na záda a vytváří živoucí účesy.

Mezi andílky stojí sanktuář, jehož štít tvoří lastura. Na ní je umístěn drobný propracovaný krucifix.

V oltářním nástavci se vznášejí dva andělci na oblacích. Za nimi do prostoru šlehají paprsky. Jeden téměř leží a druhý sedí s hlavou mírně zakloněnou. Křídla všech andělů v interiéru jsou jemně rytá se stříbrozlatou polychromií.

73/ Kazatelna

/obr. 102/

1738

Dobřany, kostel sv. Mikuláše.

Dřevo, polychromováno, (Dobry pastyř). Autorství a datace archivně doloženy.

Literatura: Blažíček (1958), s. 211 (IR, 1738); Kořán (1970), s. 117 a pozn. 17 (IR, 1738); UPČ I (1977), s. 276 (IR, 1738); Kořán (1988), s. 110 (IR, 1738); Kořán (1999), s. 138-139 (IR, 1738).

Nástěnná kazatelna je umístěna na pravé straně vítězného oblouku, do kterého z části zasahuje. Řečniště tvoří střídavě utvářenou plochu. Dělená je na tři části pomocí pilastrů se zlaceným modelovaným páskem. V centrálním poli je polychromovaný reliéf s výjevem Zázračného rybolovu.

Půdorys baldachýnu kopíruje řečniště. Jeho vrcholová část je ve vnitřním prostoru zdobena holubicí Ducha svatého. Okraj lemuje čabraka a čtveřice andílčích hlav. Další hlavy se nalézají těsně pod vrcholovou sochou Krista jako Dobrého pastýře s ovečkou na skále. Ježíš ovečce pravou rukou ukazuje cestu. Zvířátko je stylizované a chystá se vykročit správnou cestou. Kristův oděv kopíruje nakročenou postavu. Plášť však vlaje pod silou větru. Z jeho tváře číší starost o zvíře, se kterým rozmlouvá. Jak je psáno v Bibli: „*Vrátný mu otvírá a ovce slyší jeho hlas. Volá své ovce jménem a vyvádí je.*“ (Jan 10, 3).

74/ Oltář sv. Jana Nepomuckého

/obr. 103, 104/

1738

Havlíčkův Brod, kostel sv. Rodiny.

Dřevo, pozlaceno a polychromováno, v.180 cm (sv. Vít, sv. Václav), (putti).

Literatura: Kořán (1963), s. 145 (okruh JFP, 1746-1747); UPČ I (1977), s. 367 (IR, kolem 1730).

Portálový oltář sv. Jana Nepomuckého ve spodní partii zdobí figury sv. Víta a sv. Václava. Oproti jiným Rohrbachovým realizacím světců – vojáků jsou tyto dobře kompozičně zvládnuty. Nesetkáváme se tu s přílišnou strnulostí. Sochař totiž pomocí svrchního pláště figury rozpochoval. Styl řezby je v některých detailech odlišný (např. objemné provedení ušních lalůček).

Rohrbachovu ruku poznáváme ve figurách putti umístěných v oltářním nástavci. Poměrně kvalitní andílci plně odpovídají stylu řezby našeho sochaře.

75/ Dobrý pastýř

/obr. 105/

kolem 1739

Holice, kostel sv. Martina.

Dřevo, polychromováno, v.130 cm.

Literatura: Kořán (1988), s. 109 (snad IR a tovaryš, kolem 1739); Kořán (1999), s. 137 (snad IR a tovaryš, kolem 1739); KSD (2003), s. 77 (IR, kolem 1739).

V kostele v Holicích se nachází několik Rohrbachových realizací. Přestože Kořán vidí ve výzdobě z důvodu protažení figur hlavně práci tovaryše, u Dobrého pastýře je zřejmá přímo jeho ruka. Už Pavlíček poukázal na slezské východisko tohoto námětu (Michael Klahr st.- Dobrý pastýř ze zpodobnění kostela Nanebevzetí Panny Marie v Klodzku), které se v této části Čech objevuje poměrně často. Jiné kompoziční řešení, ale stejný způsob řezby představuje Rohrbachova socha Dobrého pastýře v Dobřanech.

76/ Sv. Jan Nepomucký

/obr. 106/

kolem 1739

Holice, kostel sv. Martina.

Dřevo, polychromováno, v.180 cm.

Literatura: Kořán (1988), s. 109 (snad IR a tovaryš, kolem 1739); Kořán (1999), s. 137 (snad IR a tovaryš, kolem 1739); Bohdaneč (2001), s. 34 (snad IR a tovaryš, kolem 1739).

Zřejmě další realizací Rohrbachovy dílny v Holicích je sv. Jan Nepomucký. Světec se nachází v nice hlavní lodi. Draperií rozpořbovaná figura je umístěna na oblacích. V řezbě sledujeme kvalitní spolupráci některého ze členů dílny, která pozměnila typický charakter Rohrbachových soch.

Světec drží v ruce kvadrátek a za druhou paží má zastrčenou palmovou ratolest. Kolem hlavy mu typicky obíhá svatozář s pěti hvězdami.

77/ Sv. Václav

/obr. 107/

kolem 1739

Holice, kostel sv. Martina.

Dřevo, polychromováno, v.180 cm.

Literatura: Kořán (1988), s. 109 (snad IR a tovaryš, kolem 1739); Kořán (1999), s. 137 (snad IR a tovaryš, kolem 1739); Bohdaneč (2001), s. 34 (snad IR a tovaryš, kolem 1739).

Socha sv. Václava se nachází v nice hlavní lodi a tvoří protějšek sv. Janu Nepomuckému. Nepochybně vznikla stejnou rukou. Obdivuhodná je hlavně otevřená kompozice sochy, kdy světec ruku s knížecí čapkou drží od těla a druhou si přikládá k srdci. Sochař figuru esovitě rozpohyboval pomocí postavení na vzdouvajících se oblacích. Vše doplňuje svrchní plášť, který vlaje kolem světce.

78/ Oltář Panny Marie

/obr. 108, 109/

před 1740

Bojanov, kostel sv. Víta.

Lipové dřevo, polychromováno, v.93 cm (putti).

Literatura: Chytil (1900), s. 4 (neaut., pol. 18. stol.); UPČ I (1977), s. 98 (neaut., poč. 18. stol.); Pavlíček (1998), s. 67 (IR, po 1740).

Na Rohrbachovo autorství bočních oltářů v Bojanově poprvé upozornil Pavlíček. Zdejší výzdoba má analogii v interiéru dobřanského kostela, který je smluvně doložen. Proto se i datace

bojanovských figur bude pohybovat před rokem 1740. Zdejší sochy jsou velmi kvalitní.

Oltář Panny Marie se rozprostírá na levé stěně vítězného oblouku. Architektura oltáře se přizpůsobuje lince zdi. Levá část se pravouhle ohýbá a zasahuje do stěny hlavní lodi. Pravá část vniká do prostoru pod obloukem. Celistvou stěnu vytváří jedině mariánský obraz. Části okolo se sestávají z menších i větších rokají, jež jsou různě prolámané. Někdy tento prostor vyplňuje motiv mřížky.

Nad mensou je vestavěn svatostánek se zlaceným reliéfem božího oka. Vsazený je pod baldachýnek, jehož stříška měla zřejmě sloužit pro umístění sošky nebo atributu, tak jak vidíme u protějšího oltáře sv. Tomáše. Dnes zde stojí pozdější socha Panny Marie.

Centrální obraz adorují dva andělci. Anděl nalevo má ruce zaklíněné do sebe. Klín a rameno mu kryje zlatá draperie. Pohled stáčí nahoru. Kratší vlasy působí neklidně.

Pravý putti tiskne dlaně s roztaženými prsty k hrudi. Na boubelatých rukou vynikají realistické prvky dolíčků v kůži a kloubů. Postavu zahaluje přirozeně skládaná a vzdušná látka podobně, jako předešlého anděla. Vlasy spočívají v klidných vlnách na zádech.

79/ Oltář sv. Tomáše

/obr. 110, 111/

před 1740

Bojanov, kostel sv. Víta.

Lipové dřevo, polychromováno, v.85 cm (putti), v.42,5 cm (Panna Marie).

Literatura: Chytil (1900), s. 4 (neaut., pol. 18. stol.); UPČ I (1977), s. 98 (neaut., poč. 18. stol.); Pavlíček (1998), s. 67 (IR, po 1740).

Architektura druhého bočního oltáře koresponduje s předešlým. Rozlišnost nalezneme jen ve zdobných prvcích. Zde však hraje

mnohem důležitější roli rozvilina. Dřevěnou hmotu rokaje narušuje výraznější řezba se zlatým lemem. Namísto svatostánku vyniká prostor pod baldachýnem, kde stojí Rohrbachova drobná soška Panny Marie. Na kvalitní modlicí se figuře vyniká sochařův talent rozpohybovat kompozici. Tvarování draperie spodního šatu je ornamentální, aby mohly lépe vyniknout záhyby svrchního pláště.

Oltářní obraz, s výjevem setkání Krista s nevěřícím Tomášem, je ze stran ohraničen figurami dvou stojících putti. Pravý se vyznačuje esovitým prohnutím, které ještě zdůrazňuje gestikulace rukou. Plášť se mu v trojúhelném útvaru tiskne ke klínu a ovívá zbytek těla. Na trupu ho drží zlatý pásek vedoucí kolmo přes hrud'.

Druhý anděl natáčí celé tělo k levé straně. Loktem se opírá o mramorový rám obrazu. V ruce drží knihu. Druhou dlaní kyne k lodi kostela.

Všechny sošky andělů z bočních oltářů mají decentní polychromii.

80/ Kazatelna

/obr. 112/

před 1740

Bojanov, kostel sv. Víta.

Lipové dřevo, polychromováno, v. cca 90 cm (sv. Augustin, sv. Ambrož, sv. Jeroným, sv. Řehoř Veliký), v. cca 120 cm (Vítězný Kristus).

Literatura: Chytil (1900), s. 4 (neaut., pol. 18. stol.); UPČ I (1977), s. 98 (neaut., poč. 18. stol.).

V hlavní lodi kostela sv. Víta v Bojanově se nachází nástěnná kazatelna. Architektura i zdobení je mnohem střízlivější než u bočních oltářů. Všem jejím částem dominuje imitace červeného a růžového mramoru. Schody člení modrá pole se zlatým mřížkovým dekorem.

Čtvercové řečniště s okosenými rohy je děleno pomocí sloupků. Kolem něj a na baldachýnu sedí postavy církevních otců. Střechu korunuje vítězný Kristus.

Záhyby oděvů jsou vzdušné a rozehrávají hru světla a stínu. Řezby tváří odpovídají typu užívaného Rohrbachem. Střechu lemuje čabraka. Na jejím čele drží medailon s reliéfem Zázračného rybolovu.

81/ Kazatelna

/obr. 113, 114/

1740

Lázně Bohdaneč, kostel sv. Maří Magdalény.

Dřevo, bíle štafírováno a pozlaceno, (putti a anděl Posledního soudu).

Literatura: UPČ I (1977), s. 91 (Braunův následovník, 1740); Kořán (1988), s. 109 (IR, kostel dostavěn roku 1737); Pavlíček (1998), s. 141 (IR, 1740).

Zdejší nástěnná kazatelna dominuje levé straně vítězného oblouku. Bohatě profilované řečniště podepírá konzolka s andílčími hlavami na zlaceném obláčku. Střední partii této části zabírá zlacený reliéf Rozeslání apoštolů a učedníků. Dekor střídme doplňují zlacené ornamenty.

Přímo na vrcholové stříšce jsou umístěna hlavní sochařská díla kazatelny. Sedící andílek drží v pozvednutých rukách kříž. Nohy má spuštěné přes okraj. Napravo spočívá druhý anděl s holí, kolem které se ovíjí had. Oba andílky halí kolem beder draperie. V kontrastu k jejich bílému provedení jsou zlacená křídla.

Na úplném vrcholu kazatelny poznáváme anděla Posledního soudu. Figura sedí na mrakové hmotě. Nutno je upozdit na nezdařilé provedení nohou. Sochař tuto partii bohužel anatomicky nezvládl. Druhotná kvalita je zřejmá na celé sochařské výzdobě kazatelny. Zajímavý je též provedení šat anděla. Nakloněnou hlavu dotváří

vlasý, které sochař modeloval jako hmotu. Tuto masu pak jen tu a tam narušil vlnou. Anděla zvýrazňují vysoko roztažená křídla, tak dominuje celé kazatelně.

82/ Oltář sv. Jana Nepomuckého

/obr. 115/

1740

Dobřenice, kostel sv. Klimenta.

Dřevo, pozlaceno, v.80 cm (děti), v.115 cm (světci), v.200 cm (sv. Jan Nepomucký).

Literatura: Cechner (1904), s. 13 (neaut, pol. 18. stol.); UPČ I (1977), s. 276 (okruh IR nebo J. Procházky?, kolem 1740); Kořán (1988), s. 109 (IR, kolem 1740), Blažiček (1989), s. 721 (IR, 1740), Kořán (1999), s. 137 (IR, kolem 1740).

Na počátku 20. století neslo celé vybavení světle žlutý nátěr. Jen sochy byly ponechány zlacené. Baldachýnovému oltáři zasvěcenému sv. Janu Nepomuckému patří bohatá sochařská výzdoba.

V centru pod stříškou stojí již zmíněný světec, který rozděluje almužny dvěma dětem u svých nohou. Nepříliš časté ztvárnění zvládl sochař skvěle. Ústřední figura působí už svou velikostí dominantně. Rozpohybovanou sochu doplňuje ve výraznosti i vrstvicí se bohatě traktovaná draperie. Po stranách adorují sv. Jana Nepomuckého dva světci s berlemi. Oděni jsou do pláště, který se jim tiskne těsně k tělu a za zády vlaje. Oblé řasení známe z Rohrbachova díla.

Na vrcholu oltáře trůní archanděl Gabriel s dvěma putti. V rukou drží pozoun a knihu. Tvarování draperie i těla je obdobné jako u zbylých figur oltáře.

83/ Kazatelna se zpovědnicí

/obr. 116, 117/

1740

Dobřenice, kostel sv. Klimenta.

Dřevo, pozlaceno, v.115 cm (sv. Vít), v.105 cm (neznámá světice), v.55 cm (putti).

Literatura: Cechner (1904), s. 13 (neaut, pol. 18. stol.); UPČ IV (1982), s. 470 (IR, po 1740); Kořán (1988), s. 109 (IR, kolem 1740); Blažiček (1989), s. 721 (IR, 1740); Kořán (1999), s. 137 (IR, kolem 1740).

Kazatelna se zpovědnicí vytváří kompozičně protějšek bočnímu oltáři. Na stěnách řečniště jsou připevněny reliéfy za života církevních otců. Uprostřed je doplňují dva putti s jejich atributy. Celé řečniště na bocích adorují sv. Vít a neznámá světice. Kvalitní figury zakrývá hojně řasený šat.

Na stříšce kazatelny spočívá anděl posledního soudu obklopený andílky a hlavičkami putti. Celek je řešen obdobně jako na oltáři sv. Jana Nepomuckého.

Podle stylu řezby a dalších detailů nemůže být pochyb, že se jedná o díla Ignáce Rohrbacha.

84/ Sv. Kliment

/obr. 118/

1740

Dobřenice, kostel sv. Klimenta.

Kámen, zlacené detaily.

Literatura: Cechner (1904), s. 11 (neaut., nedat.); UPČ I (1977), s. 276 (neaut., po r. 1740).

V segmentové výseči v přední fasádě kostela se nachází nepochybně Rohrbachova socha sv. Klimenta, kterému u nohou sedí putti.

Mohutná draperie vyplňuje celý prostor. Na tváři světce hledícího k nebi je zcela jistě čitelný Rohrbachův rukopis. Sochu doplňují zlacené detaily (tiára, berla, lemy šatu).

85/ Sv. Jan Nepomucký

/obr. 119/

1740

Žumberk, Laušmanovo náměstí.

Kámen, nadživotní velikost. Nápis na římse soklu: DIVO CZECHIAE THAVMATVRGO REVERENTI PIETATE EXPOSVIT, na soklu: NENOS BELLA PREMANT PESTIS QVE FAMES MALA CVNCTA SVPPLICITER PETIMVS DIVE! PRECARE DEVM.

Literatura: Chytil (1900), s. 222–223 (neaut., nedat.); UPČ IV (1982), s. 449 (neaut., 1. pol. 18. stol.); Pavlíček (1998), s. 140 (IR, 1740?).

Na Laušmanově náměstí v Žumberku se nachází jedna z nejkvalitnějších kamenných prací, které Rohrbach vytvořil. Kolem celého sousoší sv. Jana Nepomuckého obíhá balustráda. Nad nápisem v soklu sochy je kartuš s pozlaceným jazykem jako tradičním atributem světce. Následuje další nápis na římse, na níž navazují oblaka. Pavlíček se domnívá, že nápis na soklu skrývá chronogram, podle kterého by socha vznikla roku 1740.

Kompozici dominuje esovitě prohnutá postava světce. Draperie šatu se tvaruje v plyných záhybech. Její řasení je víceméně mělké. Pouze v několika partiích jde více do hloubky. Reliéfne pojaté zdobení kožešinového pláště dodává celku jemnost, stejně jako pozlacené detaily celého roucha. V rozpjatých pažích drží světec kvadrátek a Staroboleslavské paládium, které je také pozlacené. Tvář

s pootevřenými ústy, výrazným nosem a hluboce vykrojenýma očima vyjadřuje radost podobně jako ostatní postavy sousoší. Na vysokém čele má světec několik vrásek. Vlasy se mu nepatrně vlní až na záda. Kolem hlavy sv. Jana obíhá svatozář, tradičně s pěti hvězdami.

V levé části sousoší klečí dospělý anděl, jenž se dotýká rochetou světce. Typově ho můžeme přirovnat k dalším Rohrbachovým andělům (Lázně Bohdaneč). Bohatě řasená draperie se mu v nadýchaným útvarech vznáší kolem těla. Tvář s lehkým úsměvem je k nám natočena z profilu.

Na druhé straně se do oblak boří putti. Tvář i pohled upírá prudce nahoru. V ruce drží klíč. Druhou paži zvedá, aby se mohl dotknout kartuše s reliéfní scénou svržení světce do Vltavy. Stavba těla odpovídá kvalitním řezbám stejného námětu (Dobřany).

Třetí andílek ze sousoší vykukuje za ramenem sv. Jana Nepomuckého. Světec se přidržuje buclatou rukou, ve které jsou vidět doličky. Mezi prsty má ležérně vsunutou ratolest. Jeho usměvavá tvář s kulatými tvářemi shlíží dolů. Odlehčuje tak celý výjev a vtahuje diváka do děje. Právě tyto sochařské prvky svědčí o tom, že Rohrbach byl nejen vynikající řezbář, ale také kamenosochař.

86/ Sv. Jan Nepomucký

/obr. 120/

kolem 1740

Opočno, výklenek domu čp.14 na náměstí, (dům kolem 1740).

Kámen, v. cca 50 cm.

Literatura: nepublikováno

V několika svých člancích se Kořán zmiňuje o existenci několika kamenných soch v Opočně, které připisuje Ignáci Rohrbachovi. Zda mezi ně počítá i sošku sv. Jana Nepomuckého není jasné. Figura se nachází na boční stěně domu na náměstí v Opočně.

Umístěna je v nice, kterou rámuje štukový dekor. Hlavním prvkem výzdoby se stala mušle. Ta je vlepená i v konše za hlavou sochy.

Sokl pod soškou po stranách ohraničují voluty. Jeho střed zaplňují opět motivy mušle. Světec stojí vzpřímeně, jen hlavu mírně naklání ke kříži na své paži. Kolem jeho nohou se omotává ryba. Atribut odkazuje na utonutí sv. Jana Nepomuckého ve Vltavě. Oblečen je klasicky v klerice, rochetě a plášti. V ruce podél těla drží kvadrátek, což vysvětluje jeho prostovlasost. Tvář s pootvřenými ústy porůstá plnovous. Pohled padá dolů do prázdna. Delší vlasy se stáčí podél krku. Nad hlavou se zvedá kovový doplněk svatozáře. Časem tu však zůstala pouze jedna hvězda z pěti. Draperii šatu člení pravidelné vrypy. Výrazně provedený lem rochety zdůrazňuje nenápadné záhyby oděvu. Podobný rukopis můžeme sledovat na mnoha dalších kamenných figurách tohoto sochaře.

87/ Oltář Narození Panny Marie

/obr. 121, 122/

kolem 1740

Dašice, kostel Narození Panny Marie.

Dřevo, polychromováno a pozláceno, v.150 cm (sv. Anna, sv. Josef, sv. Jan Nepomucký, sv. Jáchym).

Literatura: Blažíček (1958), s. 211 (IR, kolem 1740); UPČ I (1977), s. 245 (IR, kolem 1740); Kořán (1988), s. 109 (IR – dílna, nedat.); Kořán (1999), s. 137 (IR – dílna, nedat.).

V literatuře bývají považovány za Rohrbachovo dílo pouze sochy sv. Josefa a sv. Jana Nepomuckého. Ve stejném duchu je provedena i figura sv. Anny. Její protějšek, sv. Jáchym, za ostatními řezbami lehce pokulhává, přesto snad patří k tomuto souboru.

Sv. Josefa i sv. Jan Nepomuckého charakterizuje otevřenější kompozice založená převážně na vznášející se draperii. Obzvláště u

první figury se projevuje její bravurní zvládnutí. Světec drží Ježíška nad pevnou nohou a zbylé končetiny se pohybují v prostoru. V partii tváře jsou znatelné rysy Rohrbachovy tvorby stejně jako u sv. Jana Nepomuckého. Šat druhého světce přece jen více kopíruje tělo a řasí se v ostrých jemných záhybech.

Pohled sv. Anny i s rukama míří do hlavní lodi. Rytmičká traktace nevýrazné draperie odkazuje k dílenské spolupráci. Tvář však vyšla ze stejné dílny jako figura Panny Marie v augustiniánském kostele v Havlíčkově Brodě.

88/ Oltář Panny Marie Bolestné

/obr. 123/

kolem 1740

Dašice, kostel Narození Panny Marie.

Dřevo, polychromováno a pozlaceno, v.110 cm (anděl), v.140 cm (Panna Marie Bolestná).

Literatura: UPČ I (1977), s. 245 (IR, kolem 1735); Kořán (1988), s. 109 (IR, nedat.).

Baldachýnový oltář Panny Marie je umístěn v postranní kapli kostela v Dašicích. Rozdělit ho můžeme na tři úrovně.

V první figury andělů adorují Jezulátko. Východisko jejich ztvárnění můžeme hledat v sochách oltáře sv. Barbory v Běstvině a to především ve zpracování tváře.

V druhé úrovni, nad Jezulátkem, se nachází sousoší Panny Marie Bolestné s andělem, který drží její hroučící se mrtvé tělo s mečem v srdci. Anděl se dívá k oltářnímu nástavci, kde je umístěno hořící srdce obklopené putti.

Za obzvláště zdařilé považuji provedení šatu jak anděla, tak Panny Marie. Draperie se vrství z jemných ostrých skladech a celému výjevu dodává nadpozemskou atmosféru.

89/Sv. Augustin, Bůh Otec a církevní otec

/obr. 124/

kolem 1740

Vysoké Mýto, kostel sv. Vavřince. Původně kostel sv. Mikuláše ve Vraclavi.

Dřevo, nepolychromováno, v.170 cm (sv. Augustin), v.150 cm (Bůh Otec), v.175 cm (církevní otec).

Literatura: Kořán (1988), s. 109 (IR, nedat.); Kořán (1999), s. 137 (IR, nedat.); KSD (2003), s. 77, č.k. 83 (IR, kolem 1740).

Další velice kvalitní figury Rohrbachovy vrcholné tvorby zdobily oltář v kostele sv. Mikuláše ve Vraclavi, jehož architektonická složka již odkazovala k rokoku. Po jeho rozebrání byly přesunuty do vysokomýtského kostela, kde stojí v hlavní lodi. Svým provedením odkazují k dalším realizacím tohoto sochaře. Obzvláště k sochám sv. Víta a Vojtěcha z kostela v Bohdanči. Vrstvení draperie šatu je v souladu s expresivním ztvárněním kompozice i tváří.

90/Sv. Jan Nepomucký

/obr. 125/

kolem 1740

Heřmanův Městec, kostel sv. Bartoloměje. Rokokový boční oltář sv. Jana Nepomuckého.

Dřevo, leštěná běl, nadživotní velikost.

Literatura: Chytil (1900), s. 162 (neaut., 1756–62); UPČ I (1977), s. 376 (díleňský okruh Pacáků, 1762); Pavlíček (1998), s. 139-140 (IR, před 1740).

Kostel v Heřmanově Městci roku 1740 vyhořel. Pavlíček sv. Jana Nepomuckého považuje za dílo vzniklé krátce před požárem s následným umístěním na mladší oltář. Stylově sochu řadí k výzdobě

pardubického a bohdanečského kostela. S tímto hlediskem nezbyvá než souhlasit.

Kvalitní zpracování světce nese všechny prvky Rohrbachovy tvorby. Ať už celkovou kompozici, tak traktování draperie a řezbu tváře. Výsledný efekt celého oltáře svědčí o tom, že se počítalo s umístěním této sochy od samého počátku.

91/ Kazatelna

/obr. 126/

kolem 1740

Havlíčkův Brod, kostel Nanebevzetí Panny Marie.

Dřevo, polychromováno a pozlaceno, v.100 cm (evangelisté).

Literatura: UPČ I (1977), s. 366 (neaut., kolem 1740); Kořán (1988), s. 110 (IR, kolem 1740); Kořán (1999), s. 138 (IR, kolem 1740).

Za další práci Rohrbachovy dílny pro děkanský kostel v Havlíčkově Brodě považují vedle dvou bočních oltářů i kazatelnu. Nepříliš kvalitní figury čtyř evangelistů a putti jsou stylově provedeny obdobně jako sochařská složka oltářů. Čelo řečniště zdobí mělký reliéf se scénou Zázračného rybolovu.

92/ Oltář Panny Marie

/obr. 127, 128/

kolem 1740

Libčany, kostel Nanebevzetí Panny Marie.

Dřevo, polychromováno a pozlaceno, v.100 cm (andělé).

Literatura: Cechner (1904), s. 147 (neaut., nedat.); Kořán (1988), s. 109 (IR, kolem 1740); Kořán (1999), s. 137 (IR, kolem 1740).

Boční oltář Panny Marie se nachází na levé stěně hlavní lodi. Linie zdi vytváří výklenek, do kterého je celek vměstnán.

Nad mensou se klene svatostánek se zlaceným reliéfem ukřižovaného Krista. Stříšku tabernáklu završuje soška stejného motivu. Po stranách jsou čtyři nakoso posazené medailony s výjevy ze života Panny Marie. Spodní část po stranách ohraničují kolmé volutové sokly, na kterých klečí z obou stran dospělí andělé.

Socha na evangelní straně spočívá ve stříbrných oblacích. Ruce sochař ztvárnil v elegantních gestech. Horní část šatu mu v diagonále padá z ramene. Nad boky ho stahuje opasek a tak pod ním vzniká nařasená masa látky. Anděl stáčí pohled k trůnici Panně Marii v centru retábula. Vlasy tvoří husté a dlouhé kadeře.

Ramena druhého anděla jsou opět holá, ale zbytek těla kryje šat. Tvář s hloubavým pohledem sklání k reliéfu Ukřižovaného. Rty tiskne pevně k sobě.

Rám v centru retábula tvoří mušle, které přechází v rokaje a rozviliny. Střed oltáře zakončují mohutné voluty. Na nich visí nařasená měňavá látka se zlatým okrajem. Podobnou výzdobu můžeme vidět na oltářích pardubického a hlinského kostela.

V oltářním nástavci jsou připevněny další tři malované medailony. Střední kryje stříška s čabakou. Pod malbou na levé straně se vznáší putti, který prstem ukazuje na dění na obraze. Tvář má hluboko vyřezané oční otvory a velmi vysoké čelo. U nohou sošky se k sobě tisknou dvě andílčí hlavičky. Sochařská výzdoba pravé strany oltářního nástavce měla zřejmě obdobný charakter. Bohužel se nám nedochovala. Samotný vrchol se skládá z andílčích hlaviček a monogramem Maria, který obklopují paprsky.

Řezba tváří, draperie i složení kompozice odpovídá tomu, že sochy vytvořil Ignác Rohrbach se svou dílnou.

kolem 1740

Libčany, kostel Nanebevzetí Panny Marie.

Dřevo, polychromováno a pozlaceno, v.95 cm (putti)

Literatura: Cechner (1904), s. 147 (neaut., obraz 1746); Kořán (1988), s. 109 (IR, kolem 1740); Kořán (1999), s. 137 (IR, kolem 1740).

Architektura i výzdoba oltáře má svůj vzor v předešlé Rohrbachově tvorbě (Dobřany, Bojanov).

Tabernákl, stejně jako druhý boční oltář, zdobí zlacený reliéf a soška Ukřižovaného. Po jeho stranách se ke stěně lepí dvojice medailonů. Na okrajových soklech s volutami posedávají dva velice kvalitní andílci. Zřejmě z ruky Rohrbacha.

Obláčky na levé straně nesou anděla, který s rozevřenou náručí hledí směrem k oltářnímu obrazu se sv. Rodinou. Posazen je čelem k nám, ale v pase se otáčí a tak rozehrává zajímavou kompozici. Figura je anatomicky výborně ztvárněná. Buclaté nožičky se opírají o oblaka.

Anděl na epištolní straně se otáčí přímo k nám. Kolem břicha se mu táhne pás těkavě lámané draperie, která pokračuje kolmo nahoru přes rameno. Rukou kyne k hlavní lodi. Tato socha je nejbližší andílkům z bočních oltářů v Dobřanech.

Do centra oltářního nástavce jsou vsazeny dva malované medailony. Dvojici obrázků seshora kryje stříška s andílčími hlavičkami a čabrákou. Na vykrojených bocích nástavce spočívají další nakoso položené medailony. Před nimi se vzdouvá kápě, pod níž se choulí dvojice andílčích hlav. Poměrově jsou větší než hlavy andílků nad nimi. Pravý anděl se chystá k letu. Draperie přehozená přes rameno zahaluje klín a za zády se formuje pod vírem vzduchu začínajícího pohybu. Socha andílka na opačné straně stojí pevně. Ruce zvedá spolu s pohledem k nebi. V centru nástavce září mezi paprsky

kryptogram. Na samém vrcholu oltáře polehává dvojice andílků, kteří drží kaditelnici a nádobu na hostie.

94/ Kazatelna

/obr. 131/

kolem 1740

Libčany, kostel Nanebevzetí Panny Marie.

Dřevo, polychromováno a pozlaceno.

Literatura: Cechner (1904), s. 147 (neaut., 1. pol. 18. stol.).

V soupisech památek z počátku 20. století je sochařská složka kazatelny popisována objemněji. Původně se zde nacházeli ještě tři andílci představující víru, naději a lásku. Ty však byli během minulého století odcizeny.

Dnes kazatelnu zdobí pouze vrcholová socha Boha Otce. Kvalitní figura je oděna do vlající draperie. Řezba tváře i vousů zcela jasně vypovídá o Rohrbachově ruce.

95/ Oltář Panny Marie Opatovické

/obr. 132, 133/

kolem 1741

Osice, kostel Nanebevzetí Panny Marie.

Dřevo, pozlaceno, v.115 cm (evangelisté), v.55 cm (putti).

Literatura: UPČ II (1978), s. 553 (JR, kol 1730–40); Kořán (1988), s. 109 (IR, nedat.); Kořán (1999), s. 137 (IR, nedat.)

Architektura oltáře se sestává z umělého tmavého mramoru. Kompozice obou bočních oltářů je totožná. Mensu zdobí reliéf, následují dvířka tabernáklu s křížem, které po bocích rámují sochy světců. V nástavci se pak nacházejí oblačné scény s putti. Všechny

figury oltáře jsou včetně reliéfů pozlacené. Prostory kolem svatostánku doplňuje zlacený dekor mřížky, mušlí a rozvilin.

Na volutových soklech po stranách stojí figury evangelistů. Postavy jsou lehce esovitě rozpohybované, v rukou drží knihy a jedna brk. Výrazně skládaná draperie se vznáší kolem těla v mohutných záhybech. Na nohou a rukou se projevují realistické prvky, které dobře poznáváme v celé Rohrbachově tvorbě. Stejně tak typická pro tohoto sochaře je skladba vlasů a rysy tváře.

Reliéf Nanebevzetí Panny Marie v oltářním nástavci rámuje postavy dvou andílků a hlavy putti. Vrcholová dvojice andělů nese korunu. Buclaté tváře, kompozice těla a vlasů hovoří jasně pro Rohrbachovo autorství.

96/ Oltář sv. Anny

/obr. 134/

kolem 1741

Osice, kostel Nanebevzetí Panny Marie.

Dřevo, pozlaceno a postříbřeno, v.115 cm (Mojžíš a sv. Jan Křtitel), v.55 cm (putti), obraz sign. „Reginae Hradecii *Maiwald* 1741“.

Literatura: UPČ II (1978), s. 553 (IR, kol 1730–40); Kořán (1988), s. 109 (IR, nedat.); Kořán (1999), s. 137 (IR, nedat.).

Hlavní sochařskou složkou oltáře jsou sochy sv. Jana Křtitele a Mojžíše. Postavy se přes všechnu snahu vyznačují spíše strnulostí.

Sv. Jan Křtitel si přes paži přehazuje šat, který se v úrovni boků prudce stáčí, aby zahalil bedra. Na druhé straně vzniká skrumáž látky, ze které část padá až k chodidlům. V ruce drží berlu. Tvář s rohrbachovskými rysy ohraničuje kudrnatá bradka. Světce na soklíku doprovází již tradičně beránek, který je postříbřený.

Pravá strana je vyřešena obdobně. Starozákonní Mojžíš komunikuje s andílkem, který přistál na vedlejším soklu. Figura

setrvává ve vzpřímené poloze. Socha sama osobě není příliš kvalitní, stejně jako nevýrazné řešení draperie. Světec paží objímá desky, na kterých má sepsané Desatero Božích přikázání. Prstem druhé ruky na ně ukazuje a hlavu přitom sklání k andílkovi, který k němu vzhlíží. Draperie se kolem něj točí podobně jako u sv. Jana Křtitele. Zde však přece jen v umírněnější formě.

Nádherně zdobený zlacený rám dominuje nejen retábulu, ale i celému oltáři. V jeho centru se nachází anenský obraz z roku 1741. Podle tohoto data můžeme předpokládat i vznik obou bočních oltářů.

Horní partie obruby se táhne až do oltářního nástavce, kde přechází v další poměrně plošný reliéf setkání sv. Anny a sv. Jáchyma u Zlaté brány. Na volutových výběžcích sedí dva putti. Levý andílek drží lilii, což poukazuje na Pannu Marii. Druhý drží knihu, další atribut sv. Anny. Upozorňuje tak na starozákonní zaslíbení Mesiáše. Oba dva mají protažené líce.

Mezi vrcholovou trojicí soch vyniká dospělý anděl s postříbřeným rohem hojnosti na rameni. Z rozšířeného konce se sypou květiny, klasy a ovoce. Dovnitř nahlíží zvědavý andílek.

Na závěr je třeba podotknout, že zlacené řešení není příliš šťastné a to z důvodů potlačení charakteru a působnosti řezby.

97/ Oltář sv. Jana Nepomuckého

/obr. 135/

1743

Mikulovice, kostel sv. Václava.

Dřevo, polychromováno a pozlacené, v.150 cm (sv. Jan Nepomucký), v. 80 cm (sv. Florián, sv. Šebestián). Sochy uloženy na faře v Mikulovicích.

Literatura: Kořán (1970), pozn.17 (IR, nedat.); Kořán (1971), s. 210 (IR, nedat.); UPČ II (1978), s. 380 (IR, 1743); Kořán (1988), s. 108 (IR, 1733–35); Pavlíček (1998), s. 143 (IR a dílna, 1743).

Oltář sv. Jana Nepomuckého stojí v hlavní lodi přímo proti vstupu z jižní strany. V současnosti jsou oltářní sochy uloženy na zdejší faře, takže v kostele se nachází pouze architektura.

Nad mensou se skví zdobený svatostánek. Uprostřed je krucifix obklopen hvězdami. Okraje tabernáklu lemují zlacené rokaje a rostlinné ornamenty.

Ústřední postava sv. Jana Nepomuckého vychází ze starších Rohrbachových prací (světec z fary v Bohdanči, parapet kašny v Chrudimi). Klečící postava drží v rukou krucifix. Zpracování draperie i řezba tváře odpovídá Rohrbachově ruce.

Postraní sochy zobrazující sv. Floriána a sv. Šebestiána jsou méně kvalitní. Pavlíček upozornil, že se z větší části jedná o dílenské práce.

98/ Svatojánské oratorium

/obr. 136/

1744

Platěnice.

Kámen, životní velikost. Datováno nápisem. Na soklu – vpředu: reliéf Českobudějovické madony; vzadu: LETA 1744 TATO STATVA S. JANA NEPOMUCKEHO WIZDWIZENA A NAKLADEM P JAKUBA WINARŽE PLATIENSKEHO MLINARZE A OD DWOGICZTI HODNEHO P. JANA JOZEFA DIEDICZE FARARE ROWENSKIHO TOHO ROKV DNE 7 SEPTEMBER POSWECZENA; na boku: I F(R?) M B S S C R.

Literatura: UPČ III (1980), s. 77 (neaut., 1744); Kořán (1988), s. 109 (IR, 1744); Pavlíček (1998), s. 143 (IR, 1744).

Svatojánské sousoší se nachází na soukromé zahradě, která patří k mlýnu. Umístěno je pod stromem, jehož větve neumožňují pohled na celý objekt.

Na oblacích s andílčími hlavami stojí modlitební klekátko s reliéfem znázorňujícím zpověď královny Žofie. Kristus oděn ve vlající draperii stojí na pravé straně. Jeho figura působí dojmem pohybu. Kolem tváře se mu stáčí vlny vlasů, které odkazují na stejného sochaře.

Sv. Jana Nepomuckého, jenž před Kristem pokleká, značně poznamenaly exteriérové podmínky. Rysy jeho tváře jsou téměř nečitelné.

Celkovým zpracováním řadíme oratorium k obzvláště kvalitním dílům, které sochař vytesal. Vývoj tohoto kultu u Braunových následovníků rozebral Kořán.

99/ Oltář sv. Barbory

/obr. 137/

1744

Kolín, kostel sv. Bartoloměje.

Dřevo, polychromováno a pozlaceno. Autorství a datace doloženy archivně.

Literatura: Mádl (1897), s. 32 (I. Rohrlach řezal v Chrudimi, 1749); Blažíček (1958), s. 211, pozn. 274 (IR, do 1746); Kořán (1963), s. 145, 146, 148, pozn. 20 (IR, 1744); UPČ II (1978), s. 86 (IR, 1744); Kořán (1988), s. 110 (IR, 1744); Blažíček (1989), s. 719 (IR, 1743); Kořán (1999), s. 138 (IR, 1744).

Oltář sv. Barbory se nachází ve Šperlingovské kapli kolínského chrámu sv. Bartoloměje. Smlouva uzavřená s Rohrbachem dne 14. srpna 1743 dokládá, že oltář měl být dokončen do 8. března 1744. Z Rohrbachových děl pro chrám sv. Bartoloměje se tak jedná o jedinou archivně doloženou práci.

Ve středu jednoduchého oltáře je umístěn obraz Josefa Kramolína znázorňující umučení sv. Barbory. Malbu po stranách

doplňují kvalitní figury dvou andělů s atributy patřící k světici. Rohrbachovu typickou řezbu tváří doplňuje bohatě skládaná draperie. Typově sochy odpovídají sochařovým pracím pro Pardubice, Bohdaneč nebo Hlinsko.

Vrchol oltáře patří andílčím hlavám a postavám putti, kteří drží věnce.

100/ Oltář sv. Anny

/obr. 138/

kolem 1744

Třemošnice, zámecká kaple sv. Anny.

Dřevo, polychromováno a pozlaceno, v. cca 70 cm (putti).

Literatura: UPČ IV (1982), s. 108 (neaut., 2. pol. 18. stol.); Pavlíček (1998), s. 144 (IR a dílna, kolem 1744).

Třemošnický zámek vznikl před pol. 18. stol. Pavlíček oltář sv. Anny ze zámecké kaple datuje kolem roku 1744. Výzdoba je příbuzná k oltáři sv. Barbory v Kolíně.

Jedná se o skromný oltář, který po bocích adorují dva putti. Obě figury jsou dobře anatomicky zvládnuty. Řezba odpovídá stylu Rohrbachovy dílny.

101/ Oltář Narození Panny Marie

/obr. 139, 140/

kolem 1745

Hlinsko, kostel Narození Panny Marie.

Dřevo, polychromováno a pozlaceno, v.180 cm (sv. Vít a sv. Václav), v.115 cm (andělé), v.55 cm (Panna Marie).

Literatura: Chytil (1900), s. 10 (neaut., nedat.); UPČ I (1977), s. 380 (neaut., 1750); Kořán (1988), s. 110 (IR, nedat.); Pavlíček (1998), s. 144 (IR, kolem 1745); Kořán (1999), s. 138 (IR, nedat.).

Původní gotický kostel uvolnil místo novému baroknímu, který byl dokončený roku 1745 a zasvěcený Narození Panny Marie. Do této doby tedy můžeme datovat kostelní mobiliář.

Portálový oltář Narození Panny Marie je typem totožný hlavnímu oltáři kostela v Dobřanech a to nejen architekturou, ale i rozmístěním figurální stafáže. Sochy na oltáři jsou polychromovány. Pro dekor bylo užito zlacení a stříbření. Oltářní celek působí velmi mohutně, proto v něm i téměř dvoumetrové sochy zanikají.

Na postraních soklech oltáře nalezneme sochy českých patronů. Vlevo stojící sv. Vít je zde zobrazen s palmovou ratolestí a kohoutem na knize. Světec je oděn jako voják. Zlatou suknicí mu lemují třepení.

Na pravé straně stojí o poznání strnulejší socha sv. Václava. Světec je tu zobrazen ve zbroji v železné košili a v knížecí čapce. Na brnění se střídají zlaté pláty se stříbrnými. Světec se jednou rukou opírá o štít s orlicí. Druhou drží praporec, ze kterého mu na ramena spadá masa látky.

Zřejmě nejzdařilejší sochy se nacházejí na bocích svatostánku za mensou. Jejich realizaci zřejmě provedl sám Rohrbach. Jedná se o dvě postavy andělů, kteří přes sebe přehazují rytmizovanou draperii. Ta je zároveň součástí architektury. Figury zcela jasně charakterizuje Rohrbachovo pojetí anatomie. Ve svém vrcholném období se zaměřuje na realistické detaily lidského těla. Pravý anděl klečí na jedné noze, druhou zapírá pod tíhou látky, kterou zvedá. Zlacený šat ho halí pouze k pasu.

Druhý anděl ve stejné poloze zvedá masu látky. Šat mu sahá až k hrudníku, kde je upevněn přes rameno. Střed tabernáku zdobí zlacený reliéf kříže, kolem kterého se stáčí rozviliny, hrozny a pšeničné klasy. Na kříži je polychromovaná soška Krista.

Nad svatostánkem se zvedá baldachýn, který je na okraji zdobený čabrou a na vrcholu křížem. Odtud se vinou zlacené oltářní závěsy. Pod stříškou stojí velice kvalitní soška modlící se Bolesné

Panny Marie. Pozlacený šat jí splývá vertikálně k nohám. Vlasy sčesané dozadu částečně halí draperie. Kolem hlavy září zlacená svatozář se šesti hvězdami.

Centru celého oltáře dominuje obraz Narození Panny Marie. V oltářním nástavci se nachází obraz Nejsvětější Trojice. Na postraních volutách sedí andělci ve zlaté draperii se zlatostříbrnými křídly.

102/ Oltář sv. Anny kolem 1745

/obr. 141, 142/

Hlinsko, kostel Narození Panny Marie.

Dřevo, polychromováno a pozlaceno, v.65 cm (putti).

Literatura: Chytil (1900), s. 11 (neaut., 18. stol.); UPČ I (1977), s. 380 (neaut., 1. pol. 18. stol.); Pavlíček (1998), s. 145 (IR – dílna, kolem 1745).

Nástěnný oltář sv. Anny je umístěn napravo těsně před presbytářem. Kopíruje architekturu kostela a proto se směrem do lodi vytáčí nakoso.

Celou spodní část tvoří bílá draperie, která vychází z baldachýnu zdobeného čabrákou. Pod stříškou visí obraz Chrudimského Salvátora ve zlaceném rámu s prvky rokají. Toho po stranách adorují dva andělci zřejmě z ruky dílenského spolupracovníka. Vznášejí v prostoru přichycení za látkovou stěnu. Horní polovina oltáře je velmi dekorativní a plně se v ní rozvíjí rokoko. Rokaje a rozviliny v zlatostříbrném provedení rámují obraz sv. Anny s Pannou Marií. Oltář vrcholí trojúhelníkovým útvarem ze stejného dekoru. Uprostřed jiskří motiv Božího oka.

103/ Oltář sv. Jan Nepomuckého

/obr. 143/

kolem 1745

Hlinsko, kostel Narození Panny Marie.

Dřevo, polychromováno a pozlaceno, v. 70 cm (putti).

Literatura: Chytil (1900), s. 11 (neaut., 18. stol.); UPČ I (1977), s. 380 (neaut., 1. pol. 18. stol.); Pavlíček (1998), s. 145 (IR – dílna, kolem 1745).

Oltář sv. Jana Nepomuckého nalezneme na levé straně hlavní lodi u vítězného oblouku. Provedením architektury a barevné stránky se ztotožňuje s oltářem sv. Anny.

V draperiové části máme opět dva andílky. Zde ovšem odrostlejší děcka s „tupým“ výrazem ve tváři. Na sobě mají šat tvořený sukni a korzetem, jenž sahá pod prsa. Pravý z andělů drží, jako jediný ze soch postraních oltářů, knihu. Putti jsou mnohem méně kvalitní než ti na druhém bočním oltáři. Zřejmě by se mohlo jednat o práci dílenského spolupracovníka, který vytvořil sochy andělů pro boční oltář děkanského kostela v Havlíčkově Brodě. Na obraze mezi nimi malíř ztvárnil Madonu s dítětem.

Vrchní část tvoří opět rokaje a rozviliny. V jejím centru spočívá obraz sv. Jana Nepomuckého s anděly.

104/ Kazatelna

/obr. 144/

kolem 1745

Hlinsko, kostel Narození Panny Marie.

Dřevo, polychromováno, životní velikost (Mojžíš).

Literatura: UPČ I (1977), s. 380 (neaut., 1760).

Nástěnná kazatelna visí na levé straně vítězného oblouku. Provedení sochařské složky zcela jistě odkazuje k Ignáci Rohrbachovi.

V architektuře opět vidíme střídání barevných „mramorů,“ stejně jako u zbylého vybavení z doby dokončení hlinského kostela.

Kulaté řečniště je podepřeno nohou se zlaceným dekorem. Jeho stěny pokrývají čtyři medailony s mělkými polychromovanými reliéfy evangelistů.

Z poměrně nízké stříšky s čabakou, na nás shlíží Mojžíš. Sedí na oblačné pyramidě s andílčími hlavičkami, která podpírá desky s desaterem. Figura je perfektně anatomicky ztvárněná. Ať už se podíváme na celou kompozici, či jen detaily jako jsou ruce, na nichž vystupují žíly. Zlacená draperie je řešená poměrně ostrými záhyby.

105/ Oltář Sv. Rodiny

/obr. 145/

1746–47

Havlíčkův Brod, kostel sv. Rodiny.

Dřevo, polychromováno a pozlaceno, v.195 cm (sochy světců).

Literatura: Kořán (1963), s. 145 (IR, 1746-1747, dokončil VK); UPČ I (1977), s. 366 (dle návrhu IR, sochy světců od VK, 1746–47).

Podíl Rohrbacha na hlavním oltáři je složité určit. Jeho práce zřejmě přerušila smrt. V klášterní kronice je zmíněno, že Jakub Pischel pozlatil roku 1747 hlavní oltář právě dokončený Rohrbachem. Ze záznamů ovšem víme o závěrečných pracích Václava Kovandy. Rohrbach byl zřejmě chápán jako sochař hlavní, který provedl návrhy. Vzhledem k velké rozdílnosti v řezbě se však přikláním k tomu, že sochy již vytvořil Kovanda. Jedná se o kompozičně zvládnuté figury, kterým však chybí bohatost draperie projevující se u soch oltáře pěti ran Kristových.

IV. Katalog děl dříve připisovaných Ignáci Rohrbachovi

Panna Marie Assumpta

Žíreč, kostel sv. Anny.

Literatura: Kořán (1988), s. 108 (IR, nedat.); Kořán (1999), s. 134 (IR, nedat.).

Vázy a poprsí imperátorů

Chrudim, Neuperský dvůr.

Literatura: Blažiček (1958), s. 211 (IR, nedat.); Kořán (1988), s.108 (IR, nedat.); Kořán (1999), s. 134 (IR, nedat.).

Sochy a vázy ambitu

1727

Zelená hora u Žďáru nad Sázavou, ambit poutního kostela sv. Jana Nepomuckého.

Literatura: Kořán, (1988), s. 108 (IR, 1727); Kořán (1999), s. 134 (IR, 1727).

Sv. Jan Nepomucký

Kratonohy, kostel sv. Jakuba Většího.

Literatura: Kořán (1988), s. 109 (IR, nedat.); Kořán (1999), s. 137 (IR, nedat.).

Kazatelna

Kukleny, kostel sv. Anny.

Dřevo, polychromováno a pozlaceno, v.170 cm.

Literatura: Kořán (1999), s. 137 (IR, nedat); Bohdaneč (2001), s. 31, s. 34 (IR, nedat.).

Sv. Jan Nepomucký

Nový Hrádek, kostel sv. Petra a Pavla.

Dřevo, polychromováno.

Literatura: Kořán (1988), s. 110 (IR, nedat.); Kořán (1999), s. 139 (IR, nedat.).

Závěr

Dílo Ignáce Rohrbacha ve východních Čechách je vskutku monumentální. Pracoval pro církve, od které pochází většina zakázek, ale i pro měšťany. Do stylu své tvorby vnesl jak realističnost, tak expresi. Jeho sochy jsou plné prožitku, bolesti či radosti. Tvorba našeho sochaře byla pro tento region zajisté obrovským přínosem.

Během zpracovávání Rohrbachova díla jsem narazila i na několik soch, které dosud nebyly publikovány. Jde o vynikající sošku Vítězného Krista z klášterního kostela v Pohledě, kazatelnu z kostela v Bojanově, kamenného sv. Jana Nepomuckého z Opočna a další.

Sochy sv. Flotiana z Opočna se týkají také nově objevené platby za práce a účast na jejím svěcení, které přesněji určují, kdy k této události došlo.

V interiérech některých kostelů také bylo třeba rozeznat tvorbu Rohrbachovu od prací jiných sochařů. Jednalo se hlavně o kostely v Dašicích, Holicích nebo Havlíčkově Brodě. U některých realizací nebylo jednoduché, někdy ani možné, určit podíl dílny či následovníka. Rozporuplná se zdá Hladíkova atribuce soch z kostela ve Vápně jako díla I. Rohrbacha. Domnívám se, že tento sochař autorem není.

V tomto směru se musím vyjádřit i k některým dalším sochám, které bývají našemu sochaři připisovány. Assumptu kostela v Žirči už dříve připsal Pavlíček J. F. Pacákovi. Mezi Rohrbachova díla rozhodně nepatří řezba sv. Jana Nepomuckého kostela v Kratonohách. Figura druhotné kvality nenesé žádné znaky dílenské příslušnosti. Stejně tomu je u sochy téhož světce z kostela v Novém Hrádku. Následují kamenné práce, u kterých je obtížné určit zda se na nich Rohrbach podílel. Jedná se o chrudimské poprsí imperátorů na portálech a sochy a vázy ambitu kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře.

Z poslední lokality jsem rovněž nezařadila do výčtu jeho prací boční oltáře, o kterých se domnívám, že je vytvořil ještě Zechpauer.

V budoucnu se možná objeví některé nové archivní doklady či jiné badatelské objevy, které nám více osvětlí sporné atribuce.

Seznam umělců

IR – Ignác Rohrbach

GBB – Giovanni Battista Bulla

JP – Jiří Pacák

JFP – Jiří František Pacák

JPZ – Jan Pavel Zechpauer

JR – J. Rohrbach

ŘT – Řehoř Thény

VK – Václav Kovanda

Literatura - seznam použitých zkratek

- Berger (2001): Restaurátorská zpráva o demontáži bočního oltáře sv. Josefa z kostela sv. Františka Serafinského v Chocni, Písečná dne 21. 1. 2001
- Blažíček (1958): Oldřich J. Blažíček, *Sochařství baroku v Čechách, Plastika 17. a 18. věku*, Praha 1958.
- Blažíček (1971): Oldřich J. Blažíček: *Umění baroku v Čechách*, Praha 1971.
- Blažíček (1989): Oldřich J. Blažíček, *Sochařství pozdního baroka, rokoka a klasicismu v Čechách*, in: *Dějiny českého výtvarného umění II./2.*, Praha 1989, s. 711-712.
- Bohdaneč (2001): Zdena Paukrťová, Ivo Kořán, Hana Vítová, Roman Ševčík, *Ignác Rohrbach, Restaurované sochy z farního kostela sv. Máří Magdalény v Bohdanči*, Praha 2001.
- Cechner (1904): Antonín Cechner, *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese královehradeckém (XIX)*, Praha 1904.
- Chytil (1900): Karel Chytil, *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese chrudimském (XI)*, Praha 1900.

- KONUD (2000): Michaela Ottová (ed.), *Katalog odcizených a nezvěstných uměleckých děl*, Praha 2000, s. 60.
- Kořán (1963): Ivo Kořán, Umění a umělci v Havlíčkově brodě, *Umění XI*, 1963. s. 142-150.
- Kořán (1970): Ivo Kořán, Barok pod Orlickými horami, *Orlické hory a podorlicko, Přírodou dějinami současnosti, Sborník vlastivědných prací 3*, 1970, s. 105-126.
- Kořán (1971b): Ivo Kořán, Umění a umělci baroka v Hradci Králové, *Umění XIX, Část první (a) a Část druhá (b)*, 1971, s. 35-69 a s. 136-189.
- Kořán (1988): Ivo Kořán, Raráš a Šetek aneb braunovské sochařství východních Čech, in: *Matyáš Bernard Braun 1684-1738. Sborník vědecké konference v Praze 26. a 27. listopadu 1984*. Praha 1988, s. 104-120.
- Kořán (1995): Ivo Kořán, Žáci M. B. Brauna ve východních Čechách, in: *Michał Klahr Starszy i jego Środowisko kulturowe*, Wrocław 1995, s. 103-113.
- Kořán (1999): Ivo Kořán, *Braunové*, Praha 1999.
- KSV (2003): Vladimír Hrubý – Pavel Panoch (eds.), *Ke slávě Ducha, Sedm století církevního výtvarného umění v královehradecké diecézi*, Pardubice 2003.
- Mádl (1897): Karel B. Mádl, *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese kolínském (I)*, Praha 1897.
- NEČVU II (1995): Anděla Horová (ed.), *Nová encyklopedie českého výtvarného umění*, Praha 1995, s. 687.
- Pavlíček (1998): Martin Pavlíček, *Následovníci M. B. Brauna na Chrudimsku a Pardubicku. Pokus o vymezení autorských hranic* (diplomová práce), Olomouc 1998.
- Pavlíček (2000): Martin Pavlíček, Ivo Kořán, Braunové, in: *Umění XLVIII*, 2000, s. 96-100.

- Slezsko (2006): Andrzej Niedzielenko – Vít Vlášek (eds.). *Slezsko perla v české koruně. Tři období rozkvětu vzájemných uměleckých vztahů*, Praha 2006.
- UPČ I (1977): Emanuel Poche (ed.), *Umělecké památky Čech 1*, Praha 1977.
- UPČ II (1978): Emanuel Poche (ed.), *Umělecké památky Čech 2*, Praha 1978.
- UPČ III (1980): Emanuel Poche (ed.), *Umělecké památky Čech 3*, Praha 1980.
- UPČ IV (1982): Emanuel Poche (ed.), *Umělecké památky Čech 4*, Praha 1982.
- Wirth (1902): Zdeněk Wirth, *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okresu vysokomýtském (XVI)*, Praha 1902.
- Wirth (1906): Zdeněk Wirth, *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okresu choťebořském (XXIII)*, Praha 1906.
- Zahradník (1999): Pavel Zahradník, *Santini na opočenském a sadovském panství, Průzkumy památek I*, Praha 1999.

Poznámky

---

1. E. Poche, O. J. Blažíček, I. Kořán, M. Pavlíček.
2. K. Chytil, *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese chrudimském*, Praha 1900, s. 113.
3. Čeněk Florián, O zednicích (a kamenících) v Chrudimi do XIX. stol., *Časopis přátel starožitností československých* 54, 1946, pozn. 16.
4. Oldřich J. Blažíček, *Plastika raného rokoka*, Praha 1946, s. 106, 107.
5. O. J. Blažíček, *Barok v Čechách, Plastika 17. a 18. věku*, Praha 1958.
6. I. Kořán, Umění a umělci baroka v Havlíčkově Brodě, *Umění XI*, 1963, s. 142-150.
7. I. Kořán, Barok pod Orlickými horami, *Orlické hory a podorlicko, Přírodou dějinami současnosti, Sborník vlastivědních prací* 3, 1970, s. 117 a pozn. 17.
8. I. Kořán, Umění a umělci baroka v Hradci Králové, *Umění XIX.*, Část první a část druhá, 1971, s. 35-69 a s. 136 a 189.
9. J. Hořejší, Opočno, in: E. Poche (ed.), *Umělecké památky Čech* 2, Praha 1978, s. 539.
10. I. Kořán, Raráš a šetek aneb braunovské sochařství východních Čech, in: *Matyáš Bernard Braun 1684-1738. borník vědecké konference v Praze 26. a 27. listopadu 1984*. Praha 1988, s. 107-110.
11. J. Tejkl, Nové poznatky o vztahu Braunovy dílny k sochařské tvorbě ve východních Čechách, in: *Matyáš Bernard Braun 1684-1738. borník vědecké konference v Praze 26. a 27. listopadu 1984*. Praha 1988, s. 124.
12. I. Kořán, Sochařství, in: E. Poche a kolektiv, *Praha na úsvitu nových dějin*, Praha 1988, s. 496.

-
13. O. J. Blažíček, Sochařství pozdního baroka, rokoka a klasicismu v Čechách, in: *Dějiny českého výtvarného umění II./2*, Praha 1989, s. 711-712.
14. I. Kořán, Žáci M. B. Brauna ve východních Čechách, in: *Michał Klahr Starszy i jego Środowisko kulturowe*, Wrocław 1995, s. 103-113.
15. M. Pavlíček, Následovníci M. B. Brauna na Chrudimsku a Pardubicku. Pokus o vymezení autorských hranic (diplomová práce). Olomouc 1998.
16. I. Kořán, *Braunové*, Praha 1999.
17. M. Pavlíček, Ivo Kořán, Braunové, *Umění XLVIII*, 2000, s. 96-100.
18. P. Zahradník, Santini na opočenském a sadovském panství, *Průzkumy památek I*, 1999, pozn. 62.
19. Z. Paukrtová, I. Kořán, H. Vítová, R. Ševčík, *Ignác Rohrbach, Restaurované sochy z farního kostela sv. Máří Magdalény v Bohdanči*, Praha 2001.
20. M. Pavlíček, hesla Ignáce Rohrbacha, in: Vladimír Hrubý – Pavel Panoch (eds.), *Ke slávě Ducha, Sedm století církevního výtvarného umění v královehradecké diecézi*, Pardubice 2003.
21. A. Niedzielenko – V. Vlnas (eds.). *Slezsko perla v české koruně. Tři období rozkvětu vzájemných uměleckých vztahů*, Praha 2006.
22. P. Panoch, *Chrudimský zpravodaj*, XII. ročník, Červenec-srpen 2009, s. 6.
23. I. Kořán (pozn. 10), s. 107.
24. Ibidem, s. 108.
25. M. Pavlíček (pozn. 17), s. 99.
26. I. Kořán (pozn. 10), s. 107.
27. I. Kořán (pozn. 16), s. 134.
28. O. J. Blažíček (pozn. 4), s. 106.

-
29. I. Kořán (pozn. 10), s. 108.
30. M. Pavlíček (pozn. 17), s. 98.
31. Ibidem, s. 99.
32. Ibidem.
33. Č. Florián (pozn. 3), pozn. 16.
34. I. Kořán (pozn. 10), s. 108.
35. Ibidem, s. 110.
36. M. Pavlíček (pozn. 15) s. 126-127.
37. I. Kořán (pozn. 10), s. 108.
38. Č. Florián (pozn. 3), pozn. 16.
39. I. Kořán (pozn. 10), s. 109.
40. I. Kořán (pozn. 16), s. 138.
41. I. Kořán (pozn. 6), s. 145.
42. I. Kořán (pozn. 10), s. 108.
43. Ibidem, pozn. 9.
44. Ibidem.
45. M. Pavlíček (pozn. 15), s. 132-136.
46. I. Kořán (pozn. 10), s. 110.
47. Ibidem.
48. I. Kořán (pozn. 16), s. 138.
49. *Smlouva s Rohrbachem na vytvoření hlavního oltáře, dvou oltářů bočních a kazatelny pro kostel sv. Mikuláše v Dobřanech z roku 1738, SobA Zámorsk, Vs Dobřany, Smlouva 3144.*
50. I. Kořán (pozn. 16), s. 138.
51. I. Kořán (pozn. 6), s. 146.
52. I. Kořán (pozn. 16), s. 139.
53. Ibidem, s. 137.
54. Zdena Paukrtová (pozn. 19), s. 5.
55. Ivo Kořán (pozn. 10), s. 109.
56. Ibidem.

---

57. Č. Florián (pozn. 3), pozn. 16.

58. Ibidem, s. 109.

59. Ivo Kořán (pozn. 6), s. 145.

60. Ibidem, s. 145-146.

61. Č. Florián (pozn. 3), s. 118.

Prameny

- *Výdej piva opočenskému zednickému mistru Václavu Haniaweczovi za postavení sochy sv. Floriána v Opočně ze dne 23. října 1734, SobA Zámorsk, Vs Opočno, Účetní přílohy – pivní účty.*

- *Výdej piva učíteli a muzikantům hrajícím při svěcení sochy sv. Floriána v Opočně ze dne 30. října 1734, SobA Zámorsk, Vs Opočno, Účetní přílohy – pivní účty.*

- *Vyúčtování nákladů na sochu sv. Floriána v Opočně od Ignáce Rohrbacha ze dne 14. prosince 1734, SobA Zámorsk, Vs Opočno, Účetní přílohy.*

- *Smlouva s Rohrbachem na vytvoření hlavního oltáře, dvou oltářů bočních a kazatelny pro kostel sv. Mikuláše v Dobřanech z roku 1738, SobA Zámorsk, Vs Opočno, Smlouva 3144.*

- Petr Berger, *Restaurátorská zpráva o demontáži bočního oltáře sv. Josefa z kostela sv. Františka Serafinského v Chocni, Písečná dne 21. 1. 2001*

Literatura chronologicky

- Karel B. Mádl, *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese kolínském (I)*, Praha 1897.
- Karel Chytil, *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese chrudimském (XI)*, Praha 1900.
- Zdeněk Wirth, *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese vysokomýtském (XVI)*, Praha 1902.
- Antonín Cechner, *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese královehradeckém (XIX)*, Praha 1904.
- Zdeněk Wirth, *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese chotěbořském (XXIII)*, Praha 1906.
- Čeněk Florián, O zednících (a kamenících) v Chrudimi do XIX. stol., *Časopis přátel starožitností československých* 54, 1946.
- Oldřich J. Blažíček, *Plastika raného rokoka*, Praha 1946.
- Pavel Toman, *Nový slovník československých výtvarných umělců*, Praha 1947-1950.
- Oldřich J. Blažíček, *Sochařství baroku v Čechách, Plastika 17. a 18. věku*, Praha 1958.
- Ivo Kořán, Umění a umělci v Havlíčkově brodě, *Umění* XI, 1963. s. 142-150.
- Ivo Kořán, Barok pod Orlickými horami, *Orlické hory a podorlicko, Přírodou dějinami současnosti, Sborník vlastivědných prací* 3, 1970, s. 105-126.
- Oldřich J. Blažíček: *Umění baroku v Čechách*, Praha 1971.
- Ivo Kořán, Umění a umělci baroka v Hradci Králové, *Umění* XIX, Část první a Část druhá, 1971, s. 35-69 a s. 136-189.
- Ivo Kořán, Antonín Bartušek, Dějiny Žďáru nad Sázavou II., *Umění* XIX, 1971, s. 207-211.
- Emanuel Poche (ed.), *Umělecké památky Čech I*, Praha 1977.

-
- Emanuel Poche (ed.), *Umělecké památky Čech 2*, Praha 1978.
  - Emanuel Poche (ed.), *Umělecké památky Čech 3*, Praha 1980.
  - Emanuel Poche (ed.), *Umělecké památky Čech 4*, Praha 1982.
  - Ivo Kořán, Raráš a Šetek aneb braunovské sochařství východních Čech, in: *Matyáš Bernard Braun 1684-1738. Sborník vědecké konference v Praze 26. a 27. listopadu 1984*. Praha 1988, s. 104-120.
  - Josef Tejkl, Nové poznatky o vztahu braunovy dílny k sochařské tvorbě ve východních Čechách, in: *Matyáš Bernard Braun 1684-1738. Sborník vědecké konference v Praze 26. a 27. listopadu 1984*. Praha 1988, s. 121-129.
  - Emanuel Poche a kolektiv, *Praha na úsvitu nových dějin*. Praha 1988.
  - Oldřich J. Blažíček, Sochařství pozdního baroka, rokoka a klasicismu v Čechách, in: *Dějiny českého výtvarného umění II./2.*, Praha 1989, s. 711-712.
  - Anděla Horová (ed.), *Nová encyklopedie českého výtvarného umění*, Praha 1995, s. 687.
  - Ivo Kořán, Žáci M. B. Brauna ve východních Čechách, in: *Michał Klahr Starszy i jego Środowisko kulturowe*, Wrocław 1995, s. 103-113.
  - Martin Pavlíček, *Následovníci M. B. Brauna na Chrudimsku a Pardubicku. Pokus o vymezení autorských hranic* (diplomová práce), Olomouc 1998.
  - Ivo Kořán, *Braunové*, Praha 1999.
  - Pavel Zahradník, Santini na opočenském a sadovském panství, *Průzkumy památek I*, Praha 1999.
  - Michaela Ottová (ed.), *Katalog odcizených a nezvěstných uměleckých děl*, Praha 2000, s. 60.

- Martin Pavlíček, Ivo Kořán, Braunové, in: *Umění XLVIII*, 2000, s. 96-100.

- Zdena Paukrtová, Ivo Kořán, Hana Vítová, Roman Ševčík, *Ignác Rohrbach, Restaurované sochy z farního kostela sv. Máří Magdalény v Bohdanči*, Praha 2001.

- Martin Pavlíček, Ignác Rohrbach, *Ateliér č. 7*, 5. 4. 2001, s. 12.

- Vladimír Hrubý – Pavel Panoch (eds.), *Ke slávě Ducha, Sedm století církevního výtvarného umění v královehradecké diecézi*, Pardubice 2003.

- Andrzej Niedzielenko – Vít Vlnas (eds.), *Slezsko perla v české koruně. Tři období rozkvětu vzájemných uměleckých vztahů*, Praha 2006.

Literatura abecedně (dle příjmení autora)

- Oldřich J. Blažíček, *Plastika raného rokoka*, Praha 1946.
- Oldřich J. Blažíček, *Sochařství baroku v Čechách, Plastika 17. a 18. věku*, Praha 1958.
- Oldřich J. Blažíček, Sochařství pozdního baroka, rokoka a klasicismu v Čechách, in: *Dějiny českého výtvarného umění II./2.*, Praha 1989, s. 711-712.
- Antonín Cechner, *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese královehradeckém (XIX)*, Praha 1904.
- Čeněk Florián, O zednících (a kamenících) v Chrudimi do XIX. stol., *Časopis přátel starožitností československých* 54, 1946.
- Anděla Horová (ed.), *Nová encyklopedie českého výtvarného umění*, Praha 1995, s. 687.
- Vladimír Hrubý – Pavel Panoch (eds.), *Ke slávě Ducha, Sedm století církevního výtvarného umění v královehradecké diecézi*, Pardubice 2003.
- Karel Chytil, *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese chrudimském (XI)*, Praha 1900.
- Ivo Kořán, Umění a umělci v Havlíčkově brodě, *Umění XI*, 1963. s. 142-150.
- Ivo Kořán, Barok pod Orlickými horami, *Orlické hory a podorlicko, Přírodou dějinami současnosti, Sborník vlastivědných prací 3*, 1970, s. 105-126.
- Ivo Kořán, Umění a umělci baroka v Hradci Králové, *Umění XIX, Část první a Část druhá*, 1971, s. 35-69 a s. 136-189.
- Ivo Kořán, Antonín Bartušek, *Dějiny Žďáru nad Sázavou II.*, *Umění XIX*, 1971, s. 207-211.
- Ivo Kořán, Raráš a Šetek aneb braunovské sochařství východních Čech, in: *Matyáš Bernard Braun 1684-1738. Sborník*

---

vědecké konference v Praze 26. a 27. listopadu 1984. Praha 1988, s. 104-120.

- Ivo Kořán, Žáci M. B. Brauna ve východních Čechách, in: *Michał Klahr Starszy i jego Środowisko kulturowe*, Wrocław 1995, s. 103-113.

- Ivo Kořán, *Braunové*, Praha 1999.

- Karel B. Mádl, *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese kolínském (I)*, Praha 1897.

- Andrzej Niedzielenko – Vít Vlnas (eds.). *Slezsko perla v české koruně. Tři období rozkvětu vzájemných uměleckých vztahů*, Praha 2006.

- Michaela Ottová (ed.), *Katalog odcizených a nezvěstných uměleckých děl*, Praha 2000, s. 60.

- Martin Pavlíček, *Následovníci M. B. Brauna na Chrudimsku a Pardubicku. Pokus o vymezení autorských hranic* (diplomová práce), Olomouc 1998.

- Martin Pavlíček, Ivo Kořán, Braunové, in: *Umění XLVIII*, 2000, s. 96-100.

- Martin Pavlíček, Ignác Rohrbach, *Ateliér č. 7*, 5. 4. 2001, s. 12.

- Zdena Paukrťová, Ivo Kořán, Hana Vítová, Roman Ševčík, Ignác Rohrbach, *Restaurované sochy z farního kostela sv. Máří Magdalény v Bohdanči*, Praha 2001.

- Emanuel Poche (ed.), *Umělecké památky Čech 1*, Praha 1977.

- Emanuel Poche (ed.), *Umělecké památky Čech 2*, Praha 1978.

- Emanuel Poche (ed.), *Umělecké památky Čech 3*, Praha 1980.

- Emanuel Poche (ed.), *Umělecké památky Čech 4*, Praha 1982.

- Emanuel Poche a kolektiv, *Praha na úsvitu nových dějin*.

Praha 1988

- Josef Tejkl, Nové poznatky o vztahu braunovy dílny k sochařské tvorbě ve východních Čechách, in: *Matyáš Bernard Braun 1684-1738. Sborník vědecké konference v Praze 26. a 27. listopadu 1984*. Praha 1988, s. 121-129.

- Pavel Toman, *Nový slovník československých výtvarných umělců*, Praha 1947-1950.

- Zdeněk Wirth, *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okresu vysokomýtském (XVI)*, Praha 1902.

- Pavel Zahradník, *Santini na opočenském a sadovském panství, Průzkumy památek I*, Praha 1999.

Summary

Ignác Rohrbach (1691?-1747) became the most eminent sculptor of eastern Bohemia in the first half of 18. century. He settled with his workshop in Chrudim, where he created his works. After Zechpauer, who owned this workshop before, he created not only for this region. In his work he was influenced by Silesia, where he was born, by czech sculptors as Matyáš Bernard Braun or Jiří František Pacák, who was considered as autor of many Rohrbach's sculptures.

For Rohrbach's work are characteristic strongly curved features of faces. The drapery is on the other side modelated very softy with all the scale of light and dark shadows. All over, the figures are typical for their realistic detail mainly in the anatomy of the limbs.

His first work in Bohemia was altar St. Vojtěch in Běstvina (1723) and other works for this church. After this we can follow the line in Chrudim, Pardubice and in other towns like Kolín, Hlinsko, Chrast, Bojanov, Dobřenice and Havlíčkův Brod. He created many of his sculptures for outer and inner space: equipment for St. Francois Serafin church in Choceň (1733), equipment for St. Nicolas church in Dobřany (1738), sculptural group of St. Florian in Opočno (1734) or St. Vitus and St. Wenceslas in Hemže near Choceň. We can find other Rohrbachs' works in our country, which can be considered as his. He made many outer sculptural of St. Jan Nepomucký in Žumberk, Platěnice or Opočno.

Seznam obrazových a textových příloh

1. Oltář sv. Vojtěcha, Běstvína, kostel sv. Jana Křtitele a sv. Jana Evangelisty, 1723. Foto: Simona Šedová.
2. Oltář sv. Kříže, Běstvína, kostel sv. Jana Křtitele a sv. Jana Evangelisty, 1726. Foto: Simona Šedová.
3. Oltář sv. Kříže, detail, Běstvína, kostel sv. Jana Křtitele a sv. Jana Evangelisty, 1726. Foto: Simona Šedová.
4. Sv. Jan Evangelista, Běstvína, kostel sv. Jana Křtitele a sv. Jana Evangelisty, 1726. Foto: Simona Šedová.
5. Sv. Jan Křtitel, Běstvína, kostel sv. Jana Křtitele a sv. Jana Evangelisty, 1726. Foto: Simona Šedová.
6. Svatojánské oratorium, Běstvína, kaple sv. Jana Nepomuckého, po 1726?. Foto: Simona Šedová.
7. Sv. Jan Nepomucký, parapet Novoměstské kašny, Chrudim, 1727. Foto: Simona Šedová.
8. Oltář sv. Jana Nepomuckého, Zelená hora u Žďáru nad Sázavou, kostel sv. Jana Nepomuckého, 1727-1728. Foto: Simona Šedová.
9. Sv. Jan Křtitel, oltář sv. Jana Nepomuckého, Chrast, kostel Nejsvětější Trojice, 1728. Foto: Simona Šedová.
10. Sloup Proměnění Páně, Chrudim, kolem 1728. Převzato z: Emanuel Poche (ed.), *Umělecké památky Čech 1*, Praha 1977.
11. Putti, sloup Proměnění Páně, Chrudim, kolem 1728. Foto: Simona Šedová.
12. Sv. Šebestián, sloup Proměnění Páně, Chrudim, kolem 1728. Foto: Simona Šedová.
13. Sv. Kateřina, sloup Proměnění Páně, Chrudim, kolem 1728. Foto: Simona Šedová.
14. Sv. Michael, sloup Proměnění Páně, Chrudim, kolem 1728. Foto: Simona Šedová.

-
- 15.** Sv. Hubert, parapet Novoměstské kašny, Chrudim, kolem 1728.
Foto: Simona Šedová.
- 16.** Sv. Václav, před kostelem sv. Kateřiny, Chrudim, kolem 1728.
Foto: Simona Šedová.
- 17.** Sv. Jan Nepomucký, Heřmanův městec, 1729. Foto: Simona Šedová.
- 18.** Sv. Pavel, Chrast, kostel Nejsvětější Trojice, kolem 1730. Foto: Simona Šedová.
- 19.** Sv. Petr, Chrast, kostel Nejsvětější Trojice, kolem 1730. Foto: Simona Šedová.
- 20.** Křest Kristův, Chrudim, kostel Nanebevzetí Panny Marie, po 1730.
Foto: Simona Šedová.
- 21.** Krucifix, Chrudim, kostel Nanebevzetí Panny Marie, po 1730.
Foto: Simona Šedová.
- 22.** Panna Marie Bolestná, Chrudim?, po 1730. Převzato z: Martin Pavlíček, *Následovníci M. B. Brauna na Chrudimsku a Pardubicku. Pokus o vymezení autorských hranic* (diplomová práce), Olomouc 1998.
- 23.** Veduta Chrudimi, Městské muzeum, Chrudim, po 1730. Převzato z: Karel Chytil, *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese chrudimském (XI)*, Praha 1900.
- 24.** Sv. Jakub, Městské muzeum v Chrudimi, po 1730. Převzato z: Martin Pavlíček, *Následovníci M. B. Brauna na Chrudimsku a Pardubicku. Pokus o vymezení autorských hranic* (diplomová práce), Olomouc 1998.
- 25.** Neznámý světec, Městské muzeum v Chrudimi, po 1730. Převzato z: Martin Pavlíček, *Následovníci M. B. Brauna na Chrudimsku a Pardubicku. Pokus o vymezení autorských hranic* (diplomová práce), Olomouc 1998.
- 26.** Putti, Chrudim, fara, po 1730. Foto: Simona Šedová.

-
27. Panna Marie Bolestná, Chrudim, Michelský park, po 1730. Foto: Simona Šedová.
28. Sv. Jan Evangelista, Chrudim, Michelský park, po 1730. Foto: Simona Šedová.
29. Sv. Vít, Hemže, kostel Nanebevzetí Panny Marie, 30. léta 18. stol. Foto: Simona Šedová.
30. Oltář sv. Jana Nepomuckého, Choceň, kostel sv. Františka Serafinského, 1731. Foto: Simona Šedová.
31. Kazatelna, Havlíčkův Brod, kostel sv. Rodiny, 1732. Foto: Simona Šedová.
32. Oltář sv. Josefa, Choceň, kostel sv. Františka Serafinského, před 1733. Převzato z: Petr Berger, *Restaurátorská zpráva o demontáži bočního oltáře sv. Josefa z kostela sv. Františka Serafinského v Chocni*, Písečná dne 21. 1. 2001.
33. Sv. Jan Nepomucký, oltář sv. Josefa, Choceň, kostel sv. Františka Serafinského, před 1733. Převzato z: Petr Berger, *Restaurátorská zpráva o demontáži bočního oltáře sv. Josefa z kostela sv. Františka Serafinského v Chocni*, Písečná dne 21. 1. 2001.
34. Reliéf sv. Rodiny s putti, oltář sv. Františka z Pauly, Choceň, kostel sv. Františka Serafinského, před 1733. Foto: Simona Šedová.
35. Oltářní nástavec, oltář sv. Anny, Choceň, kostel sv. Františka Serafinského, před 1733. Foto: Simona Šedová.
36. Kazatelna, Choceň, kostel sv. Františka Serafinského, před 1733. Foto: Simona Šedová.
37. Křtitelnice, Choceň, kostel sv. Františka Serafinského, před 1733. Foto: Simona Šedová.
38. Oltář Kalvárie, Kolín, kostnice u kostela sv. Bartoloměje, 1733. Převzato od: P. Hejtman.
39. Oltář Panny Marie Immaculaty, detail, Lázně Bohdaneč, kostel sv. Máří Magdalény, 1733. Foto: Simona Šedová.

-
- 40.** Oltář sv. Jana Nepomuckého, Lázně Bohdaneč, kostel sv. Máří Magdalény, 1733. Foto: Simona Šedová.
- 41.** Oltář Pěti ran Kristových, Havlíčkův Brod, kostel sv. Rodiny, 1733–1734. Foto: Simona Šedová.
- 42.** Panna Marie, oltář Pěti ran Kristových, Havlíčkův Brod, kostel sv. Rodiny, 1733-1734. Foto: Simona Šedová.
- 43.** Sv. Jan Evangelista, oltář Pěti ran Kristových, Havlíčkův Brod, kostel sv. Rodiny, 1733-1734. Foto: Simona Šedová.
- 44.** Andělé, oltář sv. Františka Serafinského, Choceň, kostel sv. Františka Serafinského, 1734. Foto: Simona Šedová.
- 45.** Sv. Florián, Opočno, 1734. Foto: Simona Šedová.
- 46.** Sv. Vavřinec, Heřmanův Městec, 1734. Foto: Simona Šedová.
- 47.** Oltář Immaculaty, Mikulovice, kostel sv. Václava, 1735. Foto: Simona Šedová.
- 48.** Světec, oltář Immaculaty, Mikulovice, kostel sv. Václava, 1735. Foto: Simona Šedová.
- 49.** Oltář neznámé světice, Mikulovice, kostel sv. Václava, 1735. Foto: Simona Šedová.
- 50.** Archanděl Rafael s malým Tobiášem, oltář neznámé světice, Mikulovice, 1735. Foto: Simona Šedová.
- 51.** Kazatelna, Mikulovice, kostel sv. Václava, 1735. Foto: Simona Šedová.
- 52.** Křest Kristův, křtitelnice, Mikulovice, kostel sv. Václava, 1735. Převzato z: Martin Pavlíček, *Následovníci M. B. Brauna na Chrudimsku a Pardubicku. Pokus o vymezení autorských hranic* (diplomová práce), Olomouc 1998.
- 53.** Andělé, oltář sv. Barbory, Běstvína, kostel sv. Jana Křtitele a sv. Jana Evangelisty, 1735. Foto: Simona Šedová.
- 54.** Oltář sv. Kříže, Havlíčkův Brod, Galerie, po 1735. Foto: Simona Šedová.

-
- 55.** Oltář sv. Kříže, Havlíčkův Brod, Galerie, po 1735. Foto: Simona Šedová.
- 56.** Reliéf sv. Rodiny, oltář sv. Kříže, Havlíčkův Brod, Galerie, po 1735. Foto: Simona Šedová.
- 57.** Anděl, oltář sv. Bartoloměje, Pardubice, kostel sv. Bartoloměje, 1735-1737. Foto: Simona Šedová.
- 58.** Anděl, oltář sv. Bartoloměje, Pardubice, kostel sv. Bartoloměje 1735-1737. Foto: Simona Šedová.
- 59.** Oltář sv. Anny, Pardubice, kostel sv. Bartoloměje, 1735-1737. Foto: Simona Šedová.
- 60.** Oltář Panny Marie Svatohorské, Pardubice, kostel Bartoloměje, 1735-1737. Foto: Simona Šedová.
- 61.** Oltář Kalvárie, Pardubice, kostel sv. Bartoloměje, 1735-1737. Foto: Simona Šedová.
- 62.** Oltář Kalvárie, Pardubice, kostel sv. Bartoloměje, 1735-1737. Foto: Simona Šedová.
- 63.** Krucifix, Pardubice, kostel sv. Bartoloměje, 1735-1737. Foto: Simona Šedová.
- 64.** Bůh Otec, Pardubice, Východočeské muzeum, 1735-1737. Převzato z: Martin Pavlíček, *Následovníci M. B. Brauna na Chrudimsku a Pardubicku. Pokus o vymezení autorských hranic* (diplomová práce), Olomouc 1998.
- 65.** Sv. Jan Nepomucký, Východočeské muzeum v Pardubicích, 1735-1737. Převzato z: Andrzej Niedzielenko – Vít Vlnas (eds.). *Slezsko perla v české koruně. Tři období rozkvětu vzájemných uměleckých vztahů*, Praha 2006.
- 66.** Dismas, Východočeské muzeum v Pardubicích, 1735-1737. Převzato z: Martin Pavlíček, *Následovníci M. B. Brauna na Chrudimsku a Pardubicku. Pokus o vymezení autorských hranic* (diplomová práce), Olomouc 1998.

-
- 67.** Gesmas, Východočeské muzeum v Pardubicích, 1735-1737. Převzato z: Martin Pavlíček, *Následovníci M. B. Brauna na Chrudimsku a Pardubicku. Pokus o vymezení autorských hranic* (diplomová práce), Olomouc 1998.
- 68.** Sv. Florián, Východočeské muzeum v Pardubicích, 1735-1737. Převzato z: Martin Pavlíček, *Následovníci M. B. Brauna na Chrudimsku a Pardubicku. Pokus o vymezení autorských hranic* (diplomová práce), Olomouc 1998.
- 69.** Křest Kristův, Východočeské muzeum v Pardubicích, 1735-1737. Převzato z: Martin Pavlíček, *Následovníci M. B. Brauna na Chrudimsku a Pardubicku. Pokus o vymezení autorských hranic* (diplomová práce), Olomouc 1998.
- 70.** Anděl, Východočeské muzeum v Pardubicích, 1735-1737. Převzato z: Martin Pavlíček, *Následovníci M. B. Brauna na Chrudimsku a Pardubicku. Pokus o vymezení autorských hranic* (diplomová práce), Olomouc 1998.
- 71.** Kartuš s reliéfem Pardubic, Východočeské muzeum v Pardubicích 1735-1737. Převzato z: Martin Pavlíček, *Následovníci M. B. Brauna na Chrudimsku a Pardubicku. Pokus o vymezení autorských hranic* (diplomová práce), Olomouc 1998.
- 72.** Sv. Josef, Pardubice, kostel Zvěstování Panny Marie, 1735-1737. Převzato z: Martin Pavlíček, *Následovníci M. B. Brauna na Chrudimsku a Pardubicku. Pokus o vymezení autorských hranic* (diplomová práce), Olomouc 1998.
- 73.** Sv. Prokop, Lázně Bohdaneč, kostel sv. Máří Magdalény, 1736. Foto: Simona Šedová.
- 74.** Anděl, Lázně Bohdaneč, kostel sv. Máří Magdalény, 1736. Foto: Simona Šedová.
- 75.** Anděl, Lázně Bohdaneč, kostel sv. Máří Magdalény, 1736. Foto: Simona Šedová.

-
- 76.** Oltář sv. Jana Nepomuckého, Pohled, kostel sv. Ondřeje, 1737. Foto: Simona Šedová.
- 77.** Sv. Jan Křtitel, oltář sv. Jana Nepomuckého, Pohled, kostel sv. Ondřeje, 1737. Foto: Simona Šedová.
- 78.** Sv. Jan Evangelista, oltář sv. Jana Nepomuckého, Pohled, kostel sv. Ondřeje, 1737. Foto: Simona Šedová.
- 79.** Oltář Panny Marie, Pohled, kostel sv. Ondřeje, 1737. Foto: Simona Šedová.
- 80.** Řeholník, oltář Panny Marie, kostel sv. Ondřeje, 1737. Foto: Simona Šedová.
- 81.** Řeholnice, Pohled, kostel sv. Ondřeje, 1737. Foto: Simona Šedová.
- 82.** Vzkříšený Kristus, Pohled, kostel sv. Ondřeje, sakristie, 1737. Foto: Simona Šedová.
- 83.** Sv. Josef, Popovice u Jičína, 1737. Foto: Simona Šedová.
- 84.** Oltář sv. Petra a Pavla, Rohovládova Bělá, kostel sv. Petra a Pavla, kolem 1737. Foto: Simona Šedová.
- 85.** Oltář sv. Lucie, Ježov, kostel sv. Lucie, kolem 1737. Foto: Simona Šedová.
- 86.** Anděl, oltář sv. Lucie, Ježov, kostel sv. Lucie, kolem 1737. Foto: Simona Šedová.
- 87.** Sv. biskup, oltář sv. Josefa, Havlíčkův Brod, kostel Nanebevzetí Panny Marie, po 1737. Foto: Simona Šedová.
- 88.** Sv. Václav, oltář sv. Josefa, Havlíčkův Brod, kostel Nanebevzetí Panny Marie, po 1737. Foto: Simona Šedová.
- 89.** Anděl, oltář sv. Josefa, Havlíčkův Brod, kostel Nanebevzetí Panny Marie, po 1737. Foto: Simona Šedová.
- 90.** Anděl, Vápno u Přelouče, kostel sv. Jiří, kolem 1740. Převzato z: Andrzej Niedzielenko – Vít Vlnas (eds.). *Slezsko perla v české koruně. Tři období rozkvětu vzájemných uměleckých vztahů*, Praha 2006.

-
- 91.** Oltář sv. Ignáce z Loyoly, Havlíčkův Brod, kostel Nanebevzetí Panny Marie, po 1737. Foto: Simona Šedová.
- 92.** Sv. Vít, oltář sv. Ignáce z Loyoly, Havlíčkův Brod, kostel Nanebevzetí Panny Marie, po 1737. Foto: Simona Šedová.
- 93.** Oltář Kalvárie, Kolín, kostel sv. Bartoloměje, 1737-1738. Převzato od: P. Hejtman.
- 94.** Krucifix, Mikulovice, kostel sv. Václava, 1738. Foto: Simona Šedová.
- 95.** Oltář sv. Mikuláše, Dobřany, kostel sv. Mikuláše, 1738. Foto: Simona Šedová.
- 96.** Sv. Petr, oltář sv. Mikuláše, Dobřany, kostel sv. Mikuláše, 1738. Foto: Simona Šedová.
- 97.** Sv. Pavel, oltář sv. Mikuláše, Dobřany, kostel sv. Mikuláše, 1738. Foto: Simona Šedová.
- 98.** Smlouva na hlavní oltář, dva oltáře boční a kazatelnu pro kostel sv. Mikuláše v Dobřanech. 1738. Foto: Simona Šedová.
- 99.** Oltář Panny Marie, Dobřany, kostel sv. Mikuláše, 1738. Foto: Simona Šedová.
- 100.** Oltář sv. Jana Nepomuckého, Dobřany, kostel sv. Mikuláše, 1738. Foto: Simona Šedová.
- 101.** Oltář sv. Jana Nepomuckého, detail, Dobřany, kostel sv. Mikuláše, 1738. Foto: Simona Šedová.
- 102.** Dobrý pastýř, kazatelna, Dobřany, kostel sv. Mikuláše, 1738. Foto: Simona Šedová.
- 103.** Oltář sv. Jana Nepomuckého, Havlíčkův Brod, kostel sv. Rodiny, 1738. Foto: Simona Šedová.
- 104.** Putti, oltář sv. Jana Nepomuckého, Havlíčkův Brod, kostel sv. Rodiny, 1738. Foto: Simona Šedová.
- 105.** Dobrý pastýř, Holice, kostel sv. Martina, kolem 1739. Foto: Simona Šedová.

-
- 106.** Sv. Jan Nepomucký, Holice, kostel sv. Martina, kolem 1739. Foto: Simona Šedová.
- 107.** Sv. Václav, Holice, kostel sv. Martina, kolem 1739. Foto: Simona Šedová.
- 108.** Oltář Panny Marie, Bojanov, kostel sv. Víta, před 1740. Foto: Simona Šedová.
- 109.** Putti, oltář Panny Marie, Bojanov, kostel sv. Víta, před 1740. Foto: Simona Šedová.
- 110.** Oltář sv. Tomáše, Bojanov, kostel sv. Víta, před 1740. Foto: Simona Šedová.
- 111.** Putti, oltář sv. Tomáše, Bojanov, kostel sv. Víta, před 1740. Foto: Simona Šedová.
- 112.** Kazatelna, detail, Bojanov, kostel sv. Víta, před 1740. Foto: Simona Šedová.
- 113.** Kazatelna, Lázně Bohdaneč, kostel sv. Máří Magdalény, kolem 1740. Foto: Simona Šedová.
- 114.** Kazatelna, detail, Lázně Bohdaneč, kostel sv. Máří Magdalény, kolem 1740. Foto: Simona Šedová.
- 115.** Oltář sv. Jana Nepomuckého, Dobřenice, kostel sv. Klimenta, 1740. Foto: Simona Šedová.
- 116.** Kazatelna se zповědnicí, Dobřenice, kostel sv. Klimenta, 1740. Foto: Simona Šedová.
- 117.** Putti, kazatelna se zповědnicí, Dobřenice, kostel sv. Klimenta, 1740. Foto: Simona Šedová.
- 118.** Sv. Kliment, Dobřenice, kostel sv. Klimenta, 1740. Foto: Simona Šedová.
- 119.** Sv. Jan Nepomucký, Žumberk, 1740. Foto: Simona Šedová.
- 120.** Sv. Jan Nepomucký, Opočno, kolem 1740. Foto: Simona Šedová.
- 121.** Sv. Anna a sv. Josef, oltář Narození Panny Marie, Dašice, kostel Narození Panny Marie, kolem 1740. Foto: Simona Šedová.

-
- 122.** Sv. Jan Nepomucký a sv. Jáchym, oltář Narození Panny Marie, Dašice, kostel Narození Panny Marie, kolem 1740. Foto: Simona Šedová.
- 123.** Panna Marie Bolestná, oltář Panny Marie, Dašice, kostel Narození Panny Marie, kolem 1740. Foto: Simona Šedová.
- 124.** Sv. Augustin, Bůh Otec, církevní otec, Vysoké Mýto, kostel sv. Vavřince, kolem 1740. Foto: Simona Šedová.
- 125.** Sv. Jan Nepomucký, Heřmanův Městec, kostel sv. Bartoloměje, kolem 1740. Foto: Simona Šedová.
- 126.** Kazatelna, Havlíčkův Brod, kostel Nanebevzetí Panny Marie, kolem 1740. Foto: Simona Šedová.
- 127.** Oltář Panny Marie, Libčany, kostel Nanebevzetí Panny Marie, kolem 1740. Foto: Simona Šedová.
- 128.** Anděl, oltář Panny Marie, Libčany, kostel Nanebevzetí Panny Marie, kolem 1740. Foto: Simona Šedová.
- 129.** Oltář sv. Rodiny, Libčany, kostel Nanebevzetí Panny Marie, kolem 1740. Foto: Simona Šedová.
- 130.** Putti, oltář sv. Rodiny, Libčany, kostel Nanebevzetí Panny Marie, kolem 1740. Foto: Simona Šedová.
- 131.** Kazatelna, detail, Libčany, kostel Nanebevzetí Panny Marie, kolem 1740. Foto: Simona Šedová.
- 132.** Oltář Panny Marie Opatovické, Osice, kostel Nanebevzetí Panny Marie, kolem 1741. Foto: Simona Šedová.
- 133.** Oltář Panny Marie Opatovické, detail, Osice, kostel Nanebevzetí Panny Marie, kolem 1741. Foto: Simona Šedová.
- 134.** Oltář sv. Anny, Osice, kostel Nanebevzetí Panny Marie, kolem 1741. Foto: Simona Šedová.
- 135.** Sv. Jan Nepomucký, oltář sv. Jana Nepomuckého, Mikulovice, 1743. Foto: Simona Šedová.
- 136.** Svatojánské oratorium, Platěnice, 1744. Foto: Simona Šedová.

-
- 137.** Oltář sv. Barbory, Kolín, kostel sv. Bartoloměje, 1744. Převzato od: P. Hejtman.
- 138.** Oltář sv. Anny, detail, Třemošnice, kolem 1744. Převzato z: Martin Pavlíček, *Následovníci M. B. Brauna na Chrudimsku a Pardubicku. Pokus o vymezení autorských hranic* (diplomová práce), Olomouc 1998.
- 139.** Oltář Narození Panny Marie, Hlinsko, kostel Narození Panny Marie, kolem 1745. Foto: Simona Šedová.
- 140.** Anděl, oltář Narození Panny Marie, Hlinsko, kostel Narození Panny Marie, kolem 1745. Foto: Simona Šedová.
- 141.** Oltář sv. Anny, Hlinsko, kostel Narození Panny Marie, kolem 1745. Foto: Simona Šedová.
- 142.** Putti, oltář sv. Anny, Hlinsko, kostel Narození Panny Marie, kolem 1745. Foto: Simona Šedová.
- 143.** Anděl, oltář sv. Jana Nepomuckého, Hlinsko, kostel Narození Panny Marie, kolem 1745. Foto: Simona Šedová.
- 144.** Kazatelna, detail, Hlinsko, kostel Narození Panny Marie, kolem 1745. Foto: Simona Šedová.
- 145.** Oltář sv. Rodiny, Havlíčkův Brod, kostel sv. Rodiny, 1746-1747. Foto: Simona Šedová.